

No 28 (2018)

P.2

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields. Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month. Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal. Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilii - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com

CONTENT

ART STUDIES

Cui Jian

LOOKING INTO THE NECESSITY OF
ESTABLISHING COMMUNICATION
MECHANISM IN CHINESE MINORITY MUSIC
DISCIPLINE BASED ON NEW
PERSPECTIVE..... 4

Wu Lele

THE PROSPERITY AND DECLINE OF THE
ANCIENT FIVE-STRINGED CYMBALS 9

ECONOMIC SCIENCES

Zeqing Chen

SEVERAL ECONOMIC THEORIES ON PROJECT
MANAGEMENT 16

Pastarnak I.

FEATURES OF COMPETITIVE STRATEGIES IN
SMALL BUSINESS 18

HISTORICAL SCIENCES

Kharlamov M.I.

THE ORGANIZATION OF WORK OF THE
REGIONAL THREE-MONTH PERIODIC FIRE-
TECHNICAL COURSES FOR IMPROVE THE
SKILLS OF RESPONSIBLE FIRE OFFICERS
URBAN AND REGIONAL SCALE, STATE
ENTERPRISES AND INSTITUTIONS (1930-
1934) 26

JURIDICAL SCIENCES

Zhan Qiang

TYPES AND COORDINATION STRATEGIES OF
INTERNATIONAL LAW CONFLICTS IN THE
BACKGROUND OF THE BELT AND ROAD
INITIATIVE 31

Tsilmak O.M.

FUNDAMENTAL THESES OF ESTIMATION THE
INFORMATION CONTENT QUALITY ABOUT
FACTS AND CIRCUMSTANCES OF CRIMINAL
OFFENCE 33

PEDAGOGICAL SCIENCES

Boiko H.O.

THE CURRENT STATE OF THE EDUCATORS'
SOCIAL MOBILITY FORMATION OF
PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS .. 38

Golovanov S.A., Rasulov M.M.

COMBINED IMPACT OF ADAPTIVE CAPACITY
ON ADOLESCENT HEALTH 42

Ivanov A., Tchirkunova I.

HUMANISTIC ASPECTS OF HANDLING
INFORMATION IION TECHNOLOGIES 45

Kirillova T.V., Venidiktov S.V.

LEGAL CONSCIOUSNESS OF MINOR
CRIMINALS CONDEMNED TO PUNISHMENTS
WITHOUT IMPRISONMENT 49

Lyubinska O.I.

METHODOLOGICAL APPROACHES TO
FORMING PROFESSIONAL COMPETENCE OF
BACHELORS IN LABORATORY
MEDICINE 52

Serbina, L.F.

CORRECTIONAL-DEVELOPING WORK WITH
CHILDREN WITH DISABILITIES
VOZMOZHNOSTYAMI HEALTH (HIA) ON THE
BASIS OF AN INTERDISCIPLINARY
APPROACH 56

Smyk E.V., Kozlova K.A.

DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL-THEMATIC
PLAN AND ELECTRONIC COURSE OF
ADDITIONAL PROFESSIONAL EDUCATION
«TENDERS; PUBLIC PROCUREMENT AND
CONTRACTS, PREPERATION AND
MAINTENANCE OF DOCUMENTATION»..... 58

Sokhranov-Preobrazhensky V.V., Nuzhina E.N.

FORMATION OF EXPERIENCE OF SELF-
REGULATION OF STUDENTS – THE BASIS OF
THEIR EFFECTIVE PROFESSIONALLY
DIRECTED SELF-ORGANIZATION 60

PHILOLOGICAL SCIENCES

Hulina K.I.

THE SYMBOLIC EXPRESSION OF RED COLOR
AND ITS SHADES IN A POETIC PICTURE OF
THE WORLD V. S. VYSOTSKY AND V. R.
TSOI..... 63

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

Tolmachova I.A.

CHARITY IN PSYCHOLOGY: PARADIGMS
SHIFT 67

VETERINARY SCIENCES

Serdyuchenko I.V.

EFFECT OF ENROFLOXACIN ANTIBIOTIC ON
THE MICROFLORA OF THE DIGESTIVE TRACT
OF HONEYBEES OF CARPATHIAN BREED IN
THE CONDITIONS OF KRASNODAR
REGION 71

ART STUDIES

LOOKING INTO THE NECESSITY OF ESTABLISHING COMMUNICATION MECHANISM IN CHINESE MINORITY MUSIC DISCIPLINE BASED ON NEW PERSPECTIVE

Cui Jian

Associate Professor, Master's Tutor

Senior Visiting Scholar at the National University of Karazin, Ukraine

Ethnomusicology and Experts in Chinese Xinjiang Music Research

Abstract

Since the last century, with the strong support of the state. All ethnic colleges and universities have begun to build minority music disciplines. It has successively established teaching institutions such as the Department of Sound and Dance of the Central University for Nationalities (1959), the Inner Mongolia Art School (1957), and the Yanbian University Art Institute (1957), which specialize in the education of minority music subjects. In the process of long-term development, the teaching of minority music subjects is on the rise. But there have also been different problems. According to the region, their respective objective reasons. The communication and communication of ethnic minority music disciplines in different universities are far from the requirements of disciplinary development from a certain perspective in terms of frequency and effect. This paper starts from the Central University for Nationalities, the Inner Mongolia University Art School, the Yanbian University Art School, and the Inner Mongolia Normal University Music School Minority Music Discipline. Explore the mechanism suitable for the exchange of minority music disciplines in colleges and universities. Promote interoperability between mutual subject education and discipline construction. Jointly promoting their respective teaching resources and teaching advantages to promote the progressive development of minority music disciplines.

Keywords: minority colleges and universities, minority music discipline, exchange mechanism, Central University for Nationalities, Inner Mongolia University, College of Art, Yanbian University, College of Music, Inner Mongolia Normal University

I. Overview of the development of minority music disciplines in the Central University for Nationalities, the Inner Mongolia University Art School, the Yanbian University Art School, and the Inner Mongolia Normal University Music College

Second, the necessity and rationality of establishing communication mechanism in minority music disciplines

3. Suggestions on the establishment of communication mechanism for minority music disciplines

Fourth, the conclusion

One. Overview of the development of minority music disciplines in the Central University for Nationalities, the Inner Mongolia University Art School, the Yanbian University Art School, and the Inner Mongolia Normal University Music School

The Department of Sound and Dance of the Central University for Nationalities, the Art College of Inner Mongolia University, the Art College of Yanbian University, and the Conservatory of Music of Inner Mongolia Normal University were all advanced institutions of higher education that were established earlier in the country after the founding of the People's Republic of China. It has a strong representativeness for its research. In the following, we will briefly describe the school-running situation and the development of minority music disciplines.

(1) School of Music, Minzu University of China

The predecessor of the School of Music of the Central University for Nationalities, the Department of Sound and Dance of the Central University for Nationalities, was founded in 1959 and is the highest hall of music education for ethnic minorities in China. The

college has a group of experienced and strong experts and professors. Among them, there are 4 professors, 14 associate professors and many outstanding lecturers. Doctoral and master's degrees graduated from the master's degree and the Central Conservatory of Music. They come from different nationalities in the country. Work hard to revitalize the cause of national music. For more than 40 years, the Conservatory of Music has trained a large number of well-known musicians such as Song Zuying and Sambo. It has also trained and transported a variety of artistic talents for many central music groups, education systems, scientific research institutions, propaganda media and national minority areas. Among them, many graduates have won gold and silver awards in various international and domestic music competitions. They all play an important role in their respective positions. In addition to the teachers of the school, the Conservatory of Music also hired many well-known experts and professors from the Central, China Conservatory of Music and major music groups in Beijing to serve as teachers for a long time. They also regularly invited some famous international musicians to visit our institute. And successively established intercollegiate relations in music schools in Western countries, and academic activities are frequent. The School of Music has a minority orchestra, a minority youth Philharmonic Orchestra, and a minority choir. Its cast is huge, its strength is strong, and its characteristics are unique. Among them, especially the minority orchestras have more distinctive features and strengths. The 50 years of development has enabled the Conservatory of Music to form a school-running model that integrates teaching, academics, creation and artistic practice, and has become a national-level "national music

innovation talent training model pilot zone". Now he has a doctoral degree in Chinese minority music and a master's degree in musicology. There are more than 30 departments including music, composition, vocal performance, folk music performance, orchestral performance, piano performance, music education, and minority instrumental music. Professional direction. The college has established a strong team of teachers, 87 full-time teachers, including 10 professors and Zhenggao titles, 24 associate professors and associate professors, accounting for 40% of the total number of teachers; 26 master's tutors, doctoral supervisors 35 people with a doctorate and 31 masters, accounting for 44% of the total number of teachers; one national candidate for the National New Century Talent Project and one of the Ministry of Education's New Century Excellent Talent Support Program The winner of the national "Baosteel Excellent Teacher Award". In the teaching and research and music creation, a group of experts and scholars with outstanding contributions have emerged, and the music works with great influence such as "The Legend of Woodcarving", "The Great Changes of Liangshan" and "The Five Heroes of Langya Mountain" have been created. The teachers and students of the college have won awards in various music competitions at home and abroad. According to incomplete statistics, since the establishment of the institute, more than 320 people have won prizes in various competitions at home and abroad, and the music works have won more than 40 people in domestic and foreign competitions, such as 2001. The student Ding Ling won the second place in the "4th Italian Mina Pio International Piano Competition" (youth group); the 2002 student Liu Xijuan won the third place in the "Italian Uzhbani 1st International Vocal Competition" The 2004 student Gong Yinan won the third place in the "10th Beijing International Accordion Competition" (youth group); the 2000-level secondary school student Kang Yanni won the second prize in the "Tianhua Cup National Junior Erhu Competition Final" Yao Xiaoxi, a 2003 student, won the third prize in the "National Art Academy Flute Competition" (Youth Professional Group); in 2008, Liu Sisi, Cao Yuanyuan, Chen Yu and other students won Chinese culture in the Third National National Instrumental Competition Art Government Awards Erhu, Guzheng, Dulcimer and other professional youth group B group silver awards. In the past 20 years, the college has obtained more than 80 research projects and award-winning achievements, including more than a dozen projects and achievements at the provincial and ministerial level. For example, Dr. Jiayu Qunpei is the deputy editor of the national key scientific research achievements "Chinese Folk Songs Integration" (Tibet Volume) won the first prize of the compilation of the national key projects of national social sciences and the national key projects of art disciplines by the Ministry of Culture, the Central Propaganda Department, the State Ethnic Affairs Commission and the National Federation of Literary and Art Circles in 2004; Dr. Bao Aijun's monograph "Mongolian Buddhist Music Culture "Diversity" won the second prize of the 8th Excellent Achievements in Philosophy and Social Science in Beijing; Zhang Chao's works "Three Songs of the Southern Foothills" and

"Spring Comes" won the second and third Chinese music "Golden Bell Award" respectively; Zina's "Auspicious Three Treasures" won the 10th "Five-One Project Award" from the Central Propaganda Department. Over the years, the Conservatory of Music has adhered to the mission and characteristics of inheriting and carrying forward the music culture of ethnic minorities, striving to build a teaching, research, creation and development center for Chinese minority music, and gradually realize a complete and scientific system of distinctive disciplines. The mature and characteristic curriculum system of traditional Chinese minority music, Chinese minority vocal performances and Chinese minority instrumental music plays a certain influence in China. There are more than 20 featured textbooks developed around these courses, such as Meng Xinyang's "Selection of Chinese Minority Vocal Music Textbooks" and "Chinese National Vocal Music Textbooks"; Long Xiaoyun's "Chinese Minority Multi-voice Folk Songs" "Selected Works", "The Drama of Nationality" by Ke Lin and others, "Chinese National Instruments" edited by Zhao Baojia, "The Winter Brass Performance Course" compiled by Imanal and Bayar. In terms of teaching reform, the college emphasizes and increases the proportion of minority music culture in the curriculum system, and undertakes the construction project of the national talent innovation pilot training zone for the national talent training model innovation pilot zone construction project. In 2002, he took the lead in establishing the "Chinese Traditional Music of Minority Nationalities" as an independent undergraduate compulsory course, juxtaposed with the "Chinese Han traditional music", and completed the ethnic music in the higher education system and realized China from the objective academic system. The teaching purpose of the multicultural characteristics of ethnic music has been listed as the "Beijing Excellent Course". The "Ethnic Minority Orchestra" of the Conservatory of Music is an orchestra with the main features of the development and creation of musical instruments featuring ethnic minorities. It has been active in the domestic and international arena for ten years and has had a great influence in the academic circles. It participated in the closing ceremony of the Athens Olympic Games in 2004 to welcome the Olympic Games. The flag performance was honored by the Beijing Municipal Committee and the Beijing Olympic Organizing Committee. The group made many useful explorations in the development and performance of minority musical instruments. The Conservatory of Music insists on teaching as the center while continuously strengthening the scientific research consciousness and ability of teachers. So far, the college has undertaken a number of provincial and ministerial-level scientific research projects such as "Study on the Musical Culture of Tibetan Buddhism", "The Spread and Regional Variation of Chinese Tibetan Buddhism Music Culture", "Research on Mongolian Religion and Sacrificial Music Culture". More than 200 papers and music works published in academic journals and conferences. The music school affiliated to the national "211 Project" and "985 Project" construction key universities has completed the construction of the "211 Project" scientific research

project "China Minority Music Database" during the "10th Five-Year Plan" period of the "211 Project". Initially realized the data sorting and input of Chinese minority music culture, which needs further deepening.

(2) Inner Mongolia University Art College

Inner Mongolia University Art College is a subordinate college of Inner Mongolia University. Its predecessor was the Inner Mongolia Art School founded in 1957. In the 1980s, it became a national key secondary school. It is an important base for cultivating national art talents in the autonomous region. In March 1987, with the approval of the State Education Commission, the Inner Mongolia University Art School was established on the basis of the Inner Mongolia Art School. In December 2000, the college and the Inner Mongolia University formally rationalized the relationship and achieved a substantive merger. In 2015, the Inner Mongolia University Art School was revoked, and the Inner Mongolia Academy of Arts was established on this basis. The college no longer exists. Established "Inner Mongolia Mongolian Youth Chorus Art Talents Training Base", "Inner Mongolia Animation Industry R&D and Talent Training Base" and "Inner Mongolia Leather Art Industrialization Project Demonstration Base". There are 14 key courses of Inner Mongolia University, 4 school-level quality courses, 3 school-level excellent courses, 3 autonomous region-level quality courses, 3 autonomous region-level brand majors, and 1 national-level quality course. The college has achieved fruitful results in the fields of national music theory, Mongolian musical instrument reform, literature and art, culture and art industry, and has undertaken and completed a number of national and autonomous regional art research and research projects. Inner Mongolia University is one of the 13 art colleges with high level of education and outstanding professional characteristics approved by the Ministry of Education in 2008. It is based on the implementation of the independent enrollment method for art undergraduate majors in undergraduate art colleges. There are 13 undergraduate majors in art and 37 undergraduate majors. The college has 10 secondary disciplines in musicology, dance, art, art design, art, literature, ethnology, radio and television art, drama and drama, and public administration (cultural industry management); In the first-level disciplines, there are five doctoral degree programs in the disciplines of minority arts and the master's degree in art. There are five master's degree programs in literature, art, music, art, and design. The music department currently has 90 full-time teachers. More than 20 external teachers (including 68% of professors and associate professors with professional and technical positions and master's degree or above. More than 700 undergraduate students; according to the National Department of Education's undergraduate professional catalogue, with music, music performance, composition With the theory of composition technology, three undergraduate majors, and 37 professional orientations, it covers almost all areas of music science. With the development of education and the deepening of teaching reform, the level of music education has been further improved. With the joint efforts of the institute and the department, the right to grant a master's degree

in music has been approved by the National Academic Degrees Committee. Since 2007, the music department has begun to recruit graduate students to contribute to the cultivation of higher-level music talents in the autonomous region.

(3) Yanbian University Art College

Founded in 1957, Yanbian University Art College is the only institution of higher learning in China that trains Korean professionals. The School of Art has five undergraduate majors in musicology, music performance, composition and composition theory, dance performances, performances, etc.; it has a master's degree in music science and dance, and a second-level discipline of "Chinese Minority Art". Master's degree in authorization, Master of Arts degree (MFA) authorization point. The college has 635 undergraduates and 98 master's students. The Ministry of Culture received one person from the "Traditional Culture Protection Contribution Award", the first batch of "specially invited folk singers" from the Ministry of Culture, and the representative inheritor of the Gayaqin art of the national intangible cultural heritage project. The college has a "Korean National Dance" talent training innovation practice zone approved by the Ministry of Education; two provincial specialty (musicology, dance); two provincial-level quality courses ("Korean folk dance", "keyboard- Accordion"); two provincial teaching teams. The "Reform and Practice of the Korean National Dance Professional Curriculum System" was awarded the provincial-level teaching achievement special award and the second-class national teaching achievement award; the "Research and Practice of Music Performance Professional Training Model Reform" was rated as a provincial teaching achievement. And other awards. The college has achieved outstanding results in various art competitions at home and abroad, in the "CCTV National Youth Singer Competition", "National CCTV TV Dance Competition", "Western Folk Song Contest Original Sound Folk Songs Solo Group Competition", National Minority Instrumental Music Competition, National "Tao Li Cup" "The dance competition and other competitions were awarded. Over the past 50 years, the Academy of Fine Arts has trained more than 5,000 art professionals at all levels for the country. The school now has 6 teaching institutions including music department, dance department, art department, drama department, cultural foundation department and physical education department; music, music performance, composition theory, art, painting, art design (covering photography, ring) 8 majors in art, decoration, sculpture, and clothing, 8 majors in dance, performance, and 18 majors. In addition, there are research institutes such as the National Art Research Institute, the Korean Art Data Center, the Art Design and Research Center, the National Instrumental Music Research and Production Center, and the Lin Jing Vocal Research Institute. At present, the college has formed a "comprehensive, applied, open, one-stop" school-running characteristics and advantages, and has become a national art academy that has begun to take shape and has certain influence at home and abroad. The college has a strong faculty and has a group of experts, scholars and a large number of outstanding young and middle-

aged teachers who are influential in the academic world. There are 269 faculty members and 175 full-time teachers. Among them, there are 8 professors, 50 associate professors, 10 master's tutors, 1 provincial young and middle-aged academic backbone, 1 leader of Yanbian University's "251" discipline, 3 academic leaders, and 2 young and middle-aged academic backbones. In addition, the college often invites famous experts and scholars at home and abroad to give lectures. Since the establishment of the school, the college has trained more than 4,000 senior professional art talents for the country. Among them, many graduates have served in the famous national literary and art groups and art schools of China Nationalities University, Ministry of National Defense, Central People's Broadcasting Station, Central Orchestra, Central Conservatory of Music, Beijing Dance Academy, and some have become famous at home and abroad. Senior art talent.

(4) Inner Mongolia Normal University Music College

The Conservatory of Music of Inner Mongolia Normal University is the first art department (college) of higher education institutions that was established in China's ethnic minority areas since the founding of the People's Republic of China. The school is now located in the 13,000m² "Yifu Art Building", with a first-class standard concert hall, with the international top brand worth more than 1 million German original Steinway nine-foot piano, with multi-functional music appreciation classroom, multimedia computer music classroom, digital piano classroom, music appreciation audio-visual room, electronic music production system and recording studio, dance rehearsal hall, etc., equipped with a variety of teaching and research professional equipment, with good school conditions. The college has a strong faculty, with 79 faculty members, 67 full-time teachers, 6 professors, 24 associate professors, 27 lecturers, 4 doctorates, 2 doctors, 36 masters, and 1 foreign student. 35 external visiting professors. The college has full-time postgraduate education, master's education in music education, undergraduate education, and adult education. There are 882 full-time undergraduate students, 101 postgraduate students, and 29 postgraduate students. The college offers all majors in music in the undergraduate majors of the national colleges and universities, namely musicology, music performance, composition and composition theory, musicology (ethnic musicology), and dance studies. It has a department of composition, theoretical teaching, vocal music, piano, instrumental music, national music research institute, art practice department, modern education technology experiment center and music data room. The college has three master's degree programs in musicology, Chinese minority art, and music curriculum teaching. It is one of the first three normal colleges with master's degree in the national colleges and universities in 86 years. 21 existing master's tutors, including accordion performance and teaching, dulcimer performance and teaching, composition theory and teaching, music appreciation and teaching, vocal singing and teaching, piano performance and teaching, Mongolian and northern minority music research, long-

song singing. Nine research directions, such as theoretical research, matouqin performance and theoretical research, curriculum and teaching theory. The college has perfect scientific research conditions and strong scientific research strength, especially in the study of music in northern minorities. It is in the leading position in the country and currently undertakes four national research projects. The College has student choirs, symphony orchestras, military orchestras, folk orchestras, matouqin orchestras, dance groups, etc., and has participated in many important performances and won various awards. In the past 60 years since the founding of the Academy, our school has trained more than 6,000 music talents for the country and the autonomous region. More than 80% of the professional teachers of art schools in the autonomous region's higher normal colleges are graduates of our college. The Inner Mongolia Normal University Music College is Inner Mongolia. The cradle of musicians and music educators.

two. Analysis on the Necessity and Rationality of Establishing Communication Mechanism in Minority Music Discipline

In the major minority areas, colleges and universities are carrying out the teaching of minority music subjects. Due to different regions, the main ethnic groups in the region are different. Gradually developed a form of teaching that is relatively closed and closed. A certain institution holds a relatively simple teaching process by adhering to a certain teaching idea or teaching mode. Ignore the experience of learning from other institutions. In particular, the minority music discipline is in a period of development. It is more important to strengthen mutual communication and learning. Jointly promote the development and improvement of minority music disciplines. Therefore, the author believes that it is urgent to establish a communication mechanism between institutions. Through the formation of a fixed form of communication, the colleges and universities will be encouraged to explore the teaching of minority music subjects. Therefore, a fixed mechanism suitable for the exchanges of minority music institutions is gradually explored. The author believes that this kind of communication mechanism suitable for minority music disciplines has the following commonalities from the disciplines of various colleges:

1. There is a common professional teaching direction in the teaching of minority music subjects.

In the higher art colleges engaged in minority education, the vast majority have a common teaching direction that belongs to the minority music disciplines. For example, the Conservatory of Music of the Central University for Nationalities, the Art College of Inner Mongolia University, the Art College of Yanbian University, and the Conservatory of Music of Inner Mongolia Normal University have all opened professional teaching courses on the direction of minority instrumental music, the direction of minority vocal music, and the theoretical direction of ethnomusicology. In this way, when the colleges have a common teaching direction, it is of practical significance to promote communication between teachers and students in various

colleges and universities. And increased the interactivity between subject teaching. We are committed to the teaching research and school thinking of the same direction. Therefore, it is imperative to build a relatively stable communication mechanism between teachers and students in different colleges and universities.

2. The establishment of communication mechanism is conducive to the exchange of different academic resources.

Although the minority music disciplines have been carried out in ethnic areas across the country, the development of minority music disciplines has always been recognized as a difficult point in the academic world because of its uniqueness. The different school resources and academic resources of different institutions are biased towards the development of minority music disciplines, resulting in different directions. Formed a state of "everyone is good at what he is good at, but loses one another." If there is a solid communication mechanism between the institutions. Then the institutions can share each other's superior academic resources with each other. Achieve the effect of joint promotion. Among them, the Central University for Nationalities has strong academic strength and achievements in ethnic education, national art, national history, and ethnology. Combine the academic advantages of ethnic multidisciplinary. Carry out the construction of minority music disciplines. fruitful. And it has universality. Promoting the communication between the Central University for Nationalities and other ethnic colleges and universities is the only way to promote the development of minority music disciplines. Colleges and universities in ethnic areas can learn from the Central University for Nationalities and a variety of disciplines to run minority music disciplines, as well as share the strong academic resources of the Central University for Nationalities. The Central University for Nationalities absorbs the advantages of running schools and the development of professional characteristics and teaching methods from different ethnic colleges and universities. The two work together to promote mutual progress. There is nothing but harm.

3. Promote the formation of educational theories of minority music subjects through the communication of different teaching experiences

Each ethnic area has its own regional music characteristics according to its local customs and customs. The art-level higher education institutions in ethnic areas have their own emphasis. According to the education of running a school, different teaching experiences and educational theories applicable to the regions are summarized. I think we should unite the institutions to pass long-term and stable exchanges. Gradually explore a development path suitable for Chinese minority music disciplines. Summarize the educational theory of minority music disciplines. Applicable to the overall minority music education. It is not possible to live alone and rule alone. The universality of their respective educational theories should be improved. To achieve this goal, it is unrealistic not to communicate through long-term and stable exchanges. From the side, it is also necessary to promote communication mechanisms.

3. Suggestions on the establishment of communication mechanism for minority music disciplines

Through the above discussion on the establishment of communication mechanisms between colleges and universities of minority music, the author starts from reality. Describe some personal ideas. Some thoughts and suggestions on the exchanges between minority music disciplines.

(1) A fixed exchange forum should be established and regular teacher exchange meetings should be held.

All institutions should jointly carry out a fixed exchange forum for minority music disciplines, and encourage teachers and students of minority music disciplines in different regions to express their opinions in exchange forums. Therefore, from the information to achieve a cross-regional circulation. Exchange forums can be classified according to the direction of teaching and the direction of the profession. Thereby improving the academic significance and value of the exchange forum. And exchanges between college teachers should be carried out regularly. Different opinions on different teaching directions in minority music disciplines are based on individual teaching practices, and effective information is extracted from the frontline teaching of minority music disciplines in various regions. Promote the common progress in the teaching of minority music subjects in various colleges and universities.

(2) Colleges and universities should jointly organize regular exchange activities of various majors in minority music disciplines.

All institutions have a joint school major. It is possible to jointly organize events with an exchange nature. Teachers and students of all institutions are encouraged to participate. "Promotion by the game" promotes communication in the form of competitions. For example, a joint performance competition for minority vocal music and minority instrumental music disciplines will be held. Encourage students to participate. Strengthen exchanges between college students. And students can be encouraged to communicate. It can also hold academic papers for minority music theory. Strengthen teachers and students to express their personal understanding and opinions on minority music. Form a participatory mechanism through regular events. Conducive to the interoperability of information.

(3) It is possible to hold regular exchanges between students and teachers.

In the modern convenience of transportation, various areas have broken the barriers of transportation. The author believes that the flow of teachers and students between institutions should be fully realized. Encourage students to learn different aspects of knowledge. Broaden your horizons. Teachers should also break the inherent ideological form and think about teaching from multiple perspectives, so that the teaching is "changing constantly new, heavy quality and quantity". I believe that colleges and universities that teach minority music subjects can carry out the flow of teachers and students. Form a pattern. Through short-term exchanges between students and teachers. Bring different teaching, practice, application ideas and information to different institutions. Inject fresh blood into

a relatively fixed state of teaching in their respective institutions. Promote the thinking and research of participants in different disciplines.

Fourth, the conclusion

Through the research and understanding of minority music disciplines, the author starts from the actual situation of each institution that offers this discipline. The idea of establishing an exchange and communication mechanism for ethnic minority education art colleges and universities was put forward. And briefly explained some personal views. This article is only used to attract jade. I hope that more people with lofty ideals will be committed to promoting the construction and development of minority music disciplines. I hope that experts will correct the comments.

References

1. An Analysis of the Teaching Mode and Development Direction of Minority Instrumental Ensemble Classroom—Taking the Encyclopedia of Minority Instrumental Music in the Conservatory of Music of the Central University for Nationalities as an Example Cui Jian Music Time and Space 2015-11-12 13:47 Journal 5 Download 85 Share
- 2 My opinion on the application of innovative teaching methods for ethnic minority instrumental music—Taking the Mongolian plucked instrument fire-

fighting teaching application as an example Cui Jian Music Time and Space 2015-10-26 10:19 Journal 2 Download 36 Share

3 Suggestions on the Specialization Construction of Minority Instrumental Music Discipline—Taking the Development of Minority Instrumental Music Discipline in the School of Music of the Central University for Nationalities as an example Cui Jian Music Time and Space 2015-10-26 10:19 Journal 1 Download 29 Share

4 Analysis of the artistic creation characteristics and artistic conception of Bayar's instrumental music works—Taking the Mongolian plucked instrument fire and not the works and the creation of the accordion as an example Cui Jian Music Time and Space 2015-10-20 13:21 Journal Download 24 Share

5 Commentary on the Musical Creation of Traditional Minority Instrumental Music—Taking Mongolian Plucked Instrument Fires as an Example Cui Jian Chinese National Expo 2016-01-15 Journal Download 23 Share

6 The pursuit of art and the persistence of education—Remember the Mongolian minority minority instrumentalist and educator Bayar Cui Jian Music Time and Space 2015-10-20 13:21 Journal Download

THE PROSPERITY AND DECLINE OF THE ANCIENT FIVE-STRINGED CYMBALS

Wu Lele

China's Xinjiang Uygur Autonomous Region, city Urumqi and Peking Opera Troupe, National Second Performer, Band, Chief Performer

Abstract

Recently, the book "The New Perspective of Chinese History" by the late Chinese cultural scholar "Father of Grassland Culture Theory", Mr. Meng Chibei, is a book that re-examines and understands Chinese history from a new historical perspective. In the process of reading this book, it seems that I have touched a certain vein after China introduced the Central Plains from the Western Region. It has been flourishing in the Sui and Tang Dynasties and even in the past two thousand years, and has undergone the reform and production of the violinists. Qu Xiang has grown into a representative Chinese national musical instrument with beautiful shapes, diverse skills and rich expression. I think of it: the five-character musical instrument "Five Strings" (hereinafter referred to as the Five Strings), which was in the Sui and Tang Dynasties during the Sui and Tang Dynasties and the Song Dynasty, has gradually faded out of sight in the Song Dynasty and gradually disappeared in the long river of history. The sound disappeared and even lost, this problem is generally considered a mystery. In reading the works of Mr. Meng Chibei, he also referred to the work of Mr. Zhuang Yongping's "Handbook", and here he felt some kind of inspiration, which led to the inner sprout. As a reader, he is also a music worker. Here I will record my personal experience and hope to have a chat with people who are interested in it. In the following, this article will focus on the history of the five-string growth, the history of the decline

The roots are tested.

Keywords: ancient China; Wuziyu; development history; Xinjiang musical instruments

Historical records: The Northern and Southern Dynasties in the Sui and Tang Dynasties were popular in the Central Plains of China. The five-stringed pipa was a plucked instrument from the northwestern steppe nation. It was called "Hu Yu" or "Kuzzi", and the "Hu" was the ancient Central Plains people in the western and northern grasslands of China. The general name of the nomads, "Kurz" refers to China's southern Xinjiang, with the Kuqa as the center, including Baicheng, Shaya,

Xinhe and other counties. It was once a famous city-state in history.

The country "Kwaiz State".

The written records about Pipa can be traced back to the Han Dynasty: from the Han Dynasty, Zhang Wei cut through the Western Region, expanding the Silk Road and becoming a major channel for material and cultural exchanges between the East and the West. The Eastern Han Dynasty Liu Xi's "Release Name" said: "Hey, immediately drums, pushing the hand before the

sun, but the hand is awkward, like the drum, because of the name." The record of the five strings, first seen in Du You. "General Code" Cloud: "Since Xuanwu (post-Wei Shizong) has been, since the beginning of love Hu Sheng, squatting in the capital, Qu Zhi (Guizi) Pipa, Wuxian, 箜篌, Hu Di, Hu drum, gongs, sand 锣, 胡舞, 铿锵铿锵, 洪心骇耳." "Tongdian • Musical Instrument" wrote: "The five-stringed cymbal is slightly smaller, and it is covered by the North. The old magazines are all made of wood." Among the ten music pieces of the Tang Dynasty, five parts used five-string, five-string and music items are representative of the traditional music instruments that play a leading role in the game.

In the Kizil Grottoes in Xinjiang, the Kumu Tula Grottoes and the Senmu Grottoes, there are many vivid images of the five strings in the murals from the Han and Jin Dynasties to the Sui Dynasty. In the Tiangong, the music is flying, the arms are embraced. The five-stringed heavenly man is elegant and dignified, especially the five-stringed flying scorpion at the entrance to the main room of the 8th Cave of Kizil. The painting is the most exquisite and the most preserved. It is not difficult to see that its resonance body is narrower than the song, slender as a stick, and the lower abdomen is a half-pear shape, straight item, and horizontal hug. In a five-string image of the Kizil 135 cave, the column arrangement clearly shows four compartments plus one solitary column. It confirms the record of "five strings and four separate columns". Some scholars have revealed that there are more than 50 five-string images in the grotto, which is the largest number of instruments in mural instruments. There are also a number of five-string flying and playing murals in the 85th Grottoes of Mogao Grottoes in Dunhuang, Gansu, including Caves 148 and 390. Henan Anyang not only unearthed a long sword-shaped head

The string, also unearthed a glazed porcelain flat pot in the tomb of the general lord of the Northern Qi Dynasty. The music and dance pattern clearly engraved the image of the Hu people playing the five strings. It can be said that from the western part of China to the central part, the footprint of the five-stringed Dongjin has been widely left.

As the name implies, there are five strings in the five strings, at different times in history and not

In the same area, the five-stringed individuals are large and small, and the five strings are arranged differently.

For the time being, it is divided into two types. The first one is small and once popular in Kucha. This small five-string, the piano face and the mountain pass are relatively narrow and thin, and the arrangement of the five strings may be arranged at different distances. It may be five and three-stringed. The piano surface is wide, the upper part is wide, the piano surface is narrow, and the chord is narrow. The narrow plate surface of the ancient five-string is one of the reasons for forming the five-string and making the three-stringed bullet. This not only reduces the space occupied by the five strings, but also makes the small five-string have a unique performance effect.

The Uyghur traditional national musical instrument, which is widely popular in Xinjiang, is considered by the academic circles to be the "playing pluck" of the ancient five-stringed variant. It is an example of five strings and a three-stringed bullet. Its pear-shaped smashing resonance box, head The straight item between the handles and the posture of the horizontally hung piano are similar to the five strings. The difference is that the handle is long, and the five pegs are short and the resonance box is small. One scholar said profoundly and vividly: "If you put the five strings up, you will become a plucked!". The body of the plucking wheel is different in length and length, generally about 1.4 meters. The pitch of the traditional folk plucking string is not fixed. The interval relationship between the chord distances is generally four or five degrees. The outer chord is a parallel double chord, the second chord (the middle chord) is a single chord, and the three chord (the inner chord) is a juxtaposed double chord that acts as an accompaniment and resonates.

The hot corrugations used by the Uighurs, especially the Kashgarwas used before the 1960s, use five strings, and the main string (outer string) is a parallel double-string, two-string (Medium) is a parallel double-chord, three-string (internal string) is a single string, two or three strings are mainly used for accompaniment and resonance, the interval relationship between the pitches, generally four or five degrees, the above two instruments, For double strings that are juxtaposed in the same degree, the chord is narrower, and the chords that are not adjacent to each other are wider. According to the famous scholar Mr. Wan Tongshu in the book "Uygur Musical Instrument": "The early hot tile has three strings, and later developed into four, five", and even worth noting: no matter how many The root string, as a string of the main chord (external string), is a double string of the same degree. This traditional chord feature is always the same.

In June 2006, Chinese archaeologists discovered a three-stringed scorpion in Damagou, Cele County, Xinjiang, and the Xinjiang Satellite TV made detailed reports on November 26 and 27, 2011. Placed in the "Damagou Buddhist Site Museum", this is a petite and amazing half-pear-shaped bar-shaped straight three-stringed cymbal. The shape of the head of the piano is similar to the three-string and five-string in the Kizil cave paintings. The body is kept intact. According to the relevant personnel, the resonance box on the back of the piano is made of walnut wood. The panel is made of mulberry wood (the local two kinds of wood are abundant), and the length is 68 cm, because the neck of the piano is broken, if the missing part is added. Its body length should be longer than the present, the width of the belly is 12 cm, the narrowest mountain mouth is only 1.6 cm, and there are two left and right sides of the panel; the moon-shaped sound hole, straight, three heads For the small hole of the string, (no see the scorpion), it is said that there is still a string on the piano when it is unearthed (now lost). According to the dictation of the party: the string is like "the same Tal string", it may be a string. There are horizontal scratches on the surface of the piano, indicating that the piano has been

played. It is a practical folk grass root instrument. Experts say that this is a relic of the history of China's Northern and Southern Dynasties when it was popular in the 150-1700 years. (It is also said to be in the 6th century AD). It can be said that it is the earliest excavation entity in China and even in the world. It is entirely from the people, closest to the grassroots of society, and the most pristine. If it is now, it is called "Original ecology" Pipa. The image of this three-stringed cymbal appeared in the mural of Cave 69 of the Kizil Grotto: a heavenly man squatting in space with a three-stringed raft. According to the historical evolution of Uyghur Revo, the author gradually changed from three strings to five chords and multiple chords. It is hard to think that the traditional five-string cymbals in the ancient Western region may also be the three-string in this relatively primitive state. On the basis of Pipa, in the process of cultural development, gradually expand the resonance and increase the achievements of the strings. From the mural image to prove that this back is made by grooving, straight, the body is slender as a stick, the bottom of the belly is half-pear-shaped, and the small five-string is placed horizontally. It should be an intrinsic folk instrument widely popular in southern Xinjiang. The strings used in ancient times are mostly made of bird's ribs and animal's intestines. The pulling force is relatively strong. Such strings can be set higher and not easy to break. It is conceivable that the volume of the small five-string is large, the sound quality is high and rough. In addition, with the double-string of the bullet, the effect of the pronunciation should be shocking and not replaceable by other instruments. Very suitable for lively music.

In addition to the small five-string, the music is also popular with the big five-string, its belly surface is wider than the small five-string, so it has enough space to open five strings at equal distances. According to Tang "Le Yuan", it is recorded: "five strings and four partitions "Single column one", five different strings of pitches appear five empty strings of scatter, plus four separated by 20 sounds and a single column sound, a total of twenty-six sounds.

Compared with the small five-string, the five-string and the small five-string have wider sound range and softer sound quality. They can not only exert their special rhythm, but also express deeper euphemism and rich connotation in the display of the tone. In the murals of the late Tang Dynasty (827-907 AD) in the north wall of Cave 85 of Dunhuang Mogao Grottoes, it was shown that Wuxian was once the chief in the band. In the future development, the strings of the five strings may be changed to soft strings, or the hands may be changed. It can be seen that whether it is a small five-string or a big five-string, whether it is a play or a hand-bomb, they are juxtaposed with the songs in the Yan and Tang Dynasties, and each of them has its own sister instrument.

Imagine the ancient nomadic people in the vast land of Central Asia, on the sparsely populated grassland, between the deserted desert Gobi and the remote green state. In the long migration of water and grass, loneliness and loneliness, human emotional desire Get released and diarrhea, hoping to find a way to soothe

the soul and loneliness. If this moment is easy to move out, it is crisp, bright, beautiful, and even a rough sound. The melancholy and dull mind will be excited and awakened, the activity of life. It will be motivated immediately. This is a light, portable, rhythmic instrument that is suitable for playing and accompaniment in any singing and dancing entertainment. It exudes and impresses people with the most beautiful

The emotions are combined with the bold personality that can sing and dance. This is the horseback nation.

The personality of the grassland people loves it and cannot do without it. This is because the prairie people have spiritual needs in human geography. Therefore, it is the product of the typical grassland nomadic culture.

With the progress of history, following the pace of Buddhism's eastward transmission, the Kuzi music dance flourished in the Central Plains, and the five strings and songs were on the scene in the music scene. They showed their talents and played masters. The masters of the era who were famous in the Central Plains mostly came from the Western Region. The Central Plains whipped up the hot Western winds.

(two)

During the Sui and Tang Dynasties of the Southern and Northern Dynasties, the Central Plains ignited the fierce cultural style of the Western Regions. Here, the roots of the flowers were born, and the roots of its roots and the environment of the growing environment were provided in the book "New Perspectives on Chinese History". A full historical argument.

One of the core contents of Mr. Meng Chibei's work is that "the Chinese nation is not a purely single nation", it is mainly composed of the Central Plains farming people and mixed with various nomadic peoples (mainly nomads). "Chinese culture is the fusion of farming culture and grassland culture." "The reasons for the rise and fall of Chinese history have often come from the Western Region. The Western Region was once a region where nomads were hiring, and the Central Plains was a region where farming people lived. The ethnic groups of the class represent two different modes of production, that is to say, each has a culture different from the other.... The two ethnic groups often conflict and merge, resulting in a mixture of human races and cultures. Rich and heavy, the argument is incisive, this article will be more citations and some of the relevant arguments in the list of books, linked to personal ideas, to analyze the historical phenomenon. The cited chapter is hereinafter referred to as "Meng Wen".

First of all, it is necessary to understand the ethnic origin and national cultural composition of the Chinese nation, in order to explain the cultural phenomenon in its history, and to analyze its cultural factors. "Meng Wen": "The Chinese nation is a nomadic group of Ar-yan (Europa), a mixed-race of the Altaic nomads and the Chinese indigenous farming people." "There is a mixture of culture and blood." The author uses detailed historical evidence and archaeological materials. Detailed dialysis and elaboration of Xia Shang Zhou,

which was more than 4,000 years ago, is the fusion period of the mixed race of the Chinese nation. "After the Xia, Shang and Zhou Dynasties and the Aryans, the mixed race has brought about a difference. The mixed culture of quality and culture, the Chinese accepted the impact of a variety of information, became clever, and wise, so there was a brilliant Spring and Autumn Warring States civilization." In ancient times, in the different historical periods in northern China, many ethnic groups lived here and there. In addition to the Han nationality, there are also Xiongnu, Xianbei, Yiren, Shi, Yi, Tu Guyu, Man, Rouran, Turkic, creeping, Ding, etc. They are mostly grassland people who live by water and migrate. Since the year of AD 304, Liu Yuan claimed that the king had reigned China in 589 AD. During this nearly 300 years, the territory of northern China experienced the rule of the sixteen countries and the Northern Wei Dynasty, the Northern Qi Dynasty, and the Northern Zhou Dynasty. The Han regime is mostly a regime in which the nomads rule. From the end of the Eastern Han Dynasty to the Wei and Jin Dynasties, a large number of nomadic people entered the Central Plains, according to Zi Zhi Tong Jian. "The Emperor Jinwu Emperor Taikang Two Years" records: "Since the Han and Wei Dynasties, most of the tribes surrendered by Huhu, Xianbei, etc. lived in various groups within the Guansai." "Zi Zhitong Jian Jin Wu Di Tai Six Years" said: "At the beginning, the Wei people placed the five parts of the South Xiongnu in the counties of the Hezhou to live in harmony with the Han people." Jiang Tong said in the "Migration Theory": "There are more than one hundred thousand people in Guanzhong." The five nomads are Xianbei, Yi, Shi, Yi and Xiongnu, among which the 羯, 羌 and 欧 are Europa species, and some of the tribes of the Xiongnu and Xianbei are also Europa." "In the three hundred years of confrontation between the north and the south, More than 10 million nomadic people have been integrated into the northern Han nationality. After such a large-scale mixed-race, they have become a new race. "After war conflicts, ethnic migration, and ethnic mixed populations have brought about the result of ethnic integration. The natural marriage, the forced marriage caused by the war, and the political marriages that the various tribal ruling groups often use to strengthen the alliance relationship by mutual marriage for some political purposes. "Meng Wen": "For the Hu rulers, it is difficult to maintain the rule of the Han nationality without absorbing the political system and culture of the Han nationality. Therefore, the intermarriage between the ruling classes is more frequent, and the speed of mixed blood is faster than that of the general public." This kind of intermarriage has happened in Chinese history too, the most famous, well-known; the Princess of the Han Dynasty, the princess of the sorrow, the marriage of the Western Regions, the Wusun, the Kunming, the hunters and the ancestors, to fight against the Xiongnu, and Wang Zhaojun's marriage. The Xiongnu was alone, Princess Wencheng went to Tibet to marry Songtsan Gambo, etc. In particular, in 568 AD, the Northern Zhou Emperor Wu Wenyu married the Princess Ashi Nashi as the Queen, introducing a large and excellent Western Music and Dance Troupe, especially It is

brought to the Kucha, the musician Su Supo, etc., "The Book of Songs and Music" contains: "When the Emperor Zhou Wudi first, there was a Kucha people who were only a woman, and they went from the Turkic Queen to the country, and listened to what they played. There are seven sounds in one....." Su Dan's five-and-seven-tone theory has played a historical and decisive role in promoting the reform of Chinese national music. "The marriage between the Han and the grassland people has enhanced the mutual understanding between the ethnic groups, and naturally it has enhanced the mutual absorption of culture." There are still many records of mixed marriages in the history of large-scale intermarriage, and this article will not list them one by one. As a result of intermarriage between different races and ethnic groups, a new type of Han Chinese has emerged in the north of China. This new Han Chinese not only changed the previous physiological state, but also changed the original psychological state: the body type increased, the constitution Strong, high nose, double eyelids, thick eyebrows, at the same time also changed the previous closed psychological quality, become fresh and open-minded, brave and good, open and optimistic.

"Meng Wen" "In the ruling class of the Sui and Tang Dynasties, the Yang Jian and Li Yuan families are members of the Northern Guanyu Group. This group is inextricably linked with the various generations of the Southern and Northern Dynasties and the minority regimes. It is often used to conclude marriages. Therefore, the Guanyu Group's mixed blood is the most frequent, and their blood vessels are filled with more horse-backed national blood than the average person, so their cultural psychology also focuses on the grassland culture.

Prairie people have their natural and special hobbies for music and dance. They have unique potential in this respect, especially with music and grassland instruments. The new Han ethnic group also has a special affinity for the culture from the grassland: Zhou Wudi of the Northern and Southern Dynasties not only advocates pleasure, but also likes to be jealous, and he is also good at impeaching: According to "North Qiqi Volume 11 • Biography Third • Six Kings": After the Emperor Wudi in the Yunyang feast Qi Junchen, self-playing Hu Wei, life test Yan flute." North Qicheng Emperor Gao Zhan, after the main high latitude, for Hu Le like endless, not only can play personally, but also personally composing The young master Gao Heng not only embraces the shackles, but also sings and sings himself. Because Hu Yu won the admiration and admiration of the aristocratic class, as the saying goes, "There is a good thing, the next must be very good", so many people will be impeached as fashionable, and even become a timely skill. Emperor Wen of the Emperor Yang Jian often relied on two songs, namely, "Geohara" and "Tiagao". Tang Taizong praised and encouraged the hand-cranking technique "Pipa" from Shule's master 裴裴裴, and sealed him as "too often happy". According to the "New Tang Book. Li Lezhi" records: "The five strings are as small as the shackles, the North is out, the old ones are made of wood, the music workers are sacred, the first hand is playing, the Taizong

Yuezhi, the later people are learning." In the history of the court, such as Feng Xiaoli, Cao Zhaoyi, Yang Guifei, Zhao Hui, Xiao Guanyin, etc., are the masters of their era.

The supreme rulers of the Tang Dynasty not only love music, but also can create music and dance. Tang Taizong created "Breakfast Music" and "Qing Shanle". Tang Gaozong wrote "Da Dingle", Wu Zetian created "Sheng Shou Le", "Tian Yin Le", "Long Live Music of Birds" and Tang Xuanzong created "Dragon Pool Music" and "Breaking Music". "The Western Region is connected to Central Asia, South Asia, India, close to the Middle East, and close to Persia. These regions have created advanced culture. The Western Region is close to the Central Plains, and the splendid culture of the Western Regions spread them to the Central Plains through the nomads, which has an immeasurable impact. , its significance is far-reaching."

"The "Nine Pieces", "Ten Music", "Yan Le", "Qing Shang Le", "Xi Liang Le", "Gao Li Le", "Gao Chang Le", "Tian Yu Le", "Popular Music" "Kurzie", "Shu Lele", "Kang Guole", "An Guole". Most of them are the music of the Western Region Prairie. The main instrument is the one. The "General Code" contains: "The seat is the Yanle "It is called Pipa Pipa Pipa . . ."

"The court life is built in the mainstream position of social life, which in turn leads the social trend." Yuan Zhen's "Faqu" wrote: "Since Hu took the smoke, the hair is full of salty. The woman is Hu Hu Xuehu Make-up, skill into Hu Yinhu Hule. The fire is deep and swallowed, and the spring is long and long. Hu Yinhu and Hu makeup have been squandering for 50 years." Wang Jian's "Liangzhouxing" wrote: "Chengtoushan chicken horn corner, Luoyang family study Hu Le." It can be seen that: Western music in the Central Plains music occupies an overwhelming strong position, people's love of grassland culture is almost to the point of fanaticism. Hey, the leader of this plucked instrument, with its elegant shape, sturdy and soft tone, strong and bright rhythm, rich emotional expression ability deeply loved by people, up to the court nobles, down to The literati, the civilians, rushed to practice. There are countless poems describing and praising the literary world in the Tang Dynasty. The most famous one is the "Minhang", which has been used for centuries. He also has a number of poems describing the performance of the five strings: "Five Strings", "Five Strings" and so on. During the Sui and Tang Dynasties of the Northern and Southern Dynasties, many well-known pipa performers, composers, educators, and theorists such as Su Shipo, Yu Shenfu, Wang Wei, Zhao Bi, Kang Kunlun, Duan Shanben, He Huaizhi, and the Cao family were emerged. The inheritance of craftsmanship for many years. He has created a large number of outstanding works: such as "Yu Lun Pao", "Six Mo", "Liangzhou", "Xie Mei", "Tour Cup", etc., during the Tang Dynasty, set off the first development climax in the history of China. The five strings and the songs, which are from the sisters of the grassland people in the northwest of China, have taken root and have penetrated into the cultivated land of the Central Plains.

(three)

The grassland people belong to the Shangwu nationality and the cultural attributes belong to the dynamic culture. The music style is brilliant and high-spirited. It is magnificent and magnificent. It has the strength of shocking the heart and the ears. The rhythmic plucked instruments and the wind instruments play the tunes with rich ethnic style. The sound of the percussion synthesis is magnificent, creating a hot atmosphere. "Old Tang Book • Musical Records" has the following words: "Under the following dances, all of them are drums, mixed with the sound of the turtles, the sounds of the waves, the turbulent valley." Musical instruments for the grassland people, flexible, pick up the instruments Just play, the piano sings as soon as it sounds, and jumps when you open your legs. It is a means of fighting.

Agricultural culture is a static culture, social stability, step by step, gentle and gentle, and the aesthetic requirements for music are more dignified, deep, and euphemistic. "Meng Wen" describes: "In the cultural tradition of the Han nationality, a kind of piano culture is also formed. ... The Han people play the piano often to create an atmosphere, choose a quiet place, burn incense, screen sound, only use fingers and When the strings are in contact, it is not allowed to mix other sounds. In the silence, the emotional color can be distinguished from the flowing music, and the subtle heart sounds can be heard." Although the author describes "qin," from the Tang Dynasty The poetry can also feel this kind of sentiment, Bai Juyi's "Minhang", "the chords of the chords are three or two, and the melody of the songs is not the first. The strings are used to conceal the sound and sound, and it seems that the slogan is not ambition. If you say that the prairie people play musical instruments, it is a means of transcending reality.

After the Anshi Rebellion, the Tang Dynasty had dried up and suffered from a hundred holes. The scenery of the Tang Dynasty was no longer there. The wars of the Five Dynasties and the Ten Kingdoms continued, especially the peasants, who experienced deep disasters. They were deeply tired of war and longed for a stable and stable static society. Resume the development of the economy.

"Meng Wen"; "After gaining political power, the ruling class wants to consolidate political stability. If the agricultural society is to develop stably for a long time, the social customs must be changed from Shangwu to Shangwen." As early as the Sui Dynasty, Emperor Wendi invented the imperial examination system. A paper basket is used instead of a bow and arrow gun. "Wu Zetian issued 12 political programs, which is a political decree that resists the spread of grassland culture and political ideas." "Confucian moral principles in line with the wishes of the peasants: "Wen Liang Gong Li, loyalty and filial piety, the object of Xinyi peace education is naturally a new Han Chinese To transform their cultural psychology, to make the Han people of the north and the Han people of Jiangnan have a common moral sentiment." After hundreds of years of ruling with the Tang and hundreds of years of the Song Dynasty, the ethnic mixed ethnicity of the new Han ethnic group in the north gradually Desalination,

the density of farming culture is gradually increasing, and the psychological factors of grassland culture are gradually degrading. The book also wrote: "The motivations for the rise and fall of Chinese history have often come from the Western Regions." For some historical reasons, especially the rise and prosperity of the maritime industry, the Silk Road to the Western Regions has gradually become cold. The winds of the grasslands in the Western Regions are no longer able to blow into the hinterland of the Central Plains.

Shang Jing is the goal pursued by the agricultural society. Facing such a social climate, it faces the problems of survival and retention for musical instruments from the grasslands. As the saying goes: the survival of the fittest, otherwise it will be the fate of being eliminated. In fact, after entering the Central Plains, in order to adapt to the requirements of the new humanistic geographical environment, he constantly adjusted himself. Let's say the five-string, the small straight, such as the straight, five-string, because of the high quality of the sound, the rhythm of the rhythm of the music, is no longer adapted to the psychological requirements of people in the real beauty of the static beauty, the inner beauty of the art, Therefore, it is rare to see its appearance in the Central Plains murals. In order to obtain a soft tone, a wide chord with a wide ventral surface is widely used. We can clearly see this entity from the Tang style five strings collected in the Japanese warehouse. The style of the performance is also changed from a high-pitched, rhythmic and rough type to a slow, peaceful, graceful, connotative, feminine or rigid-flexible type. See the five-string poem "Five Strings" by Tang Baijuyi: "Large and thick Hurricane and rain, whispering and whispering, and cutting the ghost language." This is a good portrayal.

"Meng Wen": "The rulers of the Song Dynasty have been devoted to the revision of the text, and in the history of China, the text has been brought to the point of beautiful beauty, creating a brilliant agricultural civilization." In a relatively stable social environment, agriculture The production has achieved considerable development. After the Song Dynasty, the rise of industry and commerce led to the prosperity of the market and the formation of many commercial centers, which made the birth of large and small cities. This provided a new service target and loose performance space for the exhibition of art. Song Dynasty folk music Great development. The Tang Dynasty began to go to the folks with music that mainly served the court performances, and participated in folk rap and later accompaniment of various operas.

The contents of the music, the posture of the piano, the reform of the instrument, and the playing techniques are constantly changing, gradually changing the original posture of the piano, gradually changing from the downward oblique to the horizontal, the upper oblique, and finally Reach the hug. According to the needs of the music, the phase is gradually increased, and the range is expanded. The material of the strings is made of silky dog sausage and silk. The width of the body is more reasonable and the drum is comfortable. The hand and the shape of the piano are also more elegant and beautiful. In order to pursue a delicate playing

style, it is necessary to have a meticulous playing style. Since the Tang Dynasty, there has been a pipa player from the Western Region Shule (now Kashi Shule County, Xinjiang). "Therefore, a variety of colorful right-handed playing methods have been derived, making Pipa the most characteristic plucked instrument.

In the Southern Song Dynasty, China's political, economic, and cultural center made a large-scale transfer from the Central Plains to the south of the Yangtze River. Jiangnan is a region with a high concentration of agricultural culture, which cannot but further affect the development of the country. Mr. Zhuang Yongping, an educator of the contemporary cricket theorists in China, wrote about the situation in this period in his "Handbook of Handbooks": "The art of the later period is from north to south, especially to Jiangsu and Zhejiang." "In particular, the generation of Song Ci As a result, the style of music and literature tends to be graceful." "The more unconstrained playing, the dumb, the lower the playing." "The singer of the Tang Dynasty is 'to drink, immediately urged', 'I wrote that Guanshan Road was still 'stringed and plucked after the court'. And the words in the lyrics are all related to the words of sorrow, resentment, tears, and weeping. Not only are the eyes narrowing down, but the mood is getting more and more sorrowful. Correspondingly, playing before the Song There are quite a few men, such as Wang Jian's poems in the poem "The Goddess of the Gods". After the Song Dynasty, due to the development of the city, the number of women's impeachment has increased. The instrument itself and the tone In the direction of the delicate direction." In the context of farming society and culture, the original Hu Wei was completely finished at this time.

The rhythm of the grassland culture is rough, and the high-spirited Kuiz music style has turned to the delicate and euphemistic style of Jiangnan agricultural culture. There is a big leap between them. After hundreds of years of difficult journeys, Qu Xiangyuan successfully completed this gorgeous turn. Although it has risen and fallen, it has always been invincible in the music world, but the five strings are out of date. The Western Five-string is a good-paced, fast-characterized instrument. Since entering the agricultural and cultural environment, his unique style has no longer adapted to the new social environment and fashion, and has gradually left people's sight. The author believes that the backwardness of the straight neck and five strings is not unrelated to its own structure. The establishment of vertical hugs and hand bombs is a revolutionary and epoch-making reform in the history of development: the left and right hands of the performers have been completely liberated, providing an unprecedented expansion of their innovative technology: right hand bombing, picking, The wheel finger and its derived various types of fingering. The left-handed push, pull, soft, and sturdy make the Qin effect unique, and the techniques are colorful and varied. These new techniques can only be played by the songs, but the five strings seem to be incapable, because the advantage of the songs is that the five strings can't be reached: the upper end of the string is passed through the mountain pass, and the rear bends nearly 90. Only enter the pupil, and

the string of the five-string straight item enters the pupil through the mountain pass with a slight curvature. The large curvature increases the pressure of the string on the mountain pass, so that the string is tightly embedded in the chordal groove and is not easy to escape. When the right finger is used to pick up the chord, the amplitude of the off-chord swing of the five fingertips is much larger than that of the general swing. The Yamaguchi of the song can fully withstand the fluctuation of this tension, but lacks the large string pressure. Straight items are unbearable. The left-handed press refers to the pulling method of pushing the string to the left and right on the phase of the product. It is also inconvenient to play on the five-string. Moreover, under the premise that the five-string ratio is slightly smaller, in the limited space, the five strings are arranged equidistantly, and the chord distance is not loose, so that it is not convenient to use the right fingering multiple fingering to play the space. Moreover, the tension of the chord of the straight string of the general straight instrument is softer than that of the song, and the pronunciation is less than the energy and potential of the song. Even if there is a big five-string of the song, it is replaced by the stringiness, tone, volume, and inability to transcend the song, no longer showing obvious personality. At the same time, the four-stringed curved neck squats in the centuries of the Central Plains performer and the luthier. The piano body is more and more beautiful. The increase of the appearance makes the sound field greatly widened, and the strings are updated many times. The finer and finer sound quality and tone have been greatly improved, and the playing techniques are varied and colorful. It can be said that the human body's ten-finger movement function has been fully exerted, and it is well-deserved as the king of plucking music, especially expressing the Han nationality. Human emotional psychology. It is able to play a literary tune that expresses the emotions of the human beings. He can also play the martial arts, the martial arts that smash the scenes, and the lively dance music of the rhythm. For a long time, people's appreciation habits have been satisfied with the spiritual feeling brought by the four-stringed scorpion, so inherited In the middle of the development of the Central Plains, the result of the fault is that the five strings are no longer selected for the five-string.

In the original place of the Western Region, the Five Strings also experienced the history of the history: the religious beliefs of the various ethnic groups have changed. People used to believe in Buddhism. They gradually converted to Islam in the 10th century. The Arab culture has had an impact on this place. Then the five-stringed cymbal develops toward the slender long shank shape. The resonance box is reduced to a smaller half-pear shape. Turning into today's sound quality, the

Uighur national instrument on the slanting style is "playing the pluck." It and the horizontally plucking, the timbre of the bright and hot songs, all inherited the Kucha five-string and the songs. The gene is the main instrument in the current Xinjiang Uyghur band. In modern times, Chinese musicians, scholars, and violin makers have made great efforts to find the five-stringed Fangying. Especially after the founding of the People's Republic of China, many related scientific research work has been carried out, which not only duplicates the five strings of ancient murals, but also replicates them. The Japanese-Tibetan-style Tang dynasty has achieved significant scientific research results, allowing this silk road treasure to re-emerge in the Chinese music scene and re-emerge its inherent brilliance.

My family has a modern five-stringed cymbal. This is the gift of Mr. Fang Jinlong, the outstanding pipa player of our country, a few years ago. It is also the only one of the five hexagrams in Xinjiang. It is based on the production of the four-string pipa, on the ventral surface. The Yamaguchi and the resurrection are slightly widened, and a thick bass string is added next to the tangled string. By practicing the author's feelings: adding a bass string, the range adds four to five degrees to the bass, which expands the width of the music melody and enhances the performance. Due to the addition of the bass string, the resonance is large, and the residual length is long. The pronunciation is heavy, especially when the right hand is played, and when the fingering is applied, the sound effect is very full, and it is filled more than the four strings.

After a thousand years of silence, the modern five-stringed scorpion re-entered with a new, shiny figure. It faces the need for the player to get used to it, accept it, and the composers need to create a lot of music for it. It needs to be further promoted and promoted in teaching, so that the flowers of the five strings and the songs of the sisters will be reopened in the Chinese music scene.

References

1. "New Perspectives on Chinese History" • Meng Chibei, New York Business Press, August 2008
2. "Handbook" • Zhuang Level, published by Shanghai Music Publishing House in January 2001
3. "East Asian Musical Instrument" • Lin Qiansan, Qian Dasun Translation, People's Music Publishing House
4. "Introduction" • Cao Anhe
5. "Uygur Musical Instrument" Wan Tongshu, Xinjiang People's Publishing House published in 1986
6. "Say with pictures" • Shanghai National Musical Instrument Factory Shanghai Chinese National Musical Instrument Museum, edited in October 2007

ECONOMIC SCIENCES

SEVERAL ECONOMIC THEORIES ON PROJECT MANAGEMENT

Zeqing Chen

University of Sydney

Project management

Master of project management

Abstract

At present, China's economy is diversified. In order to further adapt to the needs of modern enterprise management innovation, most enterprises implement project classification management mode internally, and gradually improve and innovate project theory management content in the development process. At present, the economic activities of SMEs in China are usually carried out in the form of projects. In order to further ensure the rationality and standardization of enterprise project activities, it is necessary to strengthen project management in order to improve the management level of enterprises and help to enhance the quality and image of enterprises. In this context, this paper briefly analyzes several economic theories in enterprise project management and discusses related theories. He hopes to further promote the combination of various economic theories and project management theories, and play an important role in the application of various economic theories to work practice.

Keywords: enterprise development, project management, economic theory

Enterprise application project management theory, according to its own development experience, the members of each department will form a team, manage the enterprise projects under limited resources, conduct business analysis and investigation on the asset operation and service of the enterprise, and pass the assessment and evaluation. Further improve the development capability of the company and help achieve the expected business development goals. It can be seen that project management can improve the quality and efficiency of enterprise projects and improve the image of corporate quality. Therefore, enterprise project management must continuously develop the social division of labor and collaboration theory towards a high level and high realm, fully respect the development trend of the market economy, and solve and improve according to the economic problems existing in the enterprise management process, which will help improve the operation of the enterprise. Development efficiency, because project management is an important component of China's economic development and an important structure in enterprise management, project management should be innovative and improved to improve the existing level of enterprise development.

First, the theory of social division of labor

Some foreign research scholars believe that management and production have a close relationship. Through the effective combination of the two, it can improve the efficiency of production and operation of enterprises, and it is also an important method for enterprises to carry out refined management. The product market of the enterprise is different, so the products and division of labor of the enterprise are also different. However, in the process of development, the enterprise should closely integrate the diversified development law of the market economy, scientifically and rationally carry out economic trade, not only to pursue economic interests, but also It is necessary to strengthen the cooperation and exchange between the enterprise departments, effectively get rid of the phenomenon of infor-

mation islands, and then promote the functions of various functional departments, enhance the cohesiveness of the enterprise sector, and enhance the core competitiveness of enterprises. The theory of social division of labor plays an important role in China's economic development. It is imperative to promote the production and operation of Chinese enterprises to increase the production capacity of enterprises and expand their market share. In the process of development, enterprises should not only combine their own actual development, but also scientific and rational allocation according to the resources of the social market to ensure that the company conducts scientific and rational operations within the scope of legal norms, which helps to improve operating profits. Reasonable arrangement of labor production efficiency and division of labor, planning work content, further exerting the talent ability of the management department of the enterprise, as well as the hardware and process advantages of the production department, the staff to carry out high-density cooperation, further improving the production and management efficiency of the enterprise also promoted The degree of collaboration and communication between the production workshops and the management departments can further optimize the production management mode of the enterprise to help the company achieve its initial business objectives through refined development. When the company conducts budget management internally, it can further analyze the procurement and cost of production materials at the beginning of the year to carry out scientific and reasonable budget control and index operation, which not only saves the labor cost of the enterprise, but also enhances the application rate of materials and the cooperation and exchange degree of employees. It will help to improve the company's centripetal force and cohesiveness, strengthen the cooperation level of employees and the spirit of solidarity and cooperation, thereby improving the overall production and operation efficiency of the enterprise.

According to the theory of social division of labor, the division of labor between enterprises and economic

projects can increase the compensation of workers, and can also conform to the law of market economy development, reduce the operating costs between enterprises, and help to improve the market competitiveness of enterprises. The use of project management can provide a scientific and reasonable labor feedback mechanism, reduce transaction costs and cooperation costs of enterprises, and provide a continuous driving force for the economic cycle of enterprises. Enterprises can also improve their market competitiveness and promote their products toward high-level goals. Growing.

Second, social cooperation theory

Social writing theory is the most important component of enterprise production organization. Engels believes that enterprises should innovate production processes in the development process more than 150 years ago, which will help improve the efficiency of production and operation of enterprises, and further rationally distribute the division of labor. In order to improve the business level of the company, we can ensure that the production process of the company is developing in the direction of specialization and cooperation. Therefore, in order to improve labor productivity in the new era, enterprises should closely integrate the development trend of the times, and through professional reforms, give full play to the market competitiveness of enterprises, expand market share, and further standardize enterprise project management. Through the theory of social collaboration, enterprise project management is divided into developments, ensuring that all departments and departments can refine the operational content, and can also be extended to a broader development field.

Third, scale economy theory

The application of economies of scale in the procurement and production process can reduce the production and operation costs of enterprises and increase the profits of production and operation of enterprises. Enterprises can choose to use trucks to transport products. When the transportation volume of enterprises increases, the transportation costs of enterprises will increase. The transportation costs will be scientifically and rationally distributed among products, which will help reduce the cost of products and promote the scale development of enterprises. The enterprise conducts centralized product production, can effectively innovate the production process and technical operation skills, and helps to reduce the production and operation costs of the enterprise through centralized production or selection of enterprises to be produced according to labor and tax advantages. For example, Apple will choose South China enterprises to process Apple mobile phone parts, which not only reduces the artificial

production cost of mobile phones, but also provides funds and time guarantee for enterprises to develop new products. In the process of development, enterprises effectively apply the theory of scale economy, and scientifically and rationally calculate the marginal profit of the products of enterprises, and formulate scientific and perfect product marketing plans, so as to maximize the economic profits of enterprises. For example, the use of economic theory in the development process of enterprises helps to improve the production efficiency of products and further improve the production and operation level of enterprises. When the sales volume of the enterprise reaches a certain level, it will improve the efficiency of production and operation of the enterprise, and promote the geometric growth trend of the production and operation of the enterprise. When the sales volume of the enterprise continues to grow, a virtuous cycle is formed, which helps the company to further expand its market share. Therefore, the company should make scientific and rational decision-making in the development process and adopt a diversified management method.

Conclusion

In summary, we can see that in the current process of China's corporate economic development, we must closely combine relevant economic theories and continuously innovate project management methods, which will help improve the efficiency of business management and encourage enterprises to achieve the expected operating profit targets. The enterprise combines several economic theories in economic management to improve and standardize its own behavior, and is guided by market development, combined with resource advantages and relevant government policies to create a unique winning brand, which helps to expand market share. Form a regional advantage.

References

1. Zhou Bin. Exploring the relevant economic theories in the economic development of enterprises [J]. China Economic and Trade, 2015 (11).
2. Cai Chong, Xiong Mengyu, Li Wei. In-depth exploration of several economic theory knowledge in enterprise project management [J]. Business Manager, 2014 (18).
3. Shi Mingxian. A Brief Discussion on Economic Theory of Enterprise Management[J]. Corporate Economy, 2016(8): 1722.
4. Liu Zhiwei, Zhao Qingwen, Li Chenxi. Theoretical Discussion on Project Management in the Process of Enterprise Economic Development[J]. Enterprise Theory, 2017(20).

ОСОБЛИВОСТІ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ У СФЕРІ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Пастарнак І.А.

*студентка ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана», магістерської програми
«Управління міжнародним бізнесом»*

FEATURES OF COMPETITIVE STRATEGIES IN SMALL BUSINESS

Pastarnak I.

*student of SHEI «KNEU named after V. Hetman», master's program
«Management of International Business»***Анотація**

В роботі досліджені сучасні тенденції розвитку малого бізнесу в лідируючих країнах світу та виявлено вітчизняний стан розвитку малого підприємництва. Проаналізовані маркетингові інструменти ведення бізнесу, статистичні дані діяльності інноваційних підприємств, сучасне місце наукових досліджень та тенденції розвитку стартапів, на базі яких сформовані особливості конкурентних стратегій у сфері малого бізнесу.

Abstract

Modern trends of small business development in the leading countries of the world and the domestic state of small business development are studied in this work. Marketing tools of business, statistical data on the activities of innovative enterprises, the current place of scientific research and trends in the development of startups were analyzed, on the basis of which the features of competitive strategies in the field of small business were formed.

Ключові слова: малий бізнес, стартап, конкурентні стратегії, наукові організації, інноваційна діяльність, американський малий бізнес, український малий бізнес

Keywords: small business, startup, competitive strategies, scientific organizations, innovative activity, American small business, Ukrainian small business

Вступ. Сьогодні існує велика загроза неможливості існування багатьох підприємств за рахунок низької конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність – це здатність підприємства оперувати унікальними властивостями виробництва, маркетингу, логістики, фінансів та іншими сильними сторонами. Конкурентоспроможність – це можливість подолання наявних загроз для діяльності та спроможність передбачення неявних. Актуальність дослідження полягає в нарощуванні позицій існування малого бізнесу в сфері виробництва та реалізації продукції (послуг), а відповідно і його конкурентоспроможності. Саме тому дуже важливо відокремити стратегічні рівні даних підприємств задля формування ефективних конкурентних стратегій.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення особливостей конкурентних стратегій у сфері малого бізнесу, для реалізації якою необхідно визначити теоретичні аспекти існування малого бізнесу, його конкурентоспроможності, видів конкурентних стратегій та особливостей їх залучення; дослідити сферу малого бізнесу, необхідність її розвитку, можливості для вдосконалення та сучасний стан існування; запропонувати шляхи вдосконалення конкурентних стратегій у сфері малого бізнесу.

Результати дослідження. Конкурентна стратегія – це програма заходів конкурентної боротьби, що розроблена ретельним дослідженням зовнішнього середовища та запропонована на базі аналізу внутрішнього з метою досягання конкурентної переваги на ринку; спосіб залучення конкурентних переваг з метою отримання стійких та вигідних позицій. [5]

Малий бізнес є приватним бізнесом та керованим підприємством. Малий бізнес, як правило, має невелику кількість працівників. У Сполучених Штатах правове визначення малого бізнесу визначається Адміністрацією малого бізнесу США (SBA), яка визначає критерії, які SBA використовуватиме для визначення малих підприємств. [18]

Критерії, визначені SBA у визначенні визначення малого бізнесу, включають кількість зайнятих працівників або річні надходження. Для визначення малого бізнесу SBA використовує наступні критерії:

- виробництво: максимальна кількість працівників може становити від 500 до 1500 осіб;
- оптова торгівля: максимальна кількість працівників може становити від 100 до 500 осіб;
- послуги: річні надходження не можуть перевищувати 2,5-21,5 млн. дол. США;
- роздрібна торгівля: річні надходження не можуть перевищувати 5,0-21,0 млн. дол. США;
- загальне та важке будівництво: річні надходження не можуть перевищувати 13,5-17,0 млн. дол. США;
- спеціальне торгівельне будівництво: щорічні надходження не можуть перевищувати 7 млн. дол. США;
- сільське господарство: річні надходження не можуть перевищувати 0,5-9,0 млн. дол. США. [17]

Принципи формування конкурентної стратегії підприємства складаються з включення мети, використання конкурентних переваг, адаптації до змін середовища функціонування та врахування сфери конкуренції. [5]

Головна особливість малого бізнесу – це те, що він фінансово залежний. Тобто це не велика корпорація з річним обігом грошових коштів у мільйон ум. од. Саме тому дуже важливо обрати правильну конкурентну стратегію для підприємства.

По-перше, треба звернути увагу на те, що підприємство повинно постійно функціонувати (продавати) та бути конкурентоспроможним. Для цього існують безліч підходів, за допомогою яких, власники малого бізнесу можуть адаптуватися на ринку. Найкращі стратегії для малого бізнесу щоб продати бренд і в кінцевому підсумку заощаджуючи гроші:

1. Встановити ціль та бюджет. Першим кроком до маркетингу є визначення кінцевої гри та стратегії бюджету. Вже на цьому етапі потрібно зрозуміти, що потрібно компанії.

2. Платити за участь в програмі, тобто треба витратити гроші, щоб їх заробити. Інтернет-маркетинг так само - якщо треба зробити позитивний результат, доведеться витратити частину бюджету на платні пошукові, медійні, соціальні оголошення тощо.

3. Використовувати місцеві пропозиції Google. Як найпопулярніша пошукова система, Google має надлишок пропозицій, які можуть допомогти малому бізнесу. У рамках ініціативи, яка розпочалася у 2015 році, компанія Google запустила програму «Покладіть наші міста на карту», щоб дістати місцевий бізнес в Інтернеті. Відповідно до звіту BCG, Connected World, компанії, які мають присутність в Інтернеті, ростуть на 40% швидше, ніж ті, які цього не роблять.

4. Чемпіонський соціальний канал. Наявність присутності по каналах чудово, але виявлено, що більш ефективним є вибір одного каналу, який найбільш популярний у клієнтах.

5. Електронний маркетинг. Маркетинг електронної пошти є ідеальною можливістю для встановлення лояльності малого бізнесу. Коли клієнти та потенційні клієнти надають електронні адреси, це означає, що вони «відкривають двері» для надсилення сповіщень про продаж або події.

6. Створення блогу. Блоги це не тільки весело, це може бути надзвичайно корисним для експозиції та брендингу. Блог компанії - це місце, де треба продемонструвати потенційним клієнтам і вболівальникам, що компанія є фахівцем у своїй галузі. Також можна використовувати цю платформу, щоб похвалитися! Все, що відбувається внаслідок оголошення нагород, завершення проекту, удару по великих віхах або проповідування ділової свідомості компанії, - це чесна гра на онлайн-платформах.

7. Дослідження ключових слів для SEO. Пошукова оптимізація - це серія тактики, яку маркетингологи використовують для отримання вищих місць розташування на сторінках результатів пошуку Google, Bing, Yahoo та інших пошукових системах, щоб збільшити кількість відвідувань їх веб-сайтів. Це безкоштовно, але складно.

8. Поділіться своїми знаннями. Розповсюдження знань може здійснюватися як завгодно: з

платформи YouTube до семінарів на місцевих конференціях. Можна перепрограмувати презентації та розмістити їх у блозі.

9. Мережа - механізм місцевого розвитку. Спonsorуйте кілька спортивних команд у місцевості власного бізнесу, щоб розмістити логотип на спині сорочки. Також в місцевому журналі або газеті запустіть рекламу.

10. Дивитися, слухати, навчатися. Шукати відгуки, адже найкращі компанії постійно вдосконалюються. Обов'язкове отримання інформації від клієнта з приводу роботи (плюси та мінуси спільної співпраці). Клієнт може інформувати про найкращі практики у бізнесі та надати корисні відгуки та висвітлити сфери, які потребують вдосконалення.

11. Заявка на нагороди. Трофей, або медаль, або навіть просто значок можна розмістити у визначному місці, щоб стверджувати, що підхід до бізнесу є насправді найкращим. Нагороди також є відмінним артефактом сайту компанії або сторінки в соціальній мережі.

12. Перехід до цільових сторінок. Дизайн цільової сторінки може мати величезний вплив на коефіцієнти переходу до сайту компанії, - WordStream провело дослідження в 2014 році, яке показало, що найкращі рекламодавці на своїх цільових сторінках досягають 10% та більше показників переходів.

13. Бути різним. Виділитися з натовпу. Бути оригінальним та химерним, та унікально представляти свій бізнес через рекламу та маркетинг. [12, 15]

За даними Адміністрації малого бізнесу США, у Сполучених Штатах близько 30 мільйонів малих підприємств, на яких працює 47,8% американських працівників. Всі ці малі підприємства мають великий вплив на економіку США через створення робочих місць, інновації та економічних наслідків.

Адміністрація малого бізнесу США визначає малий бізнес як «організацію з менш ніж 500 працівниками». Таким чином, цей термін охоплює широкий спектр типів бізнесу, від незалежних письменників до кіосків та мінеральних лавок, продавців вуличних продуктів та зростаючих багатонаціональних корпорацій.

Однак однією та двома особами (відомі в Сполучених Штатах як приватні підприємці, товариства, або не роботодавці) складають більшість малих підприємств. Ці об'єкти можуть бути невеликими, але вони могутні - у більшості малих підприємств працює менше 100 співробітників, а в 2014 році малий бізнес був відповідальним за створення 1,4 мільйонів нових робочих місць.

Останнім часом малий бізнес додав більше нових робочих місць, ніж великі підприємства (понад 500 співробітників). Фірми з 1-49 співробітниками найбільше сприяли цьому зростанню.

Мікропідприємства (ті, у яких працює менше десяти працівників), незважаючи на зменшення загального числа з 1970-х років, все ще становлять 75,3% роботодавців приватного сектору. У цих компаніях працюють 10,5% всіх працівників приватного сектору.

У 2015 році підприємства з менш ніж 5 мільйонами доларів за рік отримували середній приріст продажів на 7,8%. Попередня продуктивність не передбачає гарантії майбутнього прибутку, але, безумовно, є ринок пропозицій малого бізнесу. Дійсно, багато власників оптимістично налаштовані на ф'ючерси на їх бізнес.

Стартапи - це підкатегорія малого бізнесу, що може характеризуватися як новоствореною малою компанією, призначеною для швидкого зростання. Стартапи, як і більша кількість малого бізнесу, засновані на проведенні наукової діяльності, тобто створення унікального, нового продукту.

Здається, що типово володіє стартовою компанією – молодий хлопець, що недавно закінчив коледж, або бізнесмен з МВА, який інвестує мільйони доларів у Силіконовій долині. Реальність, однак, набагато ширше - як і багато інших аспектів життя, власники-початківці охоплюють всю гаму за віком, статтю, расою та іншими факторами / демографічними факторами:

- Половина власників малого бізнесу - від 50 до 88 років.

- Двоє з половиною мільйонів власників бізнесу - ветерани збройних сил. Кількість працівників наукових організацій за категоріями персоналу представлений на рис. 1.

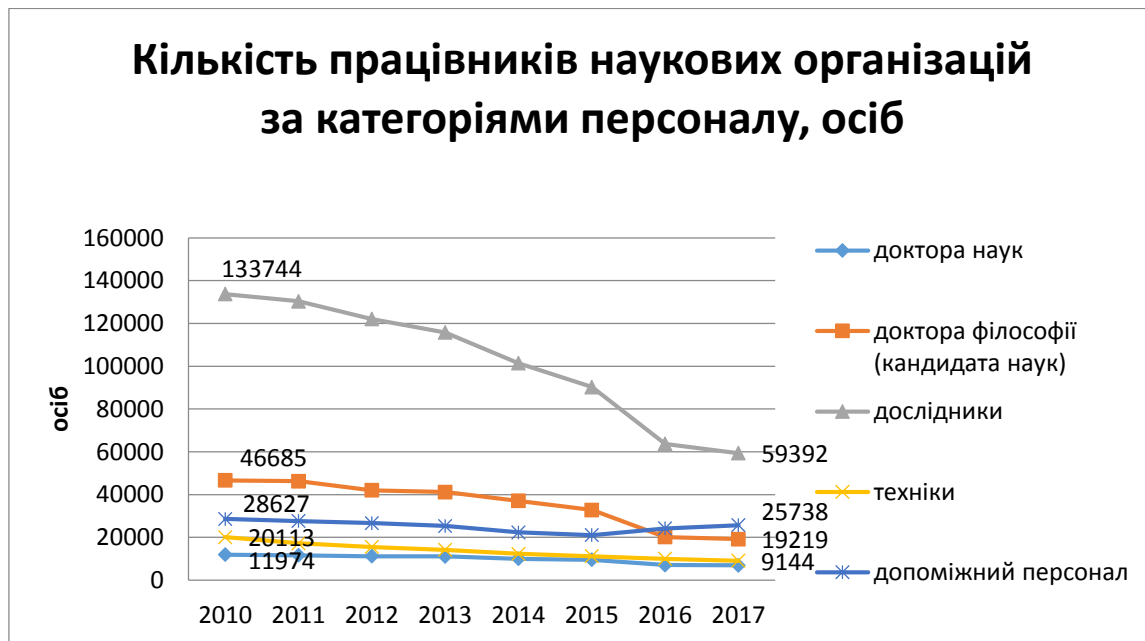
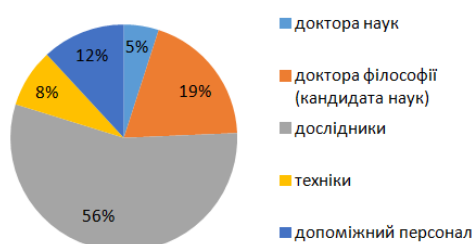

Рис.1: Кількість працівників наукових організацій за категоріями персоналу

Дослідження показує, що кількість науковців за останні 7 років зменшилось вдвічі: з 241 143 осіб в 2010 році до 120 435 осіб в 2017 році. Такі зміни характеризуються значним зменшенням кількості дослідників: з 133 744 осіб в 2010 році до 59 392 осіб в 2017 році. У 2017р. частка виконавців НДР – науково-дослідних робіт (дослідників, техніків і до-

поміжного персоналу) у загальній кількості зайнятого населення становила 0,58%, у тому числі дослідників – 0,37%. За даними Євростату, у 2015р. найвищою ця частка була у Фінляндії (3,21% і 2,35%), Австрії (3,10% і 1,92%) та Швеції (2,97% і 2,33%); найнижчою – у Румунії (0,53% і 0,33%), Кіпрі (0,83% і 0,61%), Польщі (1,0% і 0,75%) та Болгарії (1,0% і 0,65%).

Структура кількості працівників наукових організацій в 2010 році

Структура кількості працівників наукових організацій в 2017 році

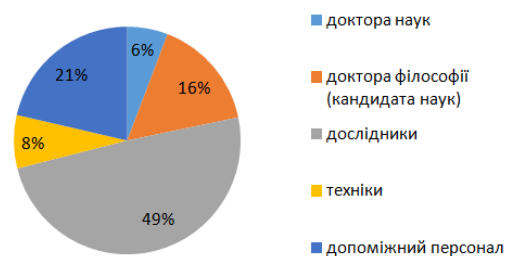

Рис.2: Порівняння структури кількості працівників наукових організацій

Порівнявши структуру працівників-науковців, було виявлено, що найбільшу частину персоналу складають дослідники – 56% в 2010 році та 49% в

2017 році. За аналізований період збільшилась частка докторів наук на 1%, зменшилась частка ка-

ндидатів наук на 3%, проте збільшилась частина допоміжного персоналу на 9%. Частина техніків залишилась незмінною.

Щоб заробляти гроші, треба витратити гроші, і одним джерелом цих грошей є кредити у банків. The Wells Fargo Small Business Index показує, що середня сума стартового капіталу становить 10 000

доларів США, а дослідження компанії Kauffman Firm передбачає, що середній показник наближається до 80 000 доларів США. Intuit, однак, повторює номер Wells Fargo's та встановив, що більша частина цієї суми є самофінансованою.

Рис.3: Джерела фінансування інноваційної діяльності

Основними джерелами фінансування інноваційної діяльності є власні кошти, залучені з державного бюджету, залучені від іноземних інвесторів та інші. Найчастіше використовують інші джерела фінансування: кредити банків, позикові кошти від розміщення облігацій інноваційного підприємства, податковий кредит, комерційний кредит, лізинг. [20] Проте, якщо в 2000 роках вітчизняна інноваційна діяльність майже не фінансувалась взагалі, то в 2016 році фінансування досягло свого піку - 23229,5 млн. грн.. У 2017 році загальний обсяг витрат на виконання НДР власними силами організації становив 13379,3 млн. грн., у тому числі витрати на оплату праці - 7152,9 млн. грн., інші поточні витрати - 5444,6 млн. грн., капітальні витрати - 781,8 млн. грн., з них витрати на придбання устаткування - 659,1 млн. грн.

За попередніми розрахунками, питома вага загального обсягу витрат у ВВП становила 0,45%, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету - 0,16%. За даними 2016 року, частка обсягу витрат на НДР у ВВП країн ЄС-28 у середньому становила 2,03%. Більшою за середню частка витрат на дослідження та розробки була у Швеції - 3,25%, Австрії - 3,09%, Німеччині - 2,94%, Данії - 2,87%, Фінляндії - 2,75%, Бельгії - 2,49%, Франції - 2,25%; меншою - у Македонії, Латвії, Румунії, Кіпрі та Мальті (від 0,43% до 0,61%). Більша частина фінансування в 2017 році припадає на фундаментальні наукові дослідження, до цього активну увагу приділялась науково-технічним (експериментальним) розробкам (рис. 4).

Рис.4: Витрати на виконання наукових досліджень і розробок за видами робіт

За даними PayScale, середній дохід для власника малого бізнесу становить близько 59 000 дол. США на рік, при цьому більшість людей потрапляє в діапазон з 26 000 до 153 000 дол. США. PayScale також стверджує, що географічне положення найбільше впливає на дохід власника. Проте володіння малим бізнесом - це не завжди кращий варіант, ніж

робота для когось. Відомо, що 92% не шкодують того, що вони зробили, і 84% власників малого бізнесу говорять, що це зроблять це знову. Також 86,3% власників малого бізнесу заявили, що вони отримують річну зарплату менш ніж за 100 тисяч дол. США. 30,07% власників малого бізнесу не беруть зарплату. [14]

Обсяг фінансування для початку малого бізнесу в Америці

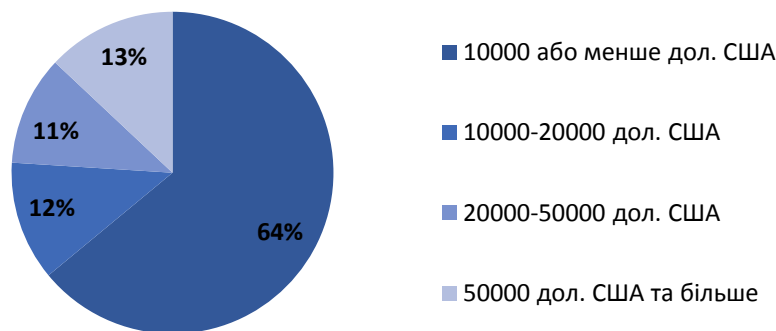

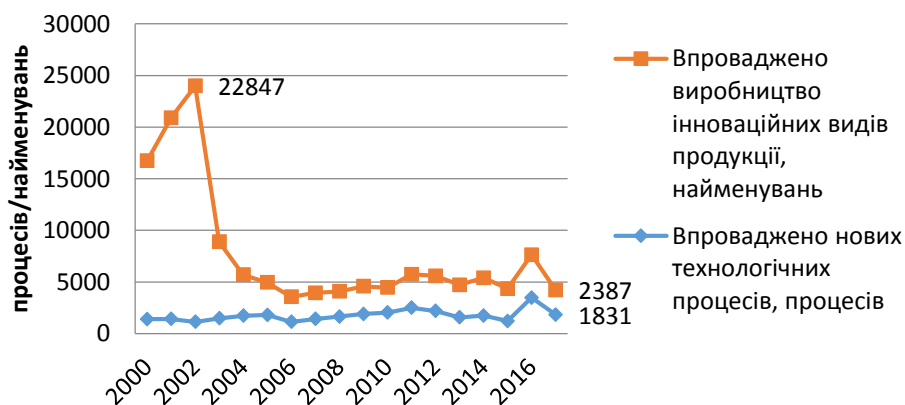
Рис.5: Обсяг фінансування для початку малого бізнесу в Америці [14]

Одним із серйозних страхів серед тих, хто хоче почати малий бізнес - це ймовірність того, що бізнес не матиме успіху. Існують деякі статистичні дані про рівень виживання бізнесу:

- Дві третини всіх підприємств виживають як мінімум два роки;
- Половина всіх підприємств виживають принаймні п'ять років;

- Одна третина всіх підприємств виживе принаймні десять років. [13] Впровадження інновацій на підприємство скорочується з 2002 року, проте більше підприємств ставали інноваційними, аніж реалізовували інноваційну продукцію (рис.6.). [19]

Впровадження інновацій на промислових підприємствах, раз

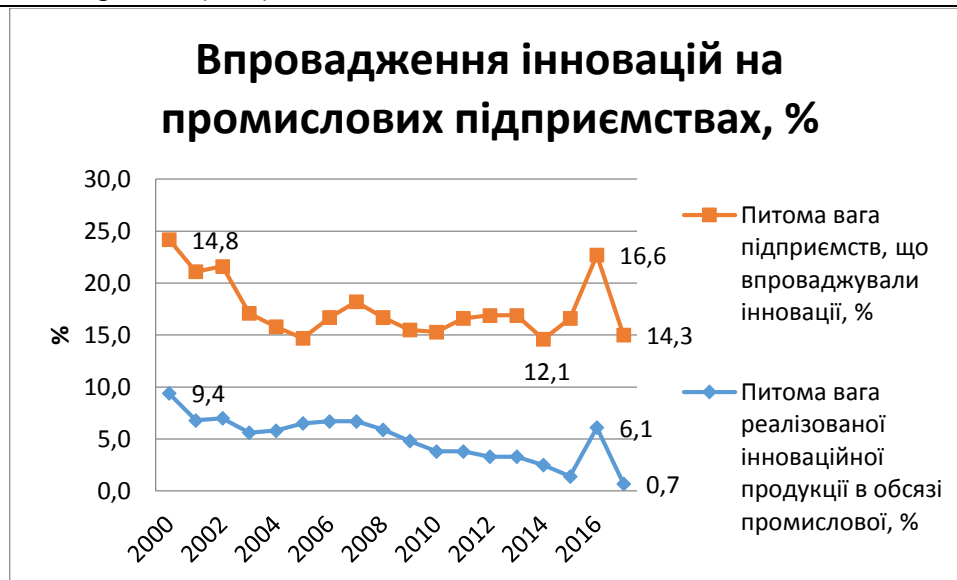

Рис.6: Впровадження інновацій на промислових підприємствах

Додаткові факти існування малого бізнесу:

- станом на 2016 рік було 28,8 млн. малих підприємств, на частку яких ставало 99,7% американських підприємств;

- стартапи в наступних галузях промисловості, найімовірніше, існуватимуть 4 роки і більше: фінанси, страхування та нерухомість, освіта та охорона здоров'я, сільське господарство, послуги та оптова торгівля;

- найбільшою проблемою для зростання малого бізнесу та його виживання є економічна невизначеність, яка супроводжується увагою нижчих споживчих витрат та регуляторного навантаження;

- станом на 2014 рік 52% американських підприємств були домашніми;

- малий бізнес забезпечують 55% усіх робочих місць та 66% всіх нових робочих місць з 1970-х років;

- великі банки затвердили лише 24,1% кредитів малого бізнесу; менші банки мають набагато більш високий рівень затвердження приблизно на 48,9%; альтернативні кредитори затвердили 58,2% заявок на кредити;

- середня сума кредиту SBA становить 371 628 дол. США; максимальна сума кредиту становить 5 мільйонів дол. США;

- 64% власників малого бізнесу починають з 10 000 дол. США або менше, і вони, головним чином, фінансуються самостійно;

- 47% власників малого бізнесу керують маркетинговими засадами самостійно;

- 72% респондентів повідомили, що мають власний веб-сайт для малого бізнесу;

- 96% малих підприємств використовують маркетинг соціальних мереж, з яких 92% - переважно для бізнесу;

- менше 25% малих підприємств мають мобільний додаток; майже половина малих підприємств, імовірно, матимуть мобільний додаток до 2019 року;

- лише 22% малих підприємств користуються мобільним маркетингом. [14]

Таким чином, для розробки унікальної стратегії розвитку власного підприємництва необхідно правильне позиціонування бізнесу. Позиціонування - це процес встановлення в розумі споживача унікального іміджу чи сприйняття компанії, продукту чи послуги. Конкурентоспроможне позиціонування - це процес створення унікальних переваг та орієнтирів, які цінні клієнти оцінюють відносно конкуренції. Для більшості малих підприємств існує три широкі конкурентоспроможні стратегії, які забезпечують основу для конкретної рушійної сили:

- фокусна стратегія (нішева);
- стратегія диференціації;
- стратегія мінімізації витрат.

Перша стратегія використовується, коли компанія вирізає конкретний або вузький сегмент ринку. Фірма проводить фокусну стратегію, якщо вона націлена на одне або кілька вузьких сегментів ринку або «ніші», які є сегментами всередині сегментів. Ця стратегія особливо популярна серед малих підприємств. Вона працює, коли:

- обслуговують одного типу «кінцевого споживача»;
- фахівці вертикального рівня обмежуються одним рівнем виробничо-розподільної ланцюга;
- спеціалісти зосереджені на малих, середніх або великих замовниках;
- мають лише декілька великих клієнтів;
- продають лише в певному регіоні чи регіонах;
- виробляють окремий продукт або лінійку продуктів;
- забезпечують виготовлення лише певного типу продукту (послуги);
- створюють продукти на замовлення;
- зосереджуються на низькому або високому рівні співвідношення «якості / ціни» ринку;
- пропонують одну або декілька послуг, недоступні від інших фірм;
- обслуговують лише один канал поширення (наприклад, харчування авіакомпанії).

Наступна - стратегія диференціації допомагає фірмі конкурувати, успішно розвиваючи і підтримуючи унікальне сприйняття свого продукту чи послуги, яке цінує клієнт. Ця унікальність може бути фізичною, технологічною або психологічною. Ось чотири способи, за допомогою яких фірма може диференціювати свої пропозиції від конкурентів:

- дизайн продукту / якісна диференціація;
- послуги / підтримка диференціації;
- технологічна диференціація;
- диференціація зображення.

Компанія успішно конкурує за ціною, будучи недорогим виробником або постачальником послуг. Фірми, які реалізують цю стратегію, мають бути ефективними в галузі інжинірингу, закупівлі, виробництва та фізичного розподілу. Маркетинг менш важливий. Низькі витрати дозволяють лідерам оцінити свою продукцію нижче своїх конкурентів, щоб завоювати велику частку ринку. Фірми з великою часткою на ринку, як правило, можуть досягти зниження витрат завдяки економії на масштабі. Як правило, це не рекомендована стратегія для малого бізнесу, проте є виключення. [16]

Висновки. Формування ефективної конкурентної стратегії є необхідною складовою успішної діяльності будь-якої компанії. За допомогою конкурентної стратегії підприємство матиме змогу виконувати поставлені цілі, забезпечувати високий рівень прибутковості, підвищувати рівень власної конкурентоспроможності, реалізовувати власні конкурентні переваги та забезпечувати свій подальший сталий розвиток на ринку.

Основними особливостями конкурентних стратегій у сфері малого бізнесу є:

- обмежена кількість ефективних конкурентних стратегій, які дійсно можна реалізувати;
- великий вибір інструментів Інтернет-мережі для реалізації стратегій виключно для малого бізнесу;
- можлива підтримка з боку венчурних фондів, технопарків, технополісів, бізнес-інкубаторів та бізнес-ангелів;
- реалізація конкурентних стратегій через кластери;
- неможливість реалізації в деяких країнах світу через відсутність державної підтримки у вигляді фінансування та недосконалості нормативно-законодавчої бази;
- втілення конкурентних стратегій за рахунок інвестування іноземним капіталом або особистими збереженнями;
- успіх стратегій переважно в галузях страхування та нерухомості, фінансах, освіти, охорони здоров'я, сільського господарства, послуг та оптової торгівлі;
- складність реалізації через економічну незначеність для малого бізнесу, яка супроводжується увагою нижчих споживчих витрат та регуляторного навантаження;
- залучення маркетингових стратегій самостійно (власниками бізнесу);
- активне використання соціальних мереж для просування конкурентних стратегій бізнесу;

- розвиток стратегій за рахунок забезпечення додаткових робочих місць на біржі, що дає можливість заохочення висококваліфікованого персоналу;

- відповідальність за ефективність стратегії несе кожен співробітник бізнесу;

- ризик втрати конкурентоспроможності із-за глобального скорочення/імміграції кількості науковців в регіоні;

- скупчення великої кількості малого бізнесу в регіонах підвищеної лояльності веде до неефективності конкурентних стратегій, що призводить до втрати конкурентоспроможності.

Список літератури

1. Азоев Г. Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г. Л. Азоев, А. П. Челенков. – М. : ОАО "Типогра-фия "НОВОСТИ", 2000. – 256 с. Фризенвинкель Х. Управление инновациями / Х. Фризенвинкель, В. Н. Гунин. – М. : ИНФА-М, 2000. – 74 с.
2. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. – СПб. : Питер, 2000. – 416 с.
3. Дергачова В.В. Теоретичні основи формування конкурентних стратегій підприємства / В.В. Дергачова, В. О. Мельник // Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».
4. Должанський І. З. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посібник / І. З. Должанський, Т. О. Загорна. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
5. Конкурентна стратегія підприємства: сутність та формування на основі оцінки рівня конкурентоспроможності [Електронний ресурс] / Є.А. Бельтюков, Л.А. Некрасова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 2(12). – С. 6-13. – Режим доступу до журн.: <http://www.economics.opu.ua/files/archive/2014/n2.html>.
6. Котлер Ф. Основы маркетинга / Ф. Котлер ; пер. с англ. – М. : Издательский дом "Вильямс", 2007. – 656 с.
7. Куденко Н. В. Маркетингова стратегія фірми : [монографія] / Н. В. Куденко. – К. : КНЕУ, 2002. – 74 с.
8. Минцберг Г. Школы стратегий. Стратегическое сафари: экскурсии по дебрям стратегий менеджмента / Г. Минцберг, Б. Альстрэнд, Дж. Лэмпел. – СПб.: Питер, 2000.
9. Портер М. Стратегія конкуренції. Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів / М. Портер. – К. : Основи, 1998. – 390 с.
10. Сумець О. М. Стратегія підприємства. Теорія, ситуації, приклади : навч. посібн. / О. М. Сумець. – К. : ВД "Професіонал", 2005. – 320 с.
11. Фатхудинов Р. А. Управление конкурентоспособностью организации. Эксклюзивные технологии / Р.А. Фатхутдинов. – М. : Маркетинг, 2006. – 750 с.
12. Gabrielle Pickard-Whitehead. 25 Types of Marketing Strategies for Small Businesses – Which Ones Do You Use?. - May 15, 2018 / [Електронне

джерело]. – Режим доступу: <https://smallbiztrends.com/2017/07/types-of-marketing-strategies-small-business.html>. - Назва з екрану.

13. Katie Horne. Small Business Statistics: The Definitive Guide [2018 Edition] / [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://digital.com/blog/small-business-statistics/>. - Назва з екрану.

14. Kristian Rivera. 30 Insightful Small Business Statistics. - May 3, 2017 / [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://fitsmallbusiness.com/small-business-statistics/>. - Назва з екрану.

15. Mary Lister. 13 Best Marketing Strategies for Small Businesses. - May 2, 2018 / [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://www.wordstream.com/blog/ws/2016/06/23/small-business-strategies>. - Назва з екрану.

16. Ronald A. Knowles, Chris Castillo. Small Business: An Entrepreneur's Plan / [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=9NfVoA4Yxc>

[UC&pg=PA113&lpg=PA113&dq=Features+of+competitive+strategies+in+the+field+of+small+business&source=bl&ots=6asEd6QLN9&sig=JRfnE0r7JE6mUV55oxKpWAmTXtk&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwifmtOhyLzcAhWyhqYKHVvVCT84ChDoAQhHMAQ#v=onepage&q=Features%20of%20competitive%20strategies%20in%20the%20field%20of%20small%20business&f=false](https://books.google.com.ua/books?id=9NfVoA4Yxc). - Назва з екрану.

17. Size standards / [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://www.sba.gov/federal-contracting/contracting-guide/size-standards#section-header-0>. - Назва з екрану.

18. Vangie Beal. Small business / [Електронне джерело]. – Режим доступу: https://www.webopedia.com/TERM/S/small_business.html. - Назва з екрану.

19. Державна служба статистики України [Електронне джерело]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. – Назва з екрану.

20. Джерела фінансування інноваційних інвестицій [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/35291/>. - Назва з екрану.

HISTORICAL SCIENCES

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ОКРУГОВИХ ТРИМІСЯЧНИХ ПЕРІОДИЧНИХ ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНИХ КУРСІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВІДПОВІДАЛЬНИХ ПОЖЕЖНИХ РОБІТНИКІВ МІСЬКОГО ТА РАЙОННОГО МАСШТАБУ, ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ І УСТАНОВ (1930-1934 РР.)

Харламов М.І.

*кандидат історичних наук, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін
Національного університету цивільного захисту України (м. Харків), доцент.*

THE ORGANIZATION OF WORK OF THE REGIONAL THREE-MONTH PERIODIC FIRE-TECHNICAL COURSES FOR IMPROVE THE SKILLS OF RESPONSIBLE FIRE OFFICERS URBAN AND REGIONAL SCALE, STATE ENTERPRISES AND INSTITUTIONS (1930-1934)

Kharlamov M.I.

*Ph.D. (historical sciences), Associate Professor of department of social and humanitarian disciplines of the
National university of civil protection of Ukraine (c. Kharkiv), Associate Professor.*

Анотація

В статті досліджуються питання роботи українських періодичних тримісячних курсів підвищення кваліфікації пожежних робітників різних рівнів з 1930 по 1934 рік. Характеризуються особливості створення курсів, їх фінансування, специфіка навчальних програм. Також розглядаються деякі питання діяльності тримісячних періодичних пожежно-технічних курсів при Харківському електромеханічному заводі.

Abstract

The article examines the issues of Ukrainian periodic three-month training courses for firefighters of different levels from 1930 to 1934. Features of creation of courses, their financing, specifics of educational programs are characterized. Also some questions of activity of three-month periodic fire-technical courses at the Kharkov Electromechanical plant are considered.

Ключові слова: тримісячні курси, дисципліни, навчання, пожежні робітники, державні підприємства, пожежі, викладачі.

Keywords: three-month courses, disciplines, training, fire workers, state enterprises, fire, teachers.

На теперішній час сучасні українські науковці досліджують питання професійної освіти міжвоєнного періоду достатньо активно. Однак, як зазначалося вже автором у своїх роботах, історики оминають у своїх нарисах історичні питання розвитку пожежної охорони, в тому числі питання професійної пожежної освіти 1930-х років. Необхідно сказати, що окремі роботи авторів Богун Л.В. [1], Томіленко А.Г. [2] торкаються питань пожежної освіти періоду, що вивчається, однак аналіз роботи округових тримісячних періодичних пожежно-технічних курсів для підвищення кваліфікації відповідальних пожежних робітників міського та районного масштабу, урядових підприємств і установ (скорочено «Округові пожежно-технічні курси командного складу») досі не відбувався. Автор ставить перед собою завдання у даній роботі розкриття специфіки роботи округових пожежно-технічних курсів командного складу в УСРР у 1930-1934 роках.

Велика кількість джерел з вищезазначених питань ще не вводилася у науковий обіг сучасної України, таким чином ми маємо змогу довести до наукової спільноти нову інформацію про події, що відбувалися в нашій країні у сфері професійної освіти пожежних у першій половині четвертого десятиріччя ХХ століття. На нашу думку, питання професійної освіти пожежних на території України 1930-х років мають наукову актуальність. Метою даної статті є розгляд особливостей організації роботи

округових тримісячних періодичних пожежно-технічних курсів для підвищення кваліфікації відповідальних пожежних робітників міського та районного масштабу, урядових підприємств і установ.

Завершальні роки третього десятиріччя ХХ століття були для України достатньо складними у пожежному відношенні. Кількість пожеж на промислових підприємствах у 1928-1929 році збільшилася порівняно із 1927-1928 роком у два рази, хоча їх кількість у містах та селах зменшилася на 20 відсотків. Однак число пожежних випадків було великим: на 1928-1929 операційний рік – більше 28 тисяч, на селі – близько 26 тисяч. Керівний склад пожежних команд і дружин українських вогнеборчих колективів був мало кваліфікованим у пожежно-технічному аспекті. Зростання міст, побудова фабрик, заводів, селищ, театрів, клубів та інших об'єктів ставили нові вимоги до пожежної безпеки у державі. Кількості випускників шестимісячних та дворічних курсів у м. Харків явно не вистачало для задоволення кадрового голоду у пожежній сфері держави.

У листопаді 1929 року у постанові пленуму Центрального Комітету Всесоюзної Комуністичної партії (більшовиків) (ЦК ВКП (б)) згадувалося про необхідність підготовки кадрів пролетарських керівників. НКВС УСРР вирішив звернути особливу увагу, в тому числі, і на підготовку нових кваліфі-

кованих кадрів керівників пожежної галузі та перепідготовку посадових осіб - пожежних, які вже займали відповідальні посади.

Наркомат внутрішніх справ України 14 лютого 1930 року розіслав циркулярний лист за підписом заступника наркома внутрішніх справ Якимовича та завідувача відділом комунального господарства НКВС Ханзона до усіх голів окружних виконавчих комітетів з наступною інформацією: «Насамперед треба підвищити кваліфікацію теперішнього комплексу у пожежних організаціях (міських, сільських, промислових, військових тощо). Для цього НКВС рекомендує організувати цього року округові короткотермінові (до 3-х місяців) пожежно-технічні курси для командного складу пожежних організацій, включивши й районних пожежних інструкторів, на 40-50 чоловік» [3, арк. 17].

Фінанси для відкриття та організації роботи курсів мали надходити з місцевих бюджетів, з відрахувань Укдержстраху на протипожежні заходи, з фондів, зацікавлених у підготовці фахівців-пожежних, промислових та інших організацій. Ці курси мали організовуватися періодично, щороку до 1932 року включно (до завершення першої п'ятирічки), щоб заповнити усі вакантні посади пожежних керівників освіченими фахівцями та перепідготувати командний склад, що вже працював у пожежних організаціях. Для регіонів переселилися необхідні документи для організації та роботи курсів: типові положення, навчальний план, пояснювальну записку та навчальну програму.

Спочатку планувалося при міськрадах українських округ створити пожежно-технічні короткотермінові курси. Так при Харківській, Київській, Дніпропетровській, Одеській, Миколаївській міськрадах планувалося відкрити курси-школи на 60 осіб з виділенням 3000 карбованців на кожну; при Херсонській – на 45 осіб з виділенням 2200 карбованців, при Сталінській та Артемівській округах – на 40 осіб з виділенням 2000 карбованців, при Луганській, Житомирській, Кременчуцькій, Вінницькій, Запорізькій округах – на 30 осіб з виділенням 1500 карбованців, при Тираспольській – 25 осіб з виділенням 1250 карбованців. Усього планувалося навчити пожежній справі 600 осіб з витратами у кількості 30000 карбованців [4, арк. 61].

Однак при формуванні кошторису були допущені помилки і реальний дефіцит фінансів на відкриття шкіл-курсів складав – 7-8 тисяч карбованців через те, що у найближчому майбутньому мало відбутися підвищення заробітних плат пожежним, викладачам та персоналу курсів, а також збільшення витрат на меблі та навчальні посібники. Таким чином, було вирішено скоротити кількість майбутніх пожежних шкіл-курсів до п'яти (при Харківському електромеханічному заводі, при металургійному заводі імені Рикова у м. Єнакієве, при заводі імені Марті у м. Миколаїв, при Дніпропетровському комбінаті «Кічкас», при одному з заводів м. Київ). Фінансування мало виділятися великими українськими трестами – «Укрметалоб'єднання – 4000 карбованців, Укрспирт, Українліс, Укртекстиль,

Укршкло – по 3000 карбованців (12000 карбованців), Укрпапір, Укртютюн, Укршвацьке об'єднання, Укршкір, Укролійтрест, Укрсілікаттрест по 2000 карбованців (12000 карбованців), Укрбудоб'єднання, Укрполіграф, Укрмінерал, Укрсіль, Укрторф, Укрвибух, завод Білшовик по 1000 карбованців (7000 карбованців). Усього 35 тисяч карбованців» [6, арк. 5]. Однак слід сказати, що у подальшому фінансування курсів, ще більше скоротили, як і кількість осіб, що мали там навчатися.

Так 21 лютого 1930 року відбулося засідання президії ВРНГ УСРР, на якій було затверджено рішення про відкриття п'яти пожежно-технічних тримісячних курсів-шкіл при Харківському електромеханічному заводі, при металургійному заводі імені Рикова у м. Єнакієве, при заводі імені Марті у м. Миколаїв, при Дніпропетровському комбінаті «Кічкас», при одному з заводів м. Київ. Зменшилася кількість асигнувань на утримання курсів, кількість і склад курсоутворюючих трестів (Укрметалоб'єднання надало 4000 карбованців, Укрспирт, Українліс, Укртекстиль, Укршкло, Укрпапір, Укртютюн, Укршвацьке об'єднання, Укршкір, Укрвогцемпром – усі по 2000 карбованців (усього 18000 карбованців), Укрсіль, Укрторф, Укрбудоб'єднання, Укрполіграф – по 1000 карбованців (усього 4000 карбованців)) [6, арк. 49]. Остаточна сума витрат складала 25000 карбованців, що було на 10 тисяч менше від початкового проекту фінансування. Поточні витрати на курсах мали покриватися заводами при яких відкривалися освітні установи у вигляді виплат курсантам за пожежну охорону підприємств.

Для округових тримісячних періодичних пожежно-технічних курсів для підвищення кваліфікації відповідальних пожежних робітників міського та районного масштабу, урядових підприємств і установ (скорочено «Округові пожежно-технічні курси командного складу») було розроблено типові положення, яке мало регламентувати діяльність курсів. Хоча окремі курси могли корегувати положення, в залежності від конкретних умов роботи навчальної установи.

Курси не мали постійного штату співробітників, а курсанти не платили за навчання, гуртожиток, підручники, користування реманентом, але слухачі школи, що навчалися з відривом від виробництва, мали постійно проживати на території гуртожитку освітньої установи. Напевно, це було пов'язано із тим, що вони почергово несли пожежні варти й могли залучатися до гасіння пожеж в екстрених випадках.

Цікавим було управління курсів. Загальне керівництво діяльністю навчальної установи, щодо вирішення навчальних та адміністративно-господарських питань належало Раді курсів. До її складу входили відповідальний керівник – начальник управління пожежної охорони округи (або округовий пожежний інспектор), завідувач курсів, старший начальник місцевої міської пожежної команди, представник округового відділу освіти, представник округового відділу спілки комунальних працівників, представник Держстраху та інших установ,

керівники практичних занять з пожежними, представник від слухачів курсів, якого обирали самі курсанти, усі викладачі курсів та керівники практичних занять. Відповідальний керівник курсів проводив загальне керівництво, розпоряджався фінансами, відповідав за загальний добробут слухачів та навчальні справи. Безпосереднє керівництво по навчально-методичній, адміністративно-господарській лінії покладалося на завідувача курсів, який повинен був мати мінімум середню освіту, досвід викладання та добре знання пожежної справи. На посаду останнього затверджував місцевий відділ освіти за поданням начальника управління пожежної охорони округи чи округового пожежного інспектора [3, арк. 18 (зв)].

Окрема людина у штаті курсів відповідала за господарські справи, діловодство та звітність курсів, яка підпорядковувалася завідувачу та призначалася округовим пожежним керівництвом. Завідувач курсів запрошував на роботу викладачів, яких затверджував місцевий відділ освіти, а лекторів спеціальних пожежних дисциплін додатково ще й начальник пожежної охорони курсів. Технічний персонал не проходив затвердження у керівництві.

На курси приймалися працівники пожежного фаху не молодше 18 років, що займали вищезгадані посади у пожежній сфері не менше 1 року, які мали знати чотири основні арифметичні дії з цілими числами, вміти грамотно усно та письмово викладати власні думки. Освітні школи-курси пожежних комплектувалися переважним чином з осіб, яких направляли на навчання управління державної пожежної охорони, професійні та добровільні пожежні команди, урядові організації. За курсантами на час навчання зберігалася заробітна плата за основним місцем роботи, їм надавали спеціальний та робочий одяг і постійне приладдя. Спеціальна комісія, виділена з Ради курсів, здійснювала прийом «абітурієнтів», остаточний список останніх затверджувався Радою курсів. Організації перед командированням претендентів на курси повинні були протестувати пожежних згідно освітніх вимог курсів [3, арк. 19]. Відповідальні особи навчальних установ звітували про прийом, роботу курсів, випуск учнів перед наркоматом освіти УСРР та округовими інститутами народної освіти.

Загальний навчальний план округових пожежно-технічних курсів командного складу складався з трьох блоків дисциплін: загальноосвітній (українська мова (20 теоретичних учбових годин), суспільствознавство (16 теоретичних учбових годин)), загально-технічний (математика (40 теоретичних учбових годин), основи фізики та хімії (10 теоретичних та 10 практичних учбових годин), графічна грамота (6 теоретичних учбових годин), хімічна оборона (10 теоретичних та 6 практичних учбових годин)), спеціально-пожежний (основи будівельної справи та вогнетривкого будівництва (16 теоретичних учбових годин), водопостачання (10 теоретичних та 6 практичних учбових годин), основи іппології (6 практичних учбових годин), механіка та машинознавство (20 теоретичних та 10 прак-

тичних учбових годин), електротехніка (6 практичних учбових годин), основи пожежної справи (6 практичних учбових годин), пожежна тактика (22 теоретичних та 10 практичних учбових годин), основи страхової справи (6 теоретичних учбових годин), надання першої медичної допомоги (6 теоретичних та 6 практичних учбових годин), практичні вправи з пожежним приладдям та машинами, практичні роботи у майстернях (40 практичних учбових годин)) [3, арк. 19 (зв)].

Після прослуховування навчальних курсів, курсанти, що успішно або не успішно склали іспити з дисциплін, отримували посвідчення про закінчення тримісячних пожежно-технічних курсів з оцінками по предметам. Посвідчення мало силу документу, який дозволяв зайняти керівну посаду у пожежних організаціях різних рівнів на усій території УСРР. Слід нагадати, що курси могли змінювати кількість годин навчання, предмети та фінансування в залежності від власних можливостей та бажання.

Розглянемо особливості практичної роботи тримісячних округових пожежно-технічних курсів командного складу при Харківському електромеханічному заводі (ХЕМЗі) - Державному електричному заводі (ДЕЗі). Школа-курси при ХЕМЗі (ДЕЗі) була створена ще наприкінці 1929 року, у своїй діяльності вона керувалася типовими документами 1930-року для округових тримісячних періодичних пожежно-технічних курсів для підвищення кваліфікації відповідальних пожежних робітників міського та районного масштабу, урядових підприємств і установ.

Вища Рада Народного Господарства наприкінці 1929 – на початку 1930 року санкціонувала відкриття тримісячної школи-курсів при ХЕМЗі (ДЕЗі) на 25 осіб (згодом цифра зросла до 30 осіб). П'ять курсантів мали по чергову постійно знаходитися у складі пожежної команди заводу на бойовому посту. Освіту отримували пожежні, що перебували на командних посадах, а також претенденти на такі посади, які не мали необхідного мінімуму знань потрібних для професійного виконання обов'язків. Пожежна освітня організація керувалася ВРНГ УСРР через пожежно-страхову інспекцію. Брандмейстери, їх помічники, завідувачі пожежною справою, старшини змін, які командувались на курси офіційно залишалися на основному місці роботи, за ними залишалася зарплата, обмундирування, відшкодовувалися витрати на переїзд до курсів та у зворотному напрямі. Підприємства, що відправляли на навчання кандидатів не могли запрошувати інших осіб на відповідальні пожежні посади, їх можна було замінювати лише у крайніх випадках [5, арк. 7].

Відвідувачі курсів несли варту та проводили практичні роботи при заводі, а останній надавав безкоштовно освітні приміщення, гуртожиток та сам сплачував комунальні послуги. Окрім того ХЕМЗ виплачував кошти варті пожежним-курсантам у вигляді заробітної плати та обмундирування, сплачував страхові внески та покривав інші можливі витрати. Гроші, що отримували курси від заводу складали бюджет освітньої установи, інші

розходи виділялися з протипожежного фонду української промисловості. Пожежні, що знаходилися у штаті команди вогнеборців заводу до зачислення курсантів, після зарахування останніх переводилися у недоукомплектовані частини Харкова, на виробництво або звільнялися з виплатою грошової компенсації у розмірі двотижневої заробітної платні. Випуск курсантів мав відбуватися тільки після набору нових учнів. Між підприємством та адміністративно-фінансовим управлінням ВРНГ укладався договір про взаємовідносини заводу і курсів з фінансово-господарських питань та питань внутрішнього розпорядку [5, арк. 7].

Навчання у пожежній школі ХЕМЗу тривало 72 робочих дні, п'ять годин на день, усього за весь період навчання – 360 годин, куди включалися і практичні, і теоретичні години. Іноді у вихідні дні могли організовуватися учбові екскурсії до інших підприємств і організацій з метою ознайомлення зі станом пожежної справи на них. Практичні заняття проводилися при пожежному депо заводу. Практичні заняття проводилися при пожежному депо заводу. Навчальна програма затверджувалася ВРНГ УСРР із погодженням з НКВС УСРР та НКО УСРР [5, арк. 7].

Загальне керівництво освітньої установи у вирішенні навчальних і адміністративно-господарських питань покладалося на Раду школи. До складу цієї ради входили: голова ради – начальник пожежної охорони ВРНГ УСРР або його постійний представник, завідувач школи (брандмейстер), представник від місцевої міської пожежної охорони, директор заводу, представник профспілки заводу, представник відділу освіти, усі викладачі школи, представник від учнів. Загальне керівництво курсами мав – начальник пожежної охорони ВРНГ УСРР, а безпосереднє – завідувач курсів (школи), він же і брандмейстер заводу [5, арк. 58]. До тримісячних пожежно-технічних курсів при заводі ХЕМЗ (ДЕЗ) у березні 1930 року було зараховано 30 осіб [5, арк. 29].

Порядок розподілу часу протягом дня у курсантів був наступним: підйом у 7.00; прибирання приміщення та заправка ліжок – 7.00-7.15; ранковий туалет – 7.15-7.30; ранкова перевірка особового складу, огляд, ознайомлення з розпорядженнями керівництва – 7.30-8.00; гімнастика – 8.00-8.30; сніданок – 8.30-9.00; підготовка до занять – 9.00-10.00; ранкові заняття – 10.00-12.00; 12.00-12.30 – обід; 12.30-14.00 – перепочинок, 14.00-15.30 – підготовка до занять; 15.30-19.30 – вечірні заняття; 19.30-20.00 – вечір; 20.00-22.00 – особистий час; 22.00 – відбій [5, арк. 52].

Викладачами на курсів було затверджено: інженерів заводу ДЕЗ Воробйова Н.А., Філоненко В.Я., інженерів-архітекторів Сурова Н.А., Жидкова А.А., конструктора Кливицького А.М., пожежного техніка Головцова Д.Д., Трефілева В.В., Ушакова В.І, аспірантів інституту марксизму і лєнінізму – Тичинського П.В. [5, арк. 55]. Згодом до складу лекторів увійшли Долинський («Водопостачання»), Столяр («Суспільствознавство») та Складенко («Протиповітряна оборона») [5, арк. 20]. Викладачі

отримували кошти за лекції погодинно, працювали за основним місцем роботи в інших організаціях [5, арк. 11].

Навчальний план дисциплін, що викладався на пожежних курсах з підвищення кваліфікації командного складу при ХЕМЗі складався з трьох блоків – спеціальні (технічне облаштування професійних пожежкоманд, пожежна тактика, протипожежні заходи, промислове будівництво, організація пожежної охорони в СРСР та внутрішнє облаштування пожежних організацій, практичні заняття з пожежної справи), загальнотехнічні (технічна фізика з основами механіки, електротехніки та елементами хімії, графічна грамота), загальноосвітні предмети (суспільствознавство та українська мова, математика) [5, арк. 53].

Наприкінці червня 1930 року відбулося засідання шкільної ради тримісячних курсів підвищення кваліфікації пожежних працівників промисловості ВРНГ УСРР при заводі ДЕЗ, на якому було підведено підсумки роботи перших курсів при підприємстві. На ньому були присутні начальник курсів Томашевський, завідувач курсами Головцов, лектори Філоненко, Долинський, Клевицький, Житков, Столяр, Складенко, представники курсантів Рижов та Тесленко. Викладачі виступили з доповідями про результати засвоєних знань курсантами. Загалом, було сказано, що усі слухачі показали задовільні результати з навчальних дисциплін, за включенням завідувача пожежної частини заводу «Червоний Жовтень» - Волкового Н.М. та помічника брандмейстера заводу Серп та Молот Нечепоренка Н.А., яких визнали такими, що не закінчили курси підвищення пожежної кваліфікації. Курсанти отримала посвідчення про успішне закінчення курсів та відправилися проходити службу до пожежних організацій, що їх направляли на курси.

Тримісячні округові курси підвищення кваліфікації продовжували приймати працівників вогнеборчої справи у м. Харків, Єнакієве, Миколаїв, Київ, Дніпропетровськ у першій половині 1930-х років. Також подібні курси відкривалися і в інших містах. Таким чином, можна зробити висновок, що тримісячні округові періодичні пожежно-технічні курси командного складу успішно проводили роботу з підготовки кваліфікованих кадрів для пожежної охорони України. Недоліки у роботі виявлялися та своєчасно ліквідовувалися, удосконалювалися навчальні програми, поліпшувалася якість роботи викладачів. Це все позитивно відобразилося на кількості пожеж, в контексті їх зменшення, в Україні особливо у промисловій сфері.

Список літератури

1. Богун Л.В. Вищі навчальні заклади ДСНС України: історія створення, особливості розвитку та етапи становлення: Дис. канд. іст. наук: 07.00.01. – Історія України, 2016. – 254 с.;
2. Томіленко А.Г. Підготовка кадрів у галузі пожежної безпеки в Україні у 20-30-х роках ХХ століття. // А.Г. Томіленко // Збірник наукових праць «Гуманітарний вісник ЧДТУ». – 2016. – № 25. – Вип. 9. – с. 75 – 83.;

3. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (ЦДАВО України). Ф. 27. Народний комісаріат земельних справ УСРР, оп. 11., спр. 2195. Інструкції та листування про протипожежну охорону в колгоспах. 31.08.1930 – 14.10.1930 р. – 35 арк.

4. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (ЦДАВО України). Ф. 559. Всеукраїнська спілка сільськогосподарських колективів (Укрколгоспцентр), оп. 1., спр. 139. Документи про стан протипожежної у колгоспах, лісгоспах та на торфозабудовах України (постанови, накази, інструкції, статут, плани, переписка). 20.11.1928 – 21.08.1931 р. – 63 арк.

5. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (ЦДАВО України).

Ф. 4532. Управління начальника воєнізованої охорони Українського промислового округу, оп. 2., спр. 11. Положення про школу з підвищення кваліфікації пожежного комскладу підприємств. Протоколи засідань ради курсів та матеріали до них. Анкети та списки слухачів. Розклад занять та інші документи. 1928 р. – 1932 р. – 82 арк.

6. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (ЦДАВО України). Ф. 4532. Управління начальника воєнізованої охорони Українського промислового округу, оп. 2., спр. 16. Накази голови ВРНГ УСРР. Протоколи засідань ради протипожежної оборони. Списки пожежних інспекторів трестів і інші документи. 06.05.1930 р. – 03.12.1930 р. – 272 арк.

JURIDICAL SCIENCES

TYPES AND COORDINATION STRATEGIES OF INTERNATIONAL LAW CONFLICTS IN THE BACKGROUND OF THE BELT AND ROAD INITIATIVE

Zhan Qiang

Guangxi Normal University

China Master of Law

in the School of Law

Abstract

The gradual and in-depth development of the Belt and Road concept will gradually tap the advantages of countries and regions along the route, but it will inevitably lead to international conflicts of law. Therefore, it is necessary to explore the legal issues under the Belt and Road Initiative and clarify the types of international legal conflicts and coordination strategies. In this context, this paper further analyzes many conflict areas such as international cultural trade and freight contracts, foreign-related labor contracts, etc., and explores relevant issues related to international law, and proposes a diversified solution strategy and coordination method. He hopes to further promote the effective implementation of the Belt and Road Initiative and enhance international exchanges and cooperation.

Keywords: Belt and Road Initiative, International Law, Types of Conflict, Coordination Strategy

The approach and comparison of international legal conflicts

(1) The concept of international conflict of laws

International legal conflicts include civil and commercial legal relationships. Because the country's legal regulations are different, international laws will conflict and coordinate. From the perspective of academics, the concept of legal conflict belongs to the term of private international law. The reason for the conflict of international law is that it has different perceptions of the concept of law, and there are certain differences in the legislative perspective. A legal conflict may be different in the content of a certain issue, so there is a contradiction in the legal effect.

(2) International legal conflicts and inter-regional conflicts of laws

Economic legal conflict refers to conflicts in legal relations that apply in different regions of a sovereign country. For example, China's provisions on civil and commercial laws are different from those in Macao and Hong Kong. The scope of legal recognition is different, and the rules of recognition are also different. Although the laws of different regions of the same country are different or have some conflicts, there are certain differences and connections between the two. For example, it is agreed that the country's legal coverage is different, and even there are conflicts between laws and regulations. The other is the legal collision of sovereign states. Therefore, international legal conflicts may involve the allocation of legal authority within sovereign states. Although different laws may have legal conflicts and collisions, they all have similarities in solution. For example, when international legal conflicts conflict, the choice between legal conflicts will be designed. If international legal conflicts occur in multiple countries in the United States, the pilot should be clearly defined. The laws of the country and consider the applicable laws of the region.

(3) International legal conflicts and inter-temporal conflicts of laws

Inter-temporal conflicts of law indicate conflicts of time boundaries. Yes, they are conflicts of laws and regulations on the relationship between time and time. For example, domestic law refers to the retroactivity of law, but inter-temporal conflicts may arise between legal norms, but the reasons for this include the excessive change of the connection point by the court, or the change of this syntax, the connection point of the conflict rules. Changes will affect legal conflicts.

2. Reasons and conditions for the emergence of international legal conflicts in the context of the Belt and Road Initiative

Due to the policy of the Belt and Road, there are many regions and countries along the route. In the process of communication between countries, certain legal problems will arise. Because laws vary from country to country, legal conflicts or conflicts will occur. Exploring the reasons for the international legal conflicts in the context of the Belt and Road Initiative from the following aspects:

(1) Diversity of international civil legal systems

Analysis of the development of countries in the world, no matter which country is established and independent, has a close relationship with the country's social philosophy, cultural background, political situation, etc., especially in the civil legal system. For example, if some countries have capital or ownership belongs to a socialist country, they think that the land belongs to the state and does not allow private transactions. Some historical and cultural traditions and social concepts believe that the effectiveness of marriage law, religious rituals can recognize its effectiveness. Some countries believe that only civil registration marriages will have legal effect. The world is diversified, so there is bound to be a certain conflict in the laws of various countries. There will also be gaps in international law. The gap will lead to the same law applicable to different situations or countries, but it will produce differences between rights and obligations.

(II) In-depth development of French civil relations

This phenomenon is also extremely normal due to differences in the legal systems of various countries, further highlighting the diversity of the legal system and world culture. We regard the world as a plane. The countries that belong to the plane are relatively static. If we do not communicate with other countries, we will only regulate the laws of our country and gradually expand the scope of culture, economy, politics and law with the development of the country. The space for foreign exchanges will also continue to increase. In the process of development, it will also subtly touch on international legal conflicts. In particular, under the Belt and Road Initiative, civil exchanges formed between countries and regions along the line will gradually expand and deepen. Communication and development are bound to create international legal conflicts. In particular, in recent years, the country's science and technology, information technology continues to develop and innovate, the distance of product exchange can be continuously reduced, and brings unprecedented opportunities for product marketing. As commodity trading has further promoted economic development and cultural exchanges at home and abroad, with the gradual deepening of cultural exchanges, the number of relevant cases of international law has increased, including various civil and criminal cases. These are all difficult to ignore in the process of national development. The state must regulate and restrict the behaviors stipulated in international laws in order to actively and effectively resolve relevant legal issues.

(3) Extraterritorial effect of foreign civil law

Laws with legal effect in the country can be divided into intra-domain and external, and some extraterritorial effects do not include intra-domain effectiveness, but some laws have both extra-territorial and intra-domain effects. Extraterritorial effectiveness refers to the territorial jurisdiction of the State, but the law does not apply to all citizens of the country. In such cases, it must be improved in accordance with international legal principles, otherwise it is difficult for domestic laws to obtain extraterritorial effects, but only in the country. In the event of a legal dispute or a conflict, the sovereign state will not recognize the law if it does not recognize the effectiveness of other countries in the country, so the probability of legal conflict arising from the problem is small. At present, the society presents a diversified development trend. The countries with traffic information usually recognize the legal effects of other countries in the country, but they have certain conflicts with the laws of the country, or they are contradictory, so there will be legal conflicts.

Coordination strategy for international conflicts in the context of the Belt and Road Initiative

(1) Avoiding the meaning of legal coordination and conflicts with international law

If the individual and the whole are scientifically and reasonably matched, the conflict can be effectively avoided, or the solution can be determined in a timely and effective manner after the conflict of laws occurs, and the coordination and communication between the two can be strengthened. It is believed that the state should apply to the same law to adjust activities and

processes, the importance of coordination and legal coordination, and how to avoid conflicts of laws or how to effectively resolve conflicts. Therefore, it should be based on legal conflicts in legal coordination, avoiding the analysis of meanings and effectively avoiding conflicts of laws. Some scholars have different views, unifying laws in a certain region, and legally unifying the same field. A unified law can be implemented in countries along the implementation of the Belt and Road Initiative. For example, the integration of foreign-related labor contracts and freight contracts, international cultural trade, etc. through field integration can eliminate conflicts of law, and even if there is a conflict of laws, you can choose a solution. However, in the context of the country's diversified development, because the country's legal system not only includes civil issues, including judicial sovereignty issues, it is often difficult to achieve effectively, and it is difficult to achieve unity in a certain region or at a certain angle, so it is necessary to avoid the meaning of legal coordination. Conflict with international law

(II) Perfecting the coordination mechanism in the field of international conflict of laws

By strengthening the coordination and development of relevant laws and regulations, it will help to make up for the gaps in China's laws and promote the diversified development of China's affairs. For example, based on the Belt and Road Initiative, in order to effectively resolve conflicts of laws, laws and amendments in countries or regions along the line can be strengthened. The integration and coordination of state stores can effectively save time for legal revision, and can also adopt legal adjustment mechanisms to help avoid legal conflicts or It is a conflict. At present, China's economy is showing a rapid development trend. Based on the Belt and Road Initiative, the unified freight transportation in the river area will be strengthened, and the river basin situation will be restricted by formulating the freight contract law.

(3) Coordinating laws in the field of international cultural trade

For the legal issues that may arise in the national trade under the China Belt and Road Development Strategy, we should first clarify the legal conflicts and cultural diversity rules that may arise. These trade rules and established systems are not completely uncoordinated, so they should be based on culture. The rules of diversity and the rules of cultural trade are coordinated and developed.

Conclusion

In summary, we can see that the current diversified development of the world, under the implementation of China's Belt and Road policy, the laws of different regions and different countries should be coordinated and developed, and countries should strengthen communication and coordination in order to strengthen economic integration among countries. It will help promote the level of international development and help create a fair and equitable legal environment.

References

1. Zeng Wenge, Dang Xiaofeng. Innovation of International Economic Rules under the "Belt and Road" Strategy [J]. International Business Research, 2016(3).
2. Liu Xiaotong. On the Understanding of International Legal Issues under the "One Belt, One Road" Strategy [J]. Legal System Expo, 2016 (4).
3. Chen Baocheng. Strengthening the "One Belt, One Road" Judicial Guarantee [EB/OL]. 2015-12-06.
4. Li Xue. Research on the International Conflict of Laws and Countermeasures in the "One Belt, One Road" Strategy [J]. Theoretical Perspectives, 2015(7).
5. Li Feng. International legal conflict risks and coping strategies of countries along the Belt and Road Initiative [J]. China Transportation Economics, 2016 (2).

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЗМІСТУ ІНФОРМАЦІЇ СТОСОВНО ФАКТІВ ТА ОБСТАВИН КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Цільмак О.М.

*Одеський державний університет внутрішніх справ
професор кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії,
доктор юридичних наук, професор*

FUNDAMENTAL THESES OF ESTIMATION THE INFORMATION CONTENT QUALITY ABOUT FACTS AND CIRCUMSTANCES OF CRIMINAL OFFENCE

Tsilmak O.M.

*Odessa State University of Internal Affairs
Professor of the Department of Criminalistics,
Forensic Medicine and Psychiatry,
Doctor of Law, Professor*

Анотація

Розглянуто основні положення оцінки змісту інформації, надано визначення поняттю «оцінка якості інформації», конкретизовано принципи оцінки якості змісту інформації та головні правила оцінки. Наголошено, що процес оцінки якості змісту інформації є дужим важливим етапом методу криміналістичного моніторингу, від якості якого у цілому залежить й якість та результативність досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Abstract

There were distinguished by author two main criteria of estimation the information content quality (relevancy and reliability), that are determined by other criteria, in particular, relevancy by urgency, timeliness and value and reliability by objectivity, accuracy, representativeness, durability, validity. It was emphasized, that the most precious information for pre-trial investigation of criminal offence is always objective, valid, reliable, relevant, accurate, resistant, representational, effective and urgent.

There were developed basic thesis about process of estimation the information content quality, that was received during pre-trial investigation of criminal offence, that is, it was provided the definition for the «estimation the quality of information», concretized the principles of estimation the quality of information (systemacy, integrity, complexity, comprehensiveness, objectiveness, consistency, systematic character, concreteness, determinism) and chief estimation rules.

It was emphasized that estimation the information content quality about facts and circumstances of certain criminal offence is one of the stages of forensic monitoring method. The effectiveness of estimative process of the information content quality is in direct ratio dependent from quality and effectiveness of realization the first of two stages of forensic monitoring method is the collection of information and it's generalization. On the quality of estimation the information depends the further process of it's systematization and verification.

It was accentuated that the effectiveness of work with information depends on a) how relevant is it (urgent, timely, and value) and reliable (objective, accurate, representative, resistant and reliable); b) whether it's possible to trust in it; c) whether there is a necessity to look for additional information and etc. Only the process of understanding is the estimation the content quality of received information. Quality information is important for pre-trial investigation of criminal offence that is which adequately, characterizes certain phenomenon, event, object, and subject. The process of estimation the quality of information about facts and circumstances of certain criminal offence is rather complicated, but it facilitates selection the value, effective, reliable, useful information.

It was denoted, that the process of estimation the information content quality about facts and circumstances of certain criminal offence is rather complicated and it requires scrupulousness and attentiveness. The estimation of the information content quality provides 1) it's objective interpretation, 2) the possibility to detect it's place in general puzzle of facts, 3) determination the necessity of additional information, 4) the usage of information for planning investigative (search) acts, operational search actions.

Author determined that for simplification the process of estimation the quality of information content, exclusion the influence on this process the subjectivism and increasing the reliability of information processing, it's necessary to apply program methods, that will provide the elimination of time expenses for all assessments analyses, to detect objectively availability or absence of mistakes, and also to establish all possible links of received information with available information (that is internal and external correlation of information).

Ключові слова: інформація, оцінка якості, критерії оцінки, релевантність, надійність, факт, відомості, обставини, кримінальне правопорушення, досудове розслідування

Keywords: information, estimation of quality, criteria of assessment, relevancy, reliability, fact, data, circumstances, criminal offence, pre-trial investigation

На сучасному етапі реформування органів та підрозділів Національної поліції є низка проблем методичного та науково-технічного характеру, які суттєво впливають на якість та результативність професійної діяльності. Зокрема, констатується відсутність науково-технічного та теоретико-методологічного підґрунтя роботи з інформацією стосовно фактів та обставин кримінального правопорушення.

Слід зазначити, що у своїх працях вчені (А.П. Верьовченко, Н.Г. Георгієва, О.В. Голодова, В.В. Горчаков, І.В. Іванов, С.І. Колесніков, Б. Нідлз, М. Коен, М. Метьюс та ін.) описували наукові положення щодо інформації, критеріїв оцінки інформації, однак, у юридичній літературі ґрунтовних наукових праць стосовно оцінки якості змісту інформації дуже мало. Тому, ми вважаємо за необхідне, описати основні положення оцінки якості змісту інформації стосовно фактів та обставин кримінального правопорушення. Це й буде метою нашої статті.

Як відомо, інформація дозволяє суб'єктам досудового розслідування: 1) орієнтуватися в суб'єктивній та об'єктивній стороні злочинного явища; 2) планувати оперативно-розшукові заходи, слідчі (розшукові) дії, власні дії та стратегію поведінки; 3) відстежувати результати вжитих оперативно-розшукових заходів та слідчих (розшукових) дій; 4) прогнозувати плин подій, дій; 5) обирати найбільш ефективні методи впливу на суб'єктів злочину; 6) вживати превентивні заходи; 7) якісно виконувати професійні функції та ін. Тому, сепарація якісної інформації від неякісної є дуже важливим процесом, який повинен здійснюватися за певними критеріями оцінки.

Оцінка якості змісту інформації стосовно фактів та обставин певного кримінального правопорушення є однією із стадій методу криміналістичного моніторингу. Результативна складова оцінки якості змісту інформації прямо пропорційно залежить від якості реалізації перших двох стадій методу криміналістичного моніторингу – збору інформації та її узагальнення. У той же час від якості оцінки інформації залежить й якість її систематизації та перевірки [1, с. 57].

Оцінка якості змісту інформації дозволяє: 1) об'єктивно її інтерпретувати; 2) виявити її місце в загальній мозаїці фактів; 3) визначити чи потрібна додаткова інформація; 4) використати її для планування слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових заходів тощо. Тому, дуже важливо виявляти скрупульозність, наполегливість, уважність та дотримуватися принципів та правил оцінки якості

змісту інформації. Слід зазначити, що до **основних принципів** слід віднести такі:

- 1) **об'єктивності** – оцінка повинна здійснюватися максимально безпристрасно, об'єктивно та неупереджено;
- 2) **системності** – оцінка повинна здійснюватися за певними напрямками;
- 3) **систематичності** – оцінка повинна здійснюватися послідовно, планомірно та поступово;
- 4) **цілісності** – оцінка повинна бути цілісним процесом, тобто у взаємозв'язку з усіма її складовими;
- 5) **комплексності** – оцінка повинна комплексно охопити якомога більшу кількість зв'язків;
- 6) **всебічності** – оцінка повинна охоплювати різноманітні її взаємозв'язки та її взаємодію;
- 7) **несуперечності** – оцінка повинна бути ґрунтовно узгодженою;
- 8) **конкретності** – оцінка повинна бути здійснена за максимально чіткими та конкретними параметрами;
- 9) **детермінізму** – якість оцінки залежить від якості її збору та узагальнення.

Щодо **правил** оцінки якості змісту інформації. Суб'єкт досудового розслідування повинен:

- 1) дотримуватися принципів оцінки якості інформації;
- 2) здійснювати оцінку якості інформації тільки у відповідності до визначених напрямів;
- 3) не переходити до іншого напрямку до тих пір, поки не буде оцінена уся зібрана інформація за напрямом;
- 4) обґрунтовувати усі оцінки;
- 5) ставити дві позначки (коди оцінки) зі знаком «=» у випадку сумнівів;
- 6) фіксувати усю вхідну інформацію, навіть якщо вона здається непотрібною;
- 7) використовувати графічні способи фіксації.

Слід зазначити, що під час процесу оцінювання якості змісту інформації можуть мати місце й певні **ризики**. Так, наприклад, серед них слід вказати на:

- 1) хибність та суб'єктивність інтерпретації інформації;
- 2) розгалуженість між багатьма розрізненими даними;
- 3) помилковість висновків щодо ступеня корисності інформації для досудового розслідування кримінального правопорушення та її достовірності. Оскільки у процесі виділення сторонньої інформації можливий відбір дезінформації або інфор-

мації, яка навмисно спотворена джерелом чи ненавмисно, або інформації, яка мимоволі чи довільно змінена в ході передачі.

На нашу думку, оцінка якості змісту інформації стосовно фактів та обставин кримінального правопорушення має два етапи реалізації: 1) оцінка джерела інформації та 2) оцінка якості змісту інформації.

Розглянемо алгоритм реалізації зазначених етапів. Отже, щодо **першого етапу – оцінка джерела інформації**. На цьому етапі необхідно:

1. **Конкретизувати джерело інформації**. Як відомо, точність змісту інформації залежить від того хто та як її сприйняв та як її в подальшому інтерпретував. Ми рекомендуємо напроти кожної інформації, що оцінюється, поставити такі позначки (коди оцінки):

«С» – інформація отримана безпосередньо суб'єктом досудового розслідування;

«ПД» – інформація отримана з постійного джерела (від інформатора, негласного працівника, що упроваджений у злочину групу, з відкритого джерела тощо);

«ВД» – інформація отримана від випадкового джерела (випадково підслухана розмова, чутки тощо);

«ЗМІ» – інформація отримана із засобів масової інформації.

Конкретизувати джерело інформації необхідно для того щоби суб'єкт досудового розслідування зрозумів чи потребує вхідна інформація уточнення та перевірки чи ні.

2. **Визначити ступінь надійності джерела інформації**. Від надійності джерела інформації залежить й ступінь надійності вхідних даних та відомостей. Ми пропонуємо напроти кожної інформації поставити такі позначки (коди оцінки):

«НД» – надійне джерело (тобто у минулому носій інформації завжди надавав достовірну інформацію, у достовірності, точності інформації не має сумнівів);

«НЗНД» – не завжди надійне джерело (тобто у минулому носій інформації надавав інформацію, що переважно виявлялася достовірною, однак були випадки й повідомлення ним недостовірної інформації);

«ННД» – ненадійне джерело (тобто у минулому носій інформації надавав переважно інформацію, що виявлялася недостовірною);

«НВДІ» – невизначене джерело інформації (не можливо встановити достовірність джерела інформації).

3. **Встановити спосіб отримання інформації джерелом**. Інформація може бути отримана або безпосередньо від носія інформації, або опосередковано від ретранслятора. Таким чином, носій інформації може бути надійним, однак, внаслідок передачі інформації від одного джерела до іншого, відомості та данні можуть суб'єктивно видозмінитися та стати неточними або недостовірними. Ми пропонуємо такі коди оцінки:

«А» – достовірна інформація, тобто її точність не викликає сумнівів;

«Б» – інформація невідома носієві інформації, однак її підтверджує раніше отримана інформація;

«В» – інформація відома безпосередньо надійному носієві інформації, суб'єктові досудового розслідування вона не відома;

«Г» – інформація відома носієві інформації опосередковано (внаслідок ретрансляції);

«Д» – інформація невідома носієві інформації та її не можливо перевірити.

Слід підкреслити, що інформацію з кодами оцінки «А», «Б» та «В» не слід перевіряти, а сумніву інформацію необхідно завжди перевіряти як на стадії оцінки якості змісту інформації, так й на стадії її збору (тобто усю вхідну інформацію необхідно уточнювати, конкретизувати та деталізувати).

Для зручності подальшого використання інформації пропонуємо здійснювати фіксацію у вигляді таблиці (див. табл. 1).

Таблиця 1

Підсумкові коди оцінок джерела інформації

Завдання	Інформація	Код оцінки
1. Суб'єктом злочину є	С.В.З.	ПД+НД+Б
2. Суб'єктом злочину є	М.Г.К.	ВП+ННД+Г

Таким чином, здійснювати подальшу оцінку якості змісту інформації, необхідно тільки коли інформація отримана самостійно або від надійного джерела з кодами оцінки «А», «Б» та «В».

Щодо **другого етапу – оцінка якості змісту інформації**. Слід зазначити, що інформація має такі властивості: надійність, релевантність, об'єктивність, репрезентативність, точність, достовірність, актуальність, цінність, своєчасність, стійкість. Ми вважаємо, що ці властивості й є критеріями оцінки якості змісту інформації.

Аналізуючи зміст дефініцій зазначених властивостей, ми вважаємо що можна виокремити два основних критерії оцінки якості змісту інформації – це **релевантність** та **надійність**, які у свою чергу

ґрунтуються та обумовлюються іншими оціночними критеріями. Так, **релевантність** обумовлюється – актуальністю, своєчасністю та цінністю; а **надійність** – об'єктивністю, точністю, репрезентативністю, стійкістю та достовірністю. Отже, формула оцінки якості змісту інформації виглядає так: $ЯЗІ = Рел.(А+С+Ц) + Н(О+Т+Р+Ст.+Д)$.

Таким чином, **оцінка якості змісту інформації** – це процес встановлення ступеня релевантності та надійності даних та відомостей.

Релевантність (від лат. «relevo» – піднімати, полегшувати) – це придатність, пристосованість даних та відомостей для вирішення конкретних завдань досудового розслідування кримінального правопорушення. Як зазначалося вище, релевант-

ність обумовлюється такими критеріями як актуальність, своєчасність та цінність. Тому й оцінювати вхідну інформацію необхідно саме за цими критеріями.

Так, здійснюючи оцінку змісту інформації за критерієм **«актуальність»** суб'єкти досудового розслідування повинні встановити наскільки вхідні дані та відомості є важливими, злободенними та необхідними для вирішення конкретного завдання. Зазначений критерій взаємопов'язаний з критеріями **«своєчасність»** (тобто нагальність та вчасність отриманих даних та відомостей для вирішення поставленого завдання) та **«цінність»** (тобто ступінь корисності даних та відомостей).

Пропонуємо такі коди оцінок за цими критеріями:

«+» – визначає актуальність, своєчасність, репрезентативність та цінність інформації;

«?» – визначає невизначену актуальність, невизначену своєчасність та невизначену цінність інформації;

«–» – визначає неактуальність, несвоєчасність та не цінність інформації.

Дуже важливою є оцінка змісту інформації за критерієм **«надійність»**. Як відомо, *надійність* – це здатність інформації зберігати свою об'єктивну змістовну сутність при її перевірці. Зазначений критерій оцінки обумовлюють: об'єктивність, точність, стійкість, репрезентативність та достовірність. Розглянемо основні положення оцінки за цьому критеріями.

Отже, критерій **«об'єктивність»**. Основною метою оцінки за цим критерієм є встановлення конкретних показників стосовно часу, місця, адреси, температури повітря тощо. Інформація вважається об'єктивною, якщо вона не залежить від чиясь думки, чогось судження, сприйняття чи відображення. При оцінці відомостей та даних за цим критерієм суб'єктові досудового розслідування необхідно відповісти такі запитання:

- «Чи інформація є об'єктивною?».
- «Чи не вплинув на її зміст фактор суб'єктивізму?».
- «Чи підтверджується інформація іншими відомостями та даними?».
- «Чи потребує інформація уточнення та конкретизації?».

Критерій оцінки **«точність»**. Основною метою оцінки за цим критерієм є встановлення ступеня реальності відображення інформацією певного стану, процесу, явища, об'єкта тощо. При оцінці відомостей та даних за цим критерієм необхідно відповісти такі запитання:

- «Чи точно зміст інформації відображає певний стан, процес, явище, об'єкт?».
- «Чи відповідають реальності вхідні відомості та дані?».
- «Чи є в змісті інформації певні неточності?».

– «Чи потребує зміст інформації уточнення та конкретизації?».

Критерій оцінки **«стійкість»**. Основною метою оцінки за цим критерієм є встановлення ступеню сталості інформації, тобто її незмінності під впливом певних обставин, трактувань, зміни вихідних даних тощо.

При оцінці відомостей та даних за цим критерієм суб'єктові досудового розслідування необхідно відповісти такі запитання:

- «Чи зміниться зміст інформації при її трактуванні з іншого боку?».
- «Чи зміниться зміст інформації під впливом зміни вихідних даних?».
- «Чи зміниться зміст інформації під впливом певних обставин?».

Критерій оцінки **«репрезентативність»**. Основною метою оцінки за цим критерієм є встановлення чи достатньо обсягу даних та відомостей «...для всебічного і повного розкриття (розуміння, пояснення) найбільш істотних рис, властивостей, зв'язків досліджуваного процесу, явища, об'єкта (джерела)...» [2, с.103]. При оцінці відомостей та даних за цим критерієм суб'єктові досудового розслідування необхідно відповісти такі запитання:

- «Чи достатня кількість обсягу даних та відомостей?».
- «Чи є достатньою кількісна та якісна характеристика обсягу даних та відомостей?».
- «Чи пояснює та розкриває інформація істотні риси, властивості, зв'язки досліджуваного процесу, явища, об'єкта (джерела)?».
- «Чи потребують відомості та дані доповнення?».

Як відомо, відомості та дані, що є об'єктивними, точними, репрезентативними та стійкими завжди є достовірними.

Критерій оцінки **«достовірність»**. Основною метою оцінки за цим критерієм є встановлення ступеню достовірності вхідних відомостей та даних. При оцінці відомостей та даних за цим критерієм суб'єктові досудового розслідування необхідно відповісти такі запитання:

- «Чи надійне джерело інформації?».
- «Чи відповідає отримана інформація наявній?».
- «Чи сумісний зміст інформації змісту іншої інформації?».
- «Чи підтверджується інформація іншими джерелами?».
- «Чи визначається внутрішня суперечливість у змісті інформації?».
- «Чи потребує інформація уточнення та конкретизації?».

Для полегшення процесу оцінювання пропонуємо фіксувати результати оцінки у таблиці (див. табл. 2).

Оцінка інформації за критеріями – об'єктивність, точність, репрезентативність, стійкість

Інформація:				
Критерії оцінки	Код оцінок			
	+	?	–	?+
об'єктивність				
точність				
репрезентативність				
стійкість				
достовірність				

Умовні позначки:

«+» – визначає об'єктивність, точність, репрезентативність, стійкість та достовірність інформації;

«?» – визначає сумнівну об'єктивність, сумнівну точність, сумнівну репрезентативність, сумнівну стійкість та сумнівну достовірність;

«–» – визначає необ'єктивність, неточність, не репрезентативність, нестійкість та недостовірність;

«?=+» – визначає невстановлену об'єктивність, невстановлену точність, невстановлену репрезентативність, невстановлену стійкість та невстановлену достовірність.

Таким чином, надійною є інформація яка: а) характеризується об'єктивністю, точністю, репрезентативністю, стійкістю та достовірністю; а також б) зберігає свою об'єктивну змістовну сутність при її перевірці. Надійна інформація у сукупності з іншими фактичними даними має доказове значення під час досудового розслідування кримінального правопорушення.

Здійснюючи оцінку якості змісту інформації стосовно фактів та обставин певного кримінального правопорушення, суб'єкти досудового розслідування повинні обґрунтовано проаналізувати усі оцінки щодо джерела інформації, надійності джерела інформації, способу отримання інформації джерелом, ступеня релевантності та надійності інформації. У разі якщо буде недостатньо кількості даних та відомостей, а також якщо інформація виявиться не зовсім якісною, для повноти розуміння певних рис, властивостей та зв'язків слід обов'язково її уточнити, конкретизувати, деталізувати та доповнити.

Таким чином, ефективність роботи з інформацією залежить від того, а) наскільки вона є релевантною (актуальною, своєчасною та цінною) та надійною (об'єктивною, точною, репрезентативною, стійкою та достовірною); б) чи можна їй довіряти; в) чи потрібно шукати додаткову інформацію й тощо. Саме процес розуміння цього й є оцінкою якості отриманої інформації. Якісна інформація є важливою для досудового розслідування кримінального провадження, тобто такою, що адекватно характеризує певне явище, подію, об'єкт, предмет та може бути доказом у кримінальному провадженні.

Для спрощення процесу оцінки якості змісту інформації, унеможливлення впливу на цей процес суб'єктивізму та підвищення достовірності обробки інформації необхідно використовувати програмні методи, які нададуть можливість скоротити витрати часу на здійснення аналізу усіх оцінок, об'єктивно виявити наявність чи відсутність помилок, а також встановити усі можливі зв'язки отриманої інформації з наявною інформацією (тобто внутрішню та зовнішню кореляцію відомостей та даних).

Отже, підводячи підсумки хотілося би наголосити на тому, що процес оцінки якості змісту інформації є дужим важливим етапом криміналістичного моніторингу, від якості оцінки у цілому залежить й якість та результативність досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Список літератури

1. Цільмак О.М. Загальні положення методу криміналістичного моніторингу. *Web of Scholar. Multidisciplinary scientific edition.* / International academy journal., 4(22), Vol.5, April 2018., С.56-61, Режим доступу: <https://ws-conference.com/webof-scholar>

2. Георгиева Н.Г. Историческое источниковедение: теоретические проблемы. Учебник. / Из-во «Прспект», 2015., 258 с.: Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=ufqGCgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

PEDAGOGICAL SCIENCES

СУЧАСНИЙ СТАН СФОРМОВАНOSTІ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Бойко Г.О.

*Львівський національний університет імені Івана Франка
асистент кафедри початкової та дошкільної освіти*

THE CURRENT STATE OF THE EDUCATORS' SOCIAL MOBILITY FORMATION OF PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

Boiko H.O.

*Ivan Franko Lviv National University
Lecturer of preschool and primary education Department*

Анотація

У статті розкрито сучасний стан сформованості соціальної мобільності у вихователів закладів дошкільної освіти. Названо проблеми фахової підготовки педагогічних працівників. Проведено теоретичний аналіз та здійснено опитування із означеної проблеми, а також проаналізовано отримані результати.

Abstract

The article reveals the current state of social mobility's formation among educators of preschool education institutions. Problems of professional training of pedagogical workers are named. A theoretical analysis and surveys were carried out on a given problem, and the obtained results were analyzed.

Ключові слова: Соціальна мобільність, формування соціальної мобільності, вихователь закладу дошкільної освіти, професійна підготовка.

Keywords: Social mobility, enhancing social mobility, the educator of preschool educational institutions, the training process.

На початку третього тисячоліття поглиблюються та прискорюються загальносвіткові соціально-економічні, політичні, соціокультурні процеси, які визначають розвиток людства на сучасному етапі його життєдіяльності. Глобальні суспільні зрушення мають систематичний, швидкий, незворотний характер. Вони зумовлені науково-технічним прогресом, швидкою інформатизацією та комп'ютеризацією, демократизацією суспільного життя у більшості країн світу [2].

У Національній доктрині розвитку освіти України XXI століття, державній програмі «Вчитель» окремо наголошується на необхідності формування особистості вчителя відповідно до потреб сучасної практики, динамічних змін, що відбуваються в країні і світі. Зрозуміло, що дослідження соціально-професійної мобільності майбутнього вчителя в умовах сучасного закладу освіти зумовлене актуальністю цієї потреби та видається нам невідкладним завданням [9].

Проект Концепції розвитку педагогічної освіти передбачає формування бази підготовки педагогічних працівників нової генерації, створення та забезпечення умов для становлення і розвитку сучасних альтернативних моделей професійного та особистісного розвитку педагогів, які стануть ключовою умовою впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування освіти «Нова українська школа» [11].

Відповідно до положень Концепції мобілізуються необхідні професійні компетенції вихователя, актуалізуються професійні та особистісні цін-

ності, а також нове бачення себе у професії. Майбутній педагог освіти повинен уміти приймати рішення і відповідати за них. Саме тому сучасні євроінтеграційні процеси зумовлюють необхідність пошуку нових підходів до підготовки фахівців освіти у різних типах освітніх закладів, професійними якостями яких є освіченість та комунікативна компетентність, самостійність і професійна мобільність, педагогічна майстерність та професійна зрілість, здатність до творчості й самоорганізації, готовність до саморозвитку та освіти впродовж життя [1].

Р. Пріма стверджує, що суспільство зацікавлене в такому фахівцеві, який уміє думати самостійно і вирішувати різноманітні проблеми, застосовувати знання, одержані у процесі навчання; володіє критичним і творчим мисленням, що сформоване у процесі освіти; вміє здобувати нові знання, здібний до самонавчання, самоосвіти, адаптивний [15].

Н. Грицькова зазначає, що основна мета професійної освіти є підготовка кваліфікованого фахівця відповідного рівня і профілю, конкурентоздатного на ринку праці, компетентного, відповідального, такого, що вільно володіє своєю професією і орієнтованого в суміжних галузях діяльності, здатного до ефективної роботи за фахом на рівні світових стандартів, готового до постійного професійного зростання, соціально-професійної мобільності [9].

На етапі фахової підготовки фахівця освіти характерними ознаками його професійного утвердження, на думку А. Ратушинської, є: становлення

нового рівня розвитку самосвідомості особистості, вироблення власної «лінії життя», визначення своєї творчої позиції, активізація процесів самовизначення, самопізнання, що сприяє розробці власної програми самовиховання і самоосвіти. Отже, самоосвіта, як зазначає дослідниця, це оволодіння знаннями з ініціативи самої особистості щодо предмета занять, обсягу та джерел пізнання, встановлення тривалості часу їх проведення, а також вибору форми задоволення пізнавальних потреб та інтересів [16, с. 13].

Сучасні зміни в освіті ведуть за собою реформування всієї педагогічної системи, відповідно мобілізуються інші професійні компетенції вчителя, актуалізуються інші цінності й нове бачення себе у професії. Майбутній педагог повинен уміти приймати рішення і відповідати за них, розвивати в собі не тільки професійно значущі якості, що мають поліпрофесійний, поліфункціональний характер, але й суб'єктивну готовність до неперервної самоосвіти [15, с. 43].

У період навчання у закладі вищої освіти відбувається розвиток спеціальних здібностей, наголошує О. Стельмах. Майбутній фахівець уперше зустрічається з різноманітними видами діяльності, що є структурними компонентами його майбутньої професії [18, с. 81].

Професійна підготовка фахівця освіти передбачає також формування та розвиток особистісних потреб, що, на думку Ю. Сачук, означає збагачення людини новими знаннями, визначає професійне та статусне зростання особистості, її соціалізацію, самореалізацію, безперервну освіту та формування способу життя. Задоволення особистісних освітніх потреб забезпечує процес пізнання індивіда, його самоствердження, сприяє мобілізації волі, визначає напрямки цільових настанов. Опосередковано освітні потреби, акцентує увагу дослідниця, зумовлюють становлення безперервної освіти, формування субкультури соціальної групи, трансляцію культурної спадщини і соціального досвіду поколінь, формування інформаційного простору соціуму, само ідентифікацію соціальних груп, відтворення соціальних груп і професійної структури, адаптацію соціальних груп, спільнот до змін соціальних умов. Ю. Сачук констатує, що через задоволення освітніх потреб особистості, зокрема, та соціуму у цілому, формується феномен соціально-професійної мобільності як нова характеристика українського суспільства [17, с. 12].

Н. Головна пояснює готовність до вияву мобільності майбутнього фахівця через застосування суб'єктного та діяльнісного критеріїв [8].

Суб'єктний критерій характеризується рефлексивним показником досвіду студента (уміння оцінювати сформовану ситуацію й оцінювати свої можливості) і спрямованістю подолання складної ситуації (потреби, мотиви, світогляд, установки, цілі), вольовими рисами (рішучість, наполегливість, самовладання, самостійність, ініціативність), потребою в суб'єкт-суб'єктній взаємодії у процесі професійного становлення.

Діяльнісний критерій характеризується такими показниками, як: відкритість до змін, здатність до цілеспрямованості, планування дій, проектування власного професійного розвитку й досягнення професійно важливих компетенцій у розв'язанні педагогічних завдань; уміння знаходити оптимальний вихід зі складних ситуацій й аргументувати варіант вибору рішення, якість обґрунтованості явищ професійної діяльності, активний вияв у спеціально змодельованих умовах, усвідомленість, широта, інтенсивність, стійкість спрямованості на досягнення високих результатів діяльності [8, с. 34].

Таким чином, ми погоджуємося з дослідницею, що стан готовності (до дій, вчинків, виявів активності, вольових зусиль тощо) – конкретна позиція, енергетичний стан, який мобілізує особистість і становить основний крок до діяльності [8, с. 32].

Отже, поняття готовності ми тісно пов'язуємо з рівнем сформованості мобільності у майбутніх фахівців освіти – у нашому дослідженні вихователів закладів дошкільної освіти. Адже мобільність визначається як готовність фахівців до змін, нововведень, мобілізації усіх можливостей для виконання професійних функцій тощо.

У сучасній освітній практиці соціальна мобільність, активна позиція педагога, вихователя, наставника, їх діяльність та взаємодія саме в період навчання в університеті стають необхідними умовами успішного ставлення фахівця впродовж усього життя. Безпосереднє відношення до успішної життєвої самореалізації має соціальна мобільність, насамперед у професійній підготовці сучасного фахівця в умовах вищої освіти [3].

Зростає значимість формування соціальної мобільності майбутнього вихователя в умовах вищої педагогічної освіти, де формується особистість педагога як організатора освітнього процесу в соціальному просторі [4].

Суспільство може впливати на статуси індивідів, підвищувати або знижувати їх. Одні студенти, що володіють талантом, енергією, молодістю, повинні витіснити з вищих статусів інших студентів, що не володіють цими якостями. Залежно від цього розрізняють висхідну і спадну соціальні мобільності (соціальний підйом та соціальне падіння). Висхідні течії професійної, економічної і політичної мобільності існують у двох основних формах: як індивідуальний підйом, або перехід індивідів з нижчого прошарку до вищого, і як створення нових груп індивідів з їх включенням, що можливе як співіснування з уже існуючими групами цього прошарку або як їх заміщення [10].

Серед основних чинників формування соціальної мобільності є професія. В інформаційному суспільстві розвиток передових технологій дає поштовх появі нових професій, що вимагають високої кваліфікації і підготовки, з одного боку, і є високооплачуваними та престижними – з іншого [10].

Професію ми отримуємо завдяки здобуттю вищої освіти, яку можна назвати ще одним пріоритетним чинником формування соціальної мобіль-

ності. М. Вебер зазначає, що саме освіта є чинником соціальної мобільності, як критерії домагань на «... позитивні або негативні привілеї стосовно соціального престижу» вказував, по-перше, спосіб життя по-друге, «формальну освіту, що полягає в практичному або теоретичному навчанні і за-своєнні відповідного способу життя», і по-третє, престиж народження чи професії. З іншого боку П. Сорокін відзначав, зауважує дослідниця, що «роль каналу, яку виконує сучасна школа, стає все більш значущою, адже, по суті, вона взяла на себе функції, які раніше виконувалися церквою, родиною і деякими іншими інститутами» [7].

Із збільшенням у суспільстві кількості людей, які здобували вищу освіту, збільшується кількість досяжних статусів, яка зумовлюється активізацією функції освіти як чинника соціальних переміщень. Освіта в усьому світі закономірно стає головним каналом соціальних зрушень, як правило висхідних, які вмотивовують виникнення складних видів праці, великих прибутків і престижі. Завдяки їм класова структура суспільства стає більш відкритою, а несприятливі відмінності у розвитку різних соціальних груп реально пом'якшуються [10].

Відтворення соціальних класів, груп і прошарків, приналежність яких зумовлена освітніми сертифікатами, впливає на мобільність студента. Вища школа дає студентам не однакову освіту, нерівний розвиток здібностей і навичок, тому створюється становище, коли випускники навіть з вищою освітою одержують різні стартові можливості у професійній діяльності, що формує соціальну мобільність різних типів [13].

Означені педагогічні категорії, що віддзеркалюють одну й ту саму проблему, мають при цьому свої змістові відтінки, що суттєво доповнює уявлення про феномен «професійна мобільність» майбутнього педагога і утруднює його трактування [12, с. 87].

Спираючись на виокремленні теоретичні принципи й під впливом різних чинників, Н. Головна наголошує, що якісні зміни у формуванні готовності особистості до професійної мобільності визначаються через зміну станів її готовності. При цьому на всіх рівнях майбутньому педагогу потрібна індивідуальна педагогічна підтримка, мета якої – мобілізація можливостей студента, стимулювання вольових виявів у досягненні поставлених цілей [8, с. 35-36].

Якщо попередні покоління набували професію на все життя, то нинішнє має бути готове до зміни професійної діяльності і володіти соціально-професійною мобільністю через швидкоплинні виробничі умови. Відповідно до нового етапу розвитку суспільства, професія більше не виступає як центр життєвого циклу людини, а представляє одну з можливих форм адаптації і творчої самореалізації особистості [9].

На думку Н. Брижак, мобільність у педагогічній сфері є особливою якістю особистості, що формується в процесі навчання і виховання та має найважливіший вплив на професіоналізм майбутнього фахівця [5, с. 68].

М. Варій визначає, що «мобільність учителя – це здатність до змін, до прийняття нового, до системного мислення, до розуміння взаємозв'язків і взаємозалежності в суспільному розвитку» [6, с. 32].

У сучасних умовах розвитку вищої освіти необхідно враховувати процеси її регіоналізації, сутність яких зумовлена певними чинниками, зокрема прагнення молоді здобувати освіту якомога ближче до місця проживання. Тому нині необхідно активізувати роботу зі створення регіональних університетських комплексів, здатних якісно надавати освітянські послуги. Для забезпечення мобільності, якості, доступності, неперервності та ефективності навчання в кожному регіоні України виникла нагальна потреба в інтеграції зусиль закладів освіти різних типів та рівнів акредитації, у розробленні та цілеспрямованій, поетапній реалізації регіональних програм організації і функціонування університетів як науково-освітньо-виховних комплексів [14, с. 66].

Кожна особистість приходить в життя як найвища цінність, щоб впродовж всього свого життя розвиватися, формувати особистісні якості, навчатися в освітньому просторі, бути успішною і щасливою, ефективною для соціуму і власне для себе реалізовувати основні, найбільш значущі функції людини – бути трудівником, сім'янином, громадянином. Іншими словами, вищезазначене можна назвати успішною життєвою самореалізацією [19].

У підсумку вивчення освіти як чинника соціальної мобільності можна зробити таке узагальнення: люди як члени соціуму знаходяться у постійному русі, а суспільство – у розвитку. Соціальна мобільність спирається головним чином на історію людства. Звичайно, соціальні переміщення відбуваються не просто через подолання істотних суспільних бар'єрів, доступність шляхів для соціального руху студентства залежить і від студента як індивіда, і від структури суспільства, в якому він живе.

Значущість здійсненого аналізу полягає в тому, наголошує Н. Дячок, що вивчення соціальної мобільності, зокрема, формування соціальної мобільності вчителів в умовах навчання в університеті, є необхідним і актуальним з позиції інтегрованого суспільства та вимог, які висуває суспільство до вищої освіти [10, с. 203-204].

З метою вивчення сучасного стану сформованості соціальної мобільності у вихователів дошкільної освіти, ми провели опитування серед студентів спеціальності «Дошкільна освіта» та вихователів закладів дошкільної освіти. Ми запропонували анкету, що дала можливість визначити загальний рівень обізнаності з таким поняттям як «соціальна мобільність».

Розуміння поняття «соціальна мобільність» не є достатньо відомою для студентів та вихователів закладів дошкільної освіти, як показали результати.

Так, зокрема, із загальної кількості респондентів – 505 учасників анкетування, 398, а це – 78,8 % опитуваних, дали стверджувальну відповідь, 107

респондентів, а це – 21,2 %, дали заперечну відповідь. Респонденти ототожнюють поняття «соціальна мобільність» із словами *рух, перехід, зміна місця, пристосування, розвиток, адаптація, вміння переходити і взаємодіяти, переміна, пересування, глобалізація*.

Щодо взаємозв'язку соціальної мобільності з професійною підготовкою, то результати опитування показали: 307 респондентів (60,79 %) взаємопов'язують соціальну мобільність із фаховою підготовкою майбутніх вихователів; 125 респондент (24,75 %) не вбачають цього зв'язку, а 73 (14,46 %) респондентів не змогли відповісти на це запитання.

Вплив соціальної мобільності на становлення фахівця дошкільної освіти підтверджують 69,5 % респондентів, заперечують 5,15 % респондентів, не знають 25,35 % респондентів.

Основними чинниками, які впливають на соціальну мобільність, респонденти назвали такі чинники як: освіту, професійну підготовку, самоосвіту; не впливають на соціальну мобільність такі чинники як: умови праці, національність; і частково впливають інноваційні процеси, статус в суспільстві, здібності.

Формування соціальної мобільності є більш актуальним для вихователів – вважає 147 (29,11 %) опитаних; формування соціальної мобільності є більш актуальним для студентів – так вважає 358 (70,89 %) опитаних. Освіту як одним із чинників формування соціальної мобільності вихователів, вважають 371 респондентів, що становить 73,47 % від загальної кількості респондентів, не підтримують цієї позиції 35 респондентів (6,93 %), погоджуються частково з такою точкою зору 99 осіб, що становить 19,6 % респондентів.

Таким чином, теоретичний аналіз означеної проблеми та аналіз проведеного нами опитування дає можливість зробити наступний висновок.

Проблема формування різних видів мобільності зумовлена реформуванням усієї системи педагогічної освіти. І хоча теоретичні дослідження достатньою мірою розкривають змістове наповнення даного поняття, значна кількість і студентів, і практичних працівників освіти ще не володіють належним обсягом теоретичної інформації та практичним досвідом її реалізації. Отримані результати опитування визначили доцільність та необхідність розробки методики формування соціальної мобільності вихователів закладів дошкільної освіти у процесі професійної підготовки в умовах закладу вищої освіти.

Список літератури

1. Беленька Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : монографія. Київ : Університет, 2011. 320 с.
2. Бойко Г. О. Взаємозалежності формування професійних компетентностей та розвитку соціальної мобільності майбутніх вихователів у процесі їх фахової підготовки в умовах закладу

вищої освіти : метод. реком. Львів : ПП «Полістарт», 2018. 76 с.

3. Бойко Г. Соціальна мобільність педагога: теоретико-методологічний аспект. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2016. № 2. С. 66-75.

4. Бойко Г. О. Формування соціальної мобільності майбутніх фахівців дошкільної освіти у процесі фахової підготовки. *Вища школа і ринок праці: інтеграція, модернізація, інтернаціоналізація* : збірник тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф., м. Мукачеве, 19-21 жовтня 2016 р., Мукачеве : Вид-во МДУ, 2016. С. 27–28.

5. Брижак Н. Професійна мобільність як фахова якість майбутнього вчителя. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Педагогіка. Соціальна робота*. Ужгород, 2016. Вип. 1. С. 67-70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2016_1_16.

6. Варій М. Й. Психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 968 с.

7. Вебер М. Основные понятия стратификации. *Социологические исследования*. 1994. № 5. С. 147–156.

8. Головня Н.М. Рівні і критерії готовності майбутнього педагога до професійної мобільності. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2014. Вип. 41. С. 31–36.

9. Грицькова Н. В. Особливості соціально-професійної мобільності вчителя в умовах сучасної середньої школи. *Науковий вісник Донбасу*. 2011. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2011_1_6.

10. Дячок Н. В. Навчання в університеті як один з пріоритетів формування успішної соціальної мобільності студентів. *Дослідження молодих учених у контексті розвитку сучасної науки* : матер. IV щорічної Всеукр. наук.-практ. конф., 27 берез. 2014 р. Київ, 2014. С. 200-205.

11. Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 рр. URL: http://www.tnpu.edu.ua/EKTS/proekt_koncepc.pdf

12. Луцан Н. І. Педагогічні умови формування професійної мобільності вихователя дошкільного закладу. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2014. Вип. 1 (45). С. 87–89.

13. Оксамитна С. Міжгенераційна класова та освітня мобільність : монографія / ред. О. Пазюк. Київ : НаУКМА : Аграр Медіа Груп, 2011. 287 с.

14. Онищенко Н. Професійна підготовка майбутніх учителів в університетських регіональних комплексах: європейський вимір. *Рідна школа*. 2013. № 4-5. С. 63–67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2013_4-5_12.

15. Пріма Р.М. Формування професійної мобільності майбутнього вчителя: вектори наукових досліджень. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка* : зб. наук. праць. Київ : Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. С. 41–47

16. Ратушинська А. Педагогічні умови розвитку професійних якостей учителя початкових класів у процесі самоосвіти. *Початкова школа*. 2012. № 10. С. 12–15.

17. Сачук Ю. Є. Проблема соціально-професійної мобільності сучасного фахівця у контексті реформування системи вищої освіти. *Педагогічний часопис Волині*. Луцьк, 2016. № 1 (2). С. 10–15.

18. Стельмах О. В. Роль позитивної та негативної Я-концепції у формуванні особистості майбутнього рятувальника. *Філософсько-психологічні аспекти духовності: довіра як основа змін в економіці*

та суспільстві : збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Львів : СПОЛОМ, 2016. С. 291–293.

19. Чернуха Н. М. Формування соціальної мобільності студентів в сучасному інтеграційному освітньому просторі. *Інноваційні процеси в освітньому просторі: доступність, ефективність, якість* : зб. матер. конф., 13-15 листоп. 2012 р. С. 91–101.

КОМПЛЕКСНОЕ ВЛИЯНИЕ АДАПТИВНЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ НА ЗДОРОВЬЕ ПОДРОСТКОВ

Голованов С.А.,

*Государственного университета управления,
Директор Центра физической культуры и спорта,
кандидат педагогических наук, доцент.*

Расулов М.М.

*Государственный научно-исследовательский
институт химии и технологии
элементоорганических соединений,
начальник отдела, доктор медицинских наук,
профессор.*

COMBINED IMPACT OF ADAPTIVE CAPACITY ON ADOLESCENT HEALTH

Golovanov S.A.,

*State University of management,
Director of the Center of physical culture and sports,
candidate of pedagogical Sciences,
assistant professor.*

Rasulov M.M.

*State research Institute of chemistry and
technology of Organoelement compounds,
head of Department,
doctor of medical Sciences, professor.*

Аннотация

В статье приведены данные исследования состояния здоровья подростков. Установлена связь здоровья обследуемых с их адаптивными возможностями. Выявлен низкий уровень адаптированности пятиклассников и выявлены дети с психосоматической дезадаптацией, ведущие «нездоровый» образ жизни с фиксированными отрицательными переживаниями. Предположено возникновение у детей с низким уровнем адаптивности психосоматических заболеваний и снижение уровня здоровья в дальнейшем.

Abstract

The article presents data from a study of the health status of adolescents. The connection of the health of the subjects with their adaptive capabilities has been established. A low level of adaptation of fifth-graders was revealed, and children with psychosomatic disadaptation, leading an “unhealthy” lifestyle with fixed negative experiences, were identified. It is assumed that children with a low level of adaptability of psychosomatic diseases and a decrease in the level of health in the future are expected.

Ключевые слова: адаптация, здоровье, напряжение.

Keywords: adaptation, health, strain.

Согласно определению Всемирной организации здравоохранения, здоровье – это состояние полного физического, психического и социального благополучия, а не просто отсутствие болезней и физических дефектов. Примерно такое же определение понятия «здоровье» дано в Большой медицинской энциклопедии.

Среда обитания – это совокупность природных и социальных факторов, влияющих на рост, развитие, общее состояние органов и систем, организма в целом. Компоненты среды обитания (вода,

воздух, пища, почва, климат и др.) способны оказывать прямое или косвенное влияние на здоровье человека в любой возрастной период его развития. Они в той или иной степени вызывают ответную реакцию организма, могут спровоцировать заболевание. Таким образом, здоровье является отражением взаимосвязи организма и среды. Если эти взаимоотношения уравновешены, то человек практически здоров [7].

Здоровье свидетельствует об адаптации и устойчивости организма к меняющимся условиям существования.

Адаптация – это приспособление организма как биологической системы к условиям среды обитания. Различают три вида адаптации: физическую, физиологическую, психологическую. **Физическая адаптация** – приспособление организма к природно-климатическим и географическим условиям, акклиматизация в различных географических поясах. **Физиологическая адаптация** – физиологические изменения в организме, обеспечивающие приспособление к меняющимся условиям среды (высоким и низким температурам, недостатку кислорода и т. д.). **Психическая (социальная) адаптация** – поведенческая адаптация, или деятельность человека по приспособлению к производственным и социальным условиям. Физиологический смысл адаптации заключается в поддержании биологической системой гомеостаза. При этом появляются физиологические механизмы устойчивости организма к изменениям среды [7].

Состояние здоровья человека в итоге определяется мощностью его адаптационных резервов. Чем выше функциональный резерв, тем ниже «цена адаптации». Адаптация организма к новым условиям жизнедеятельности обеспечивается не отдельными органами, а скоординированными во времени и пространстве и соподчиненными между собой специализированными функциональными системами [2]. Главная роль в поддержании механизмов активной адаптации и устойчивости отводится нервной и эндокринной системам, т. е. системам быстрого реагирования. Сбои же в работе этих систем снижают устойчивость организма и являются причиной многих заболеваний.

Адаптивность — врожденная и приобретенная способность к приспособлению ко всему многообразию жизни при любых условиях. Различают высокую, среднюю и низкую степень адаптивности человека [1]. Уровень адаптивности повышается или понижается под воздействием воспитания, обучения, условий и образа жизни. Формирующиеся или сформировавшиеся личностные особенности, ориентации, выбор, иерархия систем ценностей, целей и потребностей, притязания, уровень вербального (формируемого воспитанием, обучением и жизнью) интеллекта и культуры, в том числе культуры эмоциональной экспрессии и межличностных отношений, облегчают или затрудняют адаптацию человека в реальной жизни, также являясь факторами адаптивности.

Высокая или нормальная адаптивность — это благоприятные психофизические данные, высокая работоспособность, выносливость, стрессотолерантность, высокая или нормальная обучаемость и способность к приобретению опыта, безусловная уверенность в себе, адекватность притязаний и выбора жизненных целей [1]. Очевидно, что способность приобретению качеств нормальной адаптивности и как следствие этого достаточная адаптированность — одна из основных забот учителя здорового образа жизни (ЗОЖ) в работе с низкоадаптивными и дезадаптированными детьми.

В исследовании принимали участие 132 учащихся пятого класса МОУ лицея № 44 г. Липецка

(63 девочки и 69 мальчиков). Известно, что к 9 – 10 годам совершенствуются не только функциональные, но и адаптационные возможности организма школьника.

Для выявления уровня адаптивности нами использован тестовый метод.

В предложенной анкете сгруппированы основные жалобы, возникающие при наличии отклонений со стороны нервной, сердечно-сосудистой систем, желудочно-кишечного тракта, почек, при заболеваниях носоглотки и аллергических состояниях. Целенаправленное исследование имеет особое значение, так как нередко данные патологии выявляются не достаточно полно, что в свою очередь приводит к несвоевременному проведению профилактических мероприятий и снижает их эффективность.

При сумме положительных ответов («да») не более 3 – адаптивность высокая, если 3 – 10 – средняя, свыше 10 – низкая, 20 – 25 – очень низкая [8].

Хотя большинство детей благополучно переживают трудный период адаптации к школе в среднем звене (другое здание школы, смена кабинетов, новые учителя), к тому же в этот период у девочек интенсивно протекают процессы полового созревания, для некоторых связанное с этим напряжение оказывается чрезмерно большим. У таких школьников могут возникать разнообразные функциональные нарушения, в том числе снижение умственной и физической работоспособности, снижение иммунобиологических, защитных свойств, повышенная заболеваемость. В этой связи возросла роль и значение регулирующей функции вегетативной нервной системы в обеспечении психофизиологической адаптации.

Было проанкетировано 126 учащихся (из них 59 – девочек (46, 8 %) и 67 – мальчиков 53, 2 % соответственно) и установлено, что 69 учащихся или 54, 8 % (из них 33 – мальчики – 49, 3 % и 36 – девочек – 61 %) положительно ответили на 3 и более вопросов, которые были направлены на выявление возможной патологии нервной системы (невротические и вегетативные расстройства).

Положительно на вопросы, которые касались, возможных заболеваний сердечно-сосудистой системы ответили, 42 учащихся или 33, 3 % из них 18 мальчиков (26, 9 %) и 24 девочки (40, 7 %). На вопросы, направленные на выявление предполагаемых заболеваний носоглотки положительно на один или несколько вопросов ответили 74 подростка, что составило 58, 7 % из них 36 мальчиков (53, 7 %) и 38 девочек (64, 4 %) соответственно. Ответы «Да» на два и более вопросов, направленных на выявление возможной патологии со стороны желудочно-кишечного тракта дали 49 учащихся (38, 9 %) из них 20 мальчиков (29, 9 %) и 29 девочек (49, 2 %). Положительно на вопросы, которые касались, возможных заболеваний со стороны мочевыделительной системы 20 человек, что составило 15, 9 % из них 8 мальчиков (11, 9 %) и 12 девочек (20, 3 %). Аллергические проявления у себя отметили 46 пятиклассников (36, 5 %) из них 22 мальчика (32, 8 %) и 24 девочки или 40, 7 % соответственно. Причем

из 126 опрошенных учащихся только четверо или 3, 2 % не отметили у себя никаких проявлений (3 мальчика - 4, 5 % и 1 девочка - 1, 7 %).

Исследованные системы в порядке частоты жалоб, возникающих у опрошенных детей располагаются следующим образом.

<i>Группа</i>	<i>Место</i>					
	1	2	3	4	5	6
<i>Мальчики</i>	ЛОР	Нерв.с.	Аллерг.	ЖКТ	ССС	Мочевыд.
<i>Девочки</i>	ЛОР	Нерв.с.	ЖКТ	ССС и аллерг.		Мочевыд.
<i>Общая</i>	ЛОР	Нерв.с.	ЖКТ	Аллерг.	ССС	Мочевыд.

Нами проведено исследование уровня адаптивности учащихся параллели 5-х классов МОУ лицея № 44 г. Липецка. Проанкетировано 132 учащихся (из них 63 девочки и 69 мальчиков) и установлено, что высокую и нормальную адаптивность имеют 98 учащихся (74, 2%) из них 42 девочки (66,7%) и 56 мальчика (81, 2%), а низкоадаптивными соответственно оказались 34 (25, 75%) учащихся из них 21 девочка (33, 3%) и 13 мальчиков (18, 8%).

Выявлено, что из всего контингента обследованных к III группе здоровья относятся 29 учащихся (22%); 84 пятиклассника (63,6%) имеет II группу здоровья; и лишь 19 относятся к I группе здоровья (11,4%), что подтверждает низкий уровень здоровья школьников, отмечаемый огромным числом авторов. При этом среди детей, относящихся к I группе здоровья, низкую адаптивность имеют четверо (21%); из всех подростков, имеющих II группу здоровья, низкоадаптирован 21 учащийся (25%); а из всех детей, относящихся к III группе здоровья, имеют низкий уровень адаптивности 9 (31%). На основании полученных результатов установлено, что, с одной стороны, снижение адаптивности коррелирует с уровнем здоровья, а с другой – I группа здоровья не гарантирует высоких адаптивных способностей организма. При этом можно сделать вывод о том, что адаптивность значительно снижена в целом у 25,7% обследованных, т. е. более, чем у четверти подростков происходит нарушение гармонии «души и тела», так как дезадаптация — всегда психосоматическая (души и тела).

Результаты исследования позволяют проследить взаимосвязь уровня и пропусков занятий учащимися по болезни. Нами установлено, что более 70% (20 дней и более) пропусков по болезни имеют учащиеся с низкой адаптированностью – 12 учащихся (35,3%) из них 7 девочек (33,3%) и 5 мальчиков или 38,5 % соответственно.

Психосоматические заболевания - составная часть психосоматической дезадаптации человека. Соответственно, нарушения гармоничности психических и вегетативно-соматических функций

устраняются отдыхом, изменением обстановки (например, во время выходных и каникул), упорядочением режима жизни, занятиями физкультурой и спортом, переключением на новый род деятельности (хобби) и пр.

Заключение. Результаты исследования не только продемонстрировали низкий уровень адаптивности пятиклассников, но и выявили детей с психосоматической дезадаптацией, ведущих «нездоровый» образ жизни и имеющих фиксированные отрицательные переживания. В связи с этим можно предположить в дальнейшем возникновение у детей с низким уровнем адаптивности психосоматических заболеваний и снижение уровня здоровья.

Список литературы

1. Гарбузов В. И. Практическая психотерапия, или как вернуть ребенку и подростку уверенность в себе, истинное достоинство и здоровье. — Санкт-Петербург: АО «Сфера», 1994. - 160 с.
2. Детская спортивная медицина. / Под ред. С. Б. Тихвинского, С. В. Хрущева. — Руководство для врачей. — М.: Медицина. — 1991. — 560 с.
3. Дубровский В. И. Валеология. Здоровый образ жизни. — М.: RITORIKA — А: Флинта, 1999. — 560 с.
4. Заболевания вегетативной нервной системы / А.М. Вейн, Т.Г. Вознесенская, В.Л. Голубев и др. / Под ред. А.М. Вейна - М.: Медицина, - 1991. - 624с.
5. Здоровье детей в образовательных учреждениях. Организация и контроль. / Под ред. М. Ф. Рзынниной, В. Г. Молочного. — Ростов — на — Дону.: Феникс, 2005. — 376 с.
6. Мызников И. Л. Экспресс – оценка функционального состояния организма подводников. //Воен.-мед. журнал. — 2004. - № 7. — С. 35 – 37.
7. Основы валеологии и школьной гигиены: Учеб. пособие/ М. П. Дорошкевич, М. А. Нашкевич, Д. М. Муравьева, В. Ф. Черник. — Мн.: Выш. шк., 2003. — 238 с.
8. Психологическая характеристика личности школьника. / Сост. Е. М. Васильева. — Липецк: ЛГПИ, 1997. — 69 с.

Иванов А.Ю.*преподаватель специальных дисциплин**Санкт-Петербургского Государственного бюджетного профессионального образовательного учреждения «Электромашиностроительный колледж», канд. пед. наук***Чиркунова И.В.***преподаватель Санкт-Петербургского государственного бюджетного образовательного учреждения среднего профессионального образования «Петровский колледж»***HUMANISTIC ASPECTS OF HANDLING INFORMATION ION TECHNOLOGIES****Ivanov A.,***teacher of the special disciplines of Saint-Petersburg State budget professional education institution
“Electromachine building college”***Tchirkunova I.***teacher of the of Petrovsky college, Saint-Petersburg, Russia***Аннотация**

В статье анализируется произведение Г. Н. Троепольского «Белый Бим Черное ухо». На примере этого произведения рассматривается гуманное отношение не только к животным, но и к людям. Раскрывается смысл фразы «мы в ответе за тех, кого приручили». Показано, что без воспитания ответственности за окружающих нас, без сострадания к их бедам, нельзя стать человеком. Предлагается гипотеза о том, что межпредметные, междисциплинарные связи вскоре приведут к созданию межпрофессиональных связей, что одинаково справедливо как для гуманитарных, так и для технических профессий, граница между которыми, с точки зрения авторов, достаточно условна.

Abstract

This article analyzes the work of G. N. Troeposkogo «White Bim Black ear». For example, this is discusses a humane treatment not only to animals but also to humans. Reveals the meaning of the phrase «You become responsible forever, for what you have tamed». Shown without education responsibility for those around us, without compassion to the troubles, cannot become a man.

Ключевые слова: нравственные качества, общие компетенции, верность, преданность, доброта, доверие, безразличие, межпредметные связи, междисциплинарные связи, межпрофессиональные связи, системно-деятельностный подход.

Keywords: moral qualities, general competence, loyalty, devotion, kindness, trust, indifference, interdisciplinary connections, medelplana communication, interprofessional communication, system and activity approach.

Авторы настоящей статьи, не отрицая безусловную роль общепрофессиональных и специальных дисциплин в формировании специфических качеств будущего работника, пытаются обратить внимание своих коллег на тот факт, что их учебные предметы могут быть инструментом для нравственного воспитания его учеников, вне зависимости от того, что преподаем мы и наши коллеги: специальную технологию, черчение, географию и т.д.

На данном этапе развития нашего общества, перед любым профессиональным учебным заведением, будь то среднего или высшего звена, стоят задачи максимально обеспечить подготовку специалистов готовых решать не только непосредственно производственные задачи, но и проявлять активную жизненную позицию и готовых самостоятельно повышать свой образовательный уровень.

Не у кого не вызывает сомнения то, что специалист (руководитель среднего звена) должен обладать определенными нравственными качествами, которые позволят ему эффективно руководить своим коллективом. Поэтому, педагоги-специалисты вынуждены заниматься на уроках по своим дисциплинам формированием у студентов определенных нравственных и культурных качеств, кото-

рые в Федеральном Государственном образовательном стандарте Российской Федерации (ФГОС) именуются общими компетенциями (ОК). В настоящей статье мы расскажем нашим коллегам о том, как эту проблему пытаются решать преподаватели информатики Петровского колледжа.

Мы руководствуемся в своей деятельности учением об инструментальных и общеосновных межпредметных связях, разрабатываемых российскими учеными-педагогами с начала 1970-х годов. Здесь мы, в первую очередь, опираемся на теоретические работы профессора А.Г. Соколова [3] и его учеников [1, 2, 3]. Суть этой теории, с нашей точки зрения, заключается в том, что знания, полученные студентом на занятиях по одному предмету, могут быть инструментом для изучения другого (инструментальные связи). Общеосновные связи, в нашем понимании, помогают учащемуся сформировать целостное научное мировоззрение, рассматривая один и тот же объект или явление с разных сторон при изучении различных дисциплин. В настоящей статье мы хотим рассказать о том, как преподаватель информатики может участвовать в формировании у будущего специалиста по земельно-имущественным отношениям важнейшей для его профессиональной деятельности общей компетенции (ОК

2 в соответствии с ФГОС) «Анализировать социально-экономические и политические проблемы и процессы, использовать методы гуманитарно-социологических наук в различных видах профессиональной и социальной деятельности». Важность этой компетенции ни у кого не вызывает сомнения, так как деятельность таких работников относится к типу «человек-человек» и несет в себе большую гуманистическую составляющую.

Мы попытались разработать методику, когда используя навыки в области информационных технологий (текстовые редакторы, сеть «Интернет»), учащиеся высказываются (статьи, рефераты и пр.) по интересующим их (и выбранным ими самостоятельно!) проблемам нравственного характера, реализуя общеосновные и инструментальные межпредметные связи с дисциплинами «Литература», «История», «Обществознание» и другими гуманитарными предметами [1, 2, 3].

Общеосновные связи заключаются в том, что один и тот же текст используется при изучении разных предметов. Инструментальные связи выражены тем, что литературный, правовой, общественно-политический документ используется для изучения текстового редактора и правил делопроизводства. Нравственное качество, являющееся частью общей компетенции, формируется посредством детального анализа выбранного текста.

В связи с этим данный подход не только оказывает положительное влияние на мотивацию к изучению учебного материала, но и на понимание студентами сущности изучаемых ими информационных технологий и возможности применения их в своей профессиональной деятельности. Представленная методическая система обучения позволяет построить индивидуальную траекторию обучения для каждого студента на основе системно-деятельностного подхода, предусматривающего организацию деятельности обучаемого в некой педагогически целесообразной целостной системе. Главная цель системно-деятельностного подхода в обучении состоит, с общепринятой точки зрения, в том, чтобы пробудить у человека интерес к предмету и процессу обучения, а также развить у него навыки самообразования. В конечном итоге результатом должно стать воспитание человека с активной жизненной позицией не только в обучении, но и в жизни. Такой человек способен ставить перед собой цели, решать учебные и жизненные задачи и отвечать за результат своих действий. Чтобы достичь этой цели, преподаватели должны понимать: педагогический процесс является, прежде всего, совместной деятельностью ребенка и педагога. Учебная деятельность должна быть основана на принципах сотрудничества и взаимопонимания.

Реализуем предложенную методику мы следующим образом. В программе по информатике колледжа из 150 часов, часы по самостоятельной работе составляют 50 часов. На этих занятиях уделяется большое внимание умению студентов подобрать материал по выбранной теме, систематизировать его, отформатировать в соответствии с

требованиями того или иного заведения и самостоятельно подвести итог. Количество часов может варьироваться в соответствии с требованиями постоянно меняющихся нормативных документов и локальных актов.

Данный разработанный и апробированный подход к выполнению самостоятельных работ может быть использован в учебной, внеклассной и воспитательной деятельности профессионального образовательного учреждения: в процессе обучения, контроля знаний, поиска информации, информационного обмена, организации процесса самообразования, проектной деятельности и внеаудиторных мероприятий, в системе среднего основного и общего образования, для дистанционного и инклюзивного обучения.

Мы предлагаем литературное исследование студентки Петровского колледжа Ники Моисеевой (Moiseeva N., student of Petrovsky college, Saint-Petersburg, Russia). Тема была выбрана по ее желанию и интересам. Она попыталась реализовать межпредметную связь информатики и литературы (внеклассное чтение) [2, 4]. Анализ текста наша ученица предлагает в своей редакции, подвергнутой минимальной коррекции со стороны педагогов в целях политкорректности толерантности.

Произведение Г.Н. Троепольского «Белый Бим Черное ухо» не оставляет равнодушными ни одно поколение читателей. Работа была приурочена к году российского кино. Передаем слово студентке. Она анализирует и обрабатывает текст.

"...Читатель, друг! ...Ты подумай! Если писать только о доброте, то для зла - это находка, блеск. Если писать только о счастье, то люди перестанут видеть несчастных и в конце концов не будут их замечать. Если писать только о серьезно-печальном, то люди перестанут смеяться над безобразным. И в тишине уходящей осени, овеянный ее нежной дремотой, в дни недолгого забвения предстоящей зимы, ты начинаешь понимать: только правда, только честь, только чистая совесть, и обо всем этом – СЛОВО» [4].

Слово к маленьким людям, которые будут потом взрослыми, слово к взрослым, которые не забыли, что были когда-то детьми. Может быть, поэтому я пишу о судьбе собаки, о ее верности, чести и преданности».

Так начинается повесть Г.Н. Троепольского «Белый Бим Черное ухо». Повесть, которая не оставляет равнодушным ни одного ребенка, да что там ребенка, ЧЕЛОВЕКА, если он действительно человек, вот уже несколько десятилетий.

«...Ни одна собака в мире не считает обыкновенную преданность чем-то необычным. Но люди придумали превозносить это чувство собаки как подвиг только потому, что не все они и не так уж часто обладают преданностью другу и верностью долгу настолько, чтобы это было корнем жизни, естественной основой самого существа, когда благородство души - само собой разумеющееся состояние.»

«...Вот так и среди нас, человек: есть скромные люди с чистым сердцем, "незаметные" и "маленькие", но с огромной душой. Они-то и украшают жизнь, вмещая в себя все лучшее, что есть в человечестве, - доброту, простоту, доверие. Так и подснежник кажется капелькой неба на земле..."

Есть произведения не только русской, но и советской литературы, не прочитать которые – значит очень серьезно себя обделить. Такие книги надо читать, причем неоднократно и в разном возрасте. Они заставляют задуматься о вечных истинах и непреходящих человеческих ценностях. Повесть Г. Троепольского «Белый Бим Чёрное ухо» рассказывает о судьбе собаки, о её верности, чести и преданности, и трагической гибели. Сам писатель так определил назначение своего произведения: «В моей книге единственная цель – говорить о доброте, доверии, искренности, преданности». [4]

По сюжету – это история об умном псе, которого взял к себе охотник и писатель, о его жизни с хозяином. Повесть ведется как бы от лица трех рассказчиков: хозяина, самого Бима и автора. Причем впечатления Бима тоже передает автор, но стиль повествования при этом кардинально меняется. Детство, охота, общение с мудрым и беззаветно любимым человеком – вот счастливая жизнь Бима до заболевания хозяина. Этот пес и есть Белый Бим Чёрное ухо. Бим ищет своего дорогого хозяина и погибает буквально за несколько часов до того, как того выписывают из больницы. Если не читать книгу «Белый Бим Чёрное ухо», краткое содержание не поможет посочувствовать Биму, он так и останется одной из собак, которым просто не повезло.

«Мертвые не уходят из жизни тех, кто их любил, мертвые только не стареют, оставаясь в сердце живых такими, какими они ушли».

По повести снят фильм, с Вячеславом Тихоновым в роли Ивана Ивановича, хозяина Бима. В роли Бима принимали участие две собаки породы английский сеттер: Стив (он же Стёпа) и его дублёр Денди. Напряженный ритм съемок подорвал здоровье Стива, и через несколько месяцев он скончался от сердечной недостаточности. С собаками работал кинолог В. Сомов. Надо признать, что режиссер неоднократно применил распространенные мелодраматические приемы. Многие из таких животных потерялись, оказались бездомными, брошенными из-за гибели хозяев или по их безответственности. Не все из "потеряшек", конечно, умны так, как Бим, понимают слова, настолько интеллигентны, но все они смотрят на мир с таким же доверием, как и он. В книге Бим, конечно, сильно очеловечен, он мыслит и действует не по инстинктам, а как человек. Именно это и вызывает такую сильную эмоциональную реакцию. Автор ярко показывает, что доброта и чуткое внимание пробуждают взаимность и даже любовь, а не преданность, которую мы видим во всем чего бы ни коснулась эта повесть. Также присутствуют в этой повести и отрицательные персонажи, которые выпячивают своими поступками, образом жизни и мышлением всё самое негативное: жадность, корыстолюбие, зависть, злость, и самое

страшное – это безразличие к окружающей жизни. Один из отрицательных персонажей, до глубины своей чёрной души, это человек, который придумал себе хобби собирать таблички с ошейников собак. Иван Иванович, как человек предусмотрительный и любящий своего питомца, специально для Бима изготовил табличку из металла, на которой указал: как зовут собаку и как найти хозяина. Он рассчитывал на порядочность людей, которые не сочли бы за труд вернуть животное, и увидеть радость при встрече «потеряшки» с хозяином.

Но Биму не повезло, он встретился с чудовищем в человеческом облике, ведь такое хобби по существу своему, буквально обрекло Бима на бездомность. Но хороших людей всё же больше, это видно, когда Биму зажало лапу между рельсов. Смерть казалась неминуемой, но нашёлся человек, который из любви ко всему живому, пренебрег служебными обязанностями, остановил поезд.

Даже жестокосердие вынужденного нового хозяина, который не мог понять тоски Бима, по простым и открытым человеческим отношениям, пытаясь изменить его жизнелюбие, не пробудили в Биме отцами заложенные гены охотника, убийцы. Все злоключения, которые преследовали Бима в повести, не озлобили его нрав, а наоборот укрепили в нём беззаветную любовь и преданность к человеку, который увидел и воспитал эти качества в нём. Как человек без воды, так и Бим без Ивана Ивановича не представлял свою жизнь.

Гавриил Николаевич Троепольский в своей повести не только призывает людей к защите природы, но и поднимает философские темы через мир познания собаки. Например, о деньгах и человеческой жадности: «... иные люди могут продать честь, верность и сердце. Благо собаке, не знающей этого!». Также людской жестокости: «Трижды выстрелил... Может быть, злой человек ранил того красавца дятла и добил его двумя зарядами...». Ведь действительно в нашем современном мире огромное количество жестокости, от неё Иван Иванович ищет спасение в тихом лесу – это место, наверное, где природу ещё не испортил человек. А нам где искать спасение? Я думаю, что в самих себе, в своих сердцах. Пока мы не поймём важность и значимость природы в жизни человека, мы не сможем относиться ко всему живому так же, как и к себе, к родителям, к другу. Относится с искренней любовью и преданностью.

К сожалению, жестокое обращение к животным остается не только на бумаге, но и в современной жизни. Жестокость по отношению к животному – проблема гораздо серьезнее, чем может показаться на первый взгляд. Недоброе отношение к людям можно понять, так как люди могут и заслуживать определенной реакции на свое поведение. Люди – это мыслящие, сознательные существа, которые в силах подавлять и искоренять в себе все дурное и развивать лучшее. От животных ждать чего-то подобного не приходится. Они, как представители природы, изначально не имеют никаких злых замыслов, они – непосредственное проявление

ние прекрасного в этом мире. Сегодня можно заметить, как люди рады поугавать котом, погонять голубей и получить удовольствие от других «невинных» развлечений. Приходя в гости к кому то, у кого имеется домашнее животное, гости считают интереснейшим занятием поиздеваться над братьями меньшими. Почему бы не заставить собаку нервничать, чтобы она показала всю мощь своего голоса? Сила голоса собаки заставляет всех испугаться — дополнительная доза адреналина. И тогда все повторяется еще, и еще, сложно остановиться. А когда надоест — можно и стукнуть собаку, а то «разгавкалась». А как же котом не потянуть за хвост, не поугавать, не засунуть в коробку, не кинуть поближе к собаке. Сейчас это считается абсолютно нормально, люди даже не задумываются о том, приятно это животному или нет. Все это говорит о нравственном воспитании человека, о его моральных качествах. Истоком злого отношения может служить воспитание или недовоспитание по отношению к окружающему миру. Но винить во всем этом родителей нельзя, т.к. на этапах взросления человек должен сам воспитывать в себе отношение к окружающему миру, более осознанному.

«Жизнь идет. Идет потому, что есть надежда, без которой отчаяние убило бы жизнь».[4]

В заключение хочу сказать, что «Белый Бим Чёрное ухо» - это далеко не единственное произведение о природе, учашее человека любить, охранять и уважать окружающую среду, ведь природа — это частичка нас самих, нашей души. Это Родина и её надо любить всем сердцем.

Из выше изложенного мы видим, что студентка не только грамотно воспользовалась информационными ресурсами (нашла в Сети фильм, литературное произведение и сумела связать их), смогла сформировать свою нравственную позицию, но и оформить свои взгляды с помощью компьютерной технологии (текстовый редактор, Сеть). Мы надеемся, что наши педагогические наблюдения будут полезны для учителей информатики, которые, как и все педагоги, ответственны не только за техническое, но и за нравственно-психологическое развитие своих воспитанников, а их предмет может стать мощным инструментом воспитания учащихся [3]. Образование, в отличие от утилитарной профессиональной подготовки, по нашему глубокому убеждению, это не только вырабатывание конкретных трудовых навыков, но и формирование в сознание учеников образа окружающего мира. .

Мы уверены, что межпредметные, междисциплинарные связи вскоре приведут к созданию межпрофессиональных связей, что одинаково справедливо как для гуманитарных, так и для технических профессий, граница между которыми, с точки зрения авторов, достаточно условна. Учитель информатики и учитель физики или обществознания это сотрудники, одинаково ответственные за воспитание своих учеников и обязанные к сотрудничеству.

Сегодня это особенно актуально. В Европе есть проблемы с мигрантами. В России множество псевдо патриотов радуются победам российских экспедиционных сил в Крыму и на Востоке Украины. Доказывают, что украинские штурмовики СУ-25 умеют летать в стратосферу и разваливать на куски огромные лайнеры. Религиозные экстремисты устраивают террористические акты по всему миру. Но когда гремят пушки, тихий голос педагога все еще слышен. Давайте скажем что-то важное нашим детям.

Таким образом, мы можем предположить, что и «педагоги-гуманитарии» и «педагоги-технократы» в ближайшее время все больше внимания будут уделять интеграционным процессам в организации профессионального образования, что, с нашей точки зрения, повысит качество образования за счет улучшения качества личности будущего специалиста. Задача педагога — стремиться к формированию целостной и гармоничной личности будущего специалиста, работника, гражданина, человека!

Список литературы

1. Иванов А.Ю. Разработка и практическое применение компьютерных технологий профессионального обучения. — СПб.: ИПК СПО, 2006. — 65 с.
2. Иванов А.Ю., Моисеева Н.С., Чиркунова И.В. Самостоятельная работа по информатике как инструмент формирования нравственных качеств специалиста, Самостоятельная работа по информатике как инструмент формирования нравственных качеств специалиста// Заметки ученого. 2017. - №6 — С. 40-46.
3. Соколов А.Г. Концепция и практика системного управления профессиональными учебными заведениями. — СПб., 2000. — 270 с.
4. Троепольский Г.Н. "Белый Бим Черное ухо" повесть, Москва: "Детская литература", 1985.- 222с. (серия "Школьная библиотека")

ПРАВОВОЕ СОЗНАНИЕ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ ОСУЖДЕННЫХ К НАКАЗАНИЯМ БЕЗ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ**Кириллова Т.В.,***ФКУ НИИ ФСИН России**ФКОУ ВО Академия ФСИН России**доктор педагогических наук, профессор**ведущий научный сотрудник***Венидиктов С.В.***Могилевский институт МВД Республики Беларусь**кандидат филологических наук, доцент***LEGAL CONSCIOUSNESS OF MINOR CRIMINALS CONDEMNED TO PUNISHMENTS WITHOUT IMPRISONMENT****Kirillova T.V.,***PKU Research Institute**of The Federal Penal Correction Service**Academy of the Federal Penitentiary Service of Russia**doctor of pedagogical sciences, docent,**leading researcher***Venidiktov S.V.***Mogilev institute of the Ministry of Internal Affairs of Republic of Belarus**Candidate of Philology, associate professor***Аннотация**

В статье раскрываются понятия правового сознания, правового воспитания несовершеннолетних, осужденных к наказаниям без лишения свободы. Анализируются исследования ученых Республики Беларусь по вопросам формирования правового сознания несовершеннолетних осужденных. Предлагается к внедрению опыт психологов психологической службы уголовно-исполнительной системы России по формированию и коррекции правового сознания несовершеннолетних, осужденных к наказаниям без лишения свободы.

Abstract

In article concepts of legal consciousness, legal education of the minors condemned to punishments without imprisonment reveal. Researches of scientists of Republic of Belarus concerning formation of legal consciousness of minor convicts are analyzed. Experiment of psychologists of psychological service of a penal correction system of Russia on formation and correction of legal consciousness of the minors condemned to punishments without imprisonment is offered to introduction.

Ключевые слова: несовершеннолетние осужденные, уголовно-исполнительная система, правовое сознание, правомерное поведение, правовые знания, правовые установки, правовая социализация, деформация правового сознания, кинотренинг.

Keywords: minor convicts, penal correction system, legal consciousness, lawful behavior, legal knowledge, legal installations, legal socialization, deformation of legal consciousness, film training.

Особую актуальность сейчас приобретают вопросы изучения правового сознания несовершеннолетних, осужденных к наказаниям без лишения свободы. Через научное знание права, убежденность в правильности и справедливости правовых предписаний, формирование привычки к правомерному поведению, правовую культуру как производную правосознания лежит путь к формированию и развитию высокого уровня правосознания личности несовершеннолетнего [2].

В настоящее время отмечается значительный рост преступлений, совершенных несовершеннолетними. Актуальным становится изучение особенностей формирования и факторов, влияющих на правовое сознание данной категории населения. Как отмечают многие ученые С. Г. Еремеев, В.С. Бреднева, Н.В. Дворянчиков, И.А. Савкина и др.,

данная проблема носит не только научно-теоретический, но и практический характер и требует изучения в научных исследованиях [3].

Существует множество определений понятия «правосознание», но на наш взгляд, наиболее полно данное понятие раскрывается в следующих источниках: философская энциклопедия и толковый словарь Ожегова. Правосознание – совокупность взглядов, идей, выражающих отношение людей к праву, законности, правосудию, их представление о том, что является правомерным или неправомерным, одна из форм общественного сознания [6].

Правосознание – совокупность взглядов на действующее право, на существующие правовые нормы [5].

Правовое сознание человека формируется по мере его взросления в течение всей жизни. Отдельные элементы социальной среды могут способствовать при определенных условиях формированию

антиобщественного правового сознания, так как в процессе формирования индивидуального правосознания личности эти факторы преломляются через конкретные условия жизни и психологические особенности человека.

Мы отмечаем возможность и необходимость коррекции правового сознания несовершеннолетних, осужденных к наказаниям без лишения свободы.

Работа психологов уголовно-исполнительных инспекций с такой категорией осужденных является актуальной. Именно поэтому участие в тренинговых программах, разрабатываемых для подростков, должно помочь ему адекватно решить проблемы развития, учитывая психологические особенности возраста. Целью психологического сопровождения подростка, состоящего на учете в уголовно-исполнительной инспекции, является коррекция правового сознания несовершеннолетних, осужденных к наказаниям без лишения свободы, помощь в том, чтобы он смог безболезненно и эффективно справляться с теми переменами, которые с ним происходят.

Особый интерес представляет исследование правосознания несовершеннолетних правонарушителей Республики Беларусь, проведенное Схопчик О.Э. Изучение правосознания несовершеннолетних правонарушителей предусматривало его сравнительное исследование у подростков, преступивших закон, и лиц, ведущих себя законопослушно.

В исследовании приняли участие подростки в возрасте 14-17 лет.

1 группа – 110 человек – это подростки, осужденные за совершение преступлений и отбывающие наказание в воспитательных колониях Республики Беларусь; 2 группа – 93 человека – подростки, совершившие правонарушения и состоящие на учете в инспекциях по делам несовершеннолетних территориальных органов внутренних дел; 3 группа выступала контрольной в сравнительном анализе. В нее вошли 102 несовершеннолетних, учащиеся средних общеобразовательных школ г.Минска, которые по характеристикам педагогов вели себя устойчиво положительно. Таким образом, выборка испытуемых составила 305 человек, в которую включены были только мальчики, поскольку совершение противоправных деяний несовершеннолетними допускаются в преобладающем большинстве лицами мужского пола.

Проведенное исследование и обработка его результатов с помощью кластерного анализа позволило выявить следующие типы несовершеннолетних с определенными особенностями правосознания:

1 тип – с законопослушной направленностью и высокой степенью сформированности правосознания, которая выражает зрелую антикриминальную устойчивость личности;

2 тип – с преобладающе законопослушной направленностью правосознания, но с недостаточной зрелостью взглядов, убеждений, личностных принципов и норм поведения, что свидетельствует о недостаточной антикриминальной устойчивости

и может проявляться в податливости отрицательному влиянию других лиц или обстоятельств ситуации.

3 тип – с противоречивым правосознанием, в котором сочетаются недостаточно зрелые положительные и отрицательные взгляды и представления на явления правовой действительности. Этот тип характеризуется не только низкой антикриминальной устойчивостью, но и определенными признаками склонности к противоправному поведению.

4 тип – с криминогенными дефектами правосознания, которые может проявляться в наличии выраженных признаков склонности к совершению корыстных и/или насильственных противоправных деяний [7].

Психологи ФКУ УИИ УФСИН России по Чувашской Республике – Чувашии, проводя психодиагностику с каждым несовершеннолетним, состоящим на учете в уголовно-исполнительной инспекции, по результатам психодиагностических исследований, наблюдений, бесед выявили, что поведение подростков, склонных к правонарушениям, состоящих на учёте в уголовно-исполнительных инспекциях отличает ряд особенностей [1]:

- импульсивность, двигательная и вербальная активность;
- повышенная внушаемость и подражательность;
- обостренное стремление к независимости;
- незрелость, инфантилизм.

Поведение большинства 11–16-летних ребят характеризуется стремлением поскорее почувствовать себя взрослым, и в результате растёт дух независимости, горделивость, своеволие. Последнее обстоятельство и становится обычно благодатной почвой для совершения преступлений. Эти особенности переходного периода необходимо учитывать в работе с подростками. Данные подростки склонны к правонарушениям в связи с особенностями структуры психики.

Зачастую у несовершеннолетних, состоящих на учете в УИИ, присутствует легкомысленное, поверхностное и не критичное отношение к приговору суда и виду уголовного наказания не связанного с лишением свободы. За нарушения правил учета, уголовно-исполнительными инспекциями УФСИН России по Чувашской Республике условное осуждение заменяется на реальное лишение свободы, на исправительные и обязательные работы. Все вышеперечисленное, с учетом специфики исполнения наказаний, не связанных с лишением свободы, не позволяющей осуществлять постоянный контроль за поведением осужденного, требует внедрения в практическую деятельность эффективных форм и методов профилактической работы.

С этой целью психологической службой УФСИН России по Чувашской Республике - Чувашии создан фильм «Выбор за тобой», который основан на реальных фактах и судьбах людей, находящихся в местах лишения свободы, и снят в исправительных учреждениях Чувашской Республики и

Марий-Эл. Данный фильм стал основой для проведения интерактивной формы профилактической работы с несовершеннолетними, состоящими на учете в уголовно-исполнительной системе, а также их родителями в виде кино-видеотренинга.

В процессе кино-видеотренинга подростки учатся выявлять и выстраивать логику поступков, видеть их скрытые мотивации, объяснять поведение человека, основываясь на его характеристиках.

Сценарий фильма «Выбор за тобой» содержит ряд тематических блоков, иллюстрирующих потенциальный «криминальный путь», ожидающий подростка при условии дальнейшего совершения правонарушений, а также мнения осужденных, находящихся на разных этапах криминализации (следственный изолятор, воспитательная колония, колонии общего и строго режима и т.д.):

1.Блок – «Введение»

Общая информация о проблеме, причинах и обстоятельствах совершения правонарушений подростками.

задачи: актуализация проблемы, показать облегченное, безответственное и неадекватное отношение подростков к собственному поведению, настрой на работу.

2.Блок – «Ты стоишь на учете...»

Материал о несовершеннолетних, состоящих на учете, условиях их жизни, семейных и жилищно-бытовых обстоятельствах жизни подростков.

задачи: дальнейшая актуализация проблемы, показать её значимость, настрой на работу.

3.Блок – «Тюрьма...не может быть...»

Интервью несовершеннолетних осужденных, находящихся в следственном изоляторе. Статистические данные подростковой преступности.

задачи: дальнейшая актуализация проблемы, показать собственную оценку причин произошедшего, негативную оценку поведения подростка, приведшего к изоляции в МЛС и традиций тюремной субкультуры.

4.Блок и 5.Блок – «Почему я в колонии...», «Жизнь за решеткой».

Интервью несовершеннолетних осужденных, отбывающих наказание в воспитательной колонии и осужденных отбывающих наказание в исправительных колониях общего и строгого режима

задачи: показать собственную оценку поведения предшествующего изоляции в МЛС, отношение к осуждению, выводы, сделанные при отбывании наказания в колонии. Отношение к осуждению. Выводы, сделанные при отбывании наказания в колонии. Более яркая негативная оценка поведения подростка, приведшего к изоляции в МЛС и традиций тюремной субкультуры.

6.Блок – «Время собирать камни...»

«Жизнь на свободе...» Интервью человека, который ранее неоднократно находился в местах лишения свободы осуждающего свое поведение и прошлый криминальный опыт.

задачи: Выводы, сделанные при отбывании наказания в колонии. Яркая негативная оценка поведения до осуждения, приведшая к изоляции в МЛС и традиций тюремной субкультуры.

8.Блок – «Свобода выбора»

задачи: Показать возможность выбора своей дальнейшей судьбы. Сформировать собственное ответственное поведение у подростков, состоящих на учете в УИИ.

Цель фильма - выработка критического отношения к факту условного осуждения и совершенному преступлению с последующим формированием модели законопослушного поведения у осужденных несовершеннолетних.

При проведении кино-видеотренинга с несовершеннолетними психолог реализует следующие **задачи:**

1)показать возможность выбора дальнейшего поведения;

2)показать неотвратимость лишения свободы в случае нарушения порядка отбывания условного наказания;

3)сформулировать собственное поведение у подростков.

Группа может включать разное количество участников (от 5 и до 15 человек). Проведение кино-видеотренинга рассчитано в среднем на 2 часа. При проведении кино-видеотренинга важно учитывать следующие факторы:

- интеллектуальный уровень группы;
- возрастные особенности;
- эмоциональную направленность;
- текущее эмоциональное состояние.

Перед началом занятия группе дается предварительная инструкция: «не воспринимать просмотр как развлечение, а отнестись к материалу внимательно, настроившись на серьезную работу». Работа строится по общим принципам проведения группового тренинга.

На данном этапе происходит заполнение анкеты, посвященной исследованию эффективности проведенного занятия. Она содержит вопросы, иллюстрирующие изменение актуального состояния подростка. Вопросы анкеты могут быть изменены психологом, проводящим кино-видеотренинг, с учетом особенностей группы.

Итоговое обсуждение просмотренного материала, получение обратной связи. На данном этапе происходит обсуждение всего фильма в целом, активность, появляющаяся во время занятий, является предпосылкой изменения личности.

Для тех членов группы, которые не пожелали вербально выразить свое отношение к фильму, предлагается использование невербальных средств. На заранее подготовленные плакаты участники кино-видеотренинга наклеивают разноцветные стикеры в зависимости от их отношения к фильму.

Так, занятиями с использованием кино-тренинга охвачено 50 человек, из них 40 участников изменили свое поведение и приговором суда 20 несовершеннолетним сняли судимость по условно-досрочному освобождению.

Результаты показывают, что абсолютное большинство сделали для себя вывод: так 65% подростков отмечают, что фильм заставил их призаду-

маться о своем поведении, 25% - узнали много нового в ходе просмотра фильма, и только 10% - указали на то, что фильм никак не повлиял на них.

При проведении занятий нами фиксировались «прямые высказывания» участников, которые могут показать определенную степень эффективности, а также степень эмоционального восприятия фильма. «...буду жить осторожно...», «...просто я поняла, что в тюрьме не сладкая жизнь, что никогда себя плохо вести не буду...», «...лучше один раз увидеть, чем сто раз услышать...», «...я не собираюсь попадать туда...», «...я для себя решила, что больше такого не повторится...», «...фильм повлиял на меня с большой печалью, жаль, что они не подумали о своих матерях...».

Формирование компонентов самосознания средствами кино-видеотренинга

В рамках обмена опытом и в целях обеспечения процесса психологического сопровождения наказаний, не связанных с лишением свободы, было проведено апробирование кино-видеотренинга, среди несовершеннолетних, состоящих на учете в уголовно-исполнительных инспекциях в Самарской, Саратовской, Ульяновской и Нижегородской областях. По результатам апробации психологи наблюдают положительные изменения в правосознании несовершеннолетних осужденных.

Список литературы

1. Андреева Н.Н. Возможности кино-видеотренинга в формировании и совершенствовании

профессиональных навыков психолога-консультанта (из опыта работы) // Вестник Чебоксарского филиала МГОПУ им. М.А. Шолохова. Научно-практический журнал. №3. –Чебоксары: 2006. С. 175.

2. Васильев В. Л. Юридическая психология: учебник для вузов. СПб., 2010. 604 с.

3. Дворянчиков Н.В., Савкина И.А. Исследование особенностей правового сознания несовершеннолетних [Электронный ресурс] // Психологическая наука и образование psyedu.ru 2011 № 1. URL: http://psyjournals.ru/psyedu_ru/2011/n1/39933.shtml (дата обращения: 10.10.2018)

4. Макарычева Г.И. Тренинг для подростков: профилактика асоциального поведения. - СПб., 2007. С.5

5. Ожегов С. И. Словарь русского языка: ок. 53000 слов / Под общей ред. проф. Л.И. Скворцова. – 24-е изд., испр.. – М.: Оникс, Мир и Образование, 2007. – 1200 с.

6. Правовое сознание//Философская энциклопедия в 5-ти томах/ Гл. ред. Ф.В. Константинов. М.: Издательство: Советская энциклопедия, 1960-1970 гг. Т. 4. С. 552.

7. Схончик О.Э. Характеристика законопослушного правосознания несовершеннолетних с различной степенью сформированности // Психология, социология и педагогика. 2015. № 5 [Электронный ресурс]. URL: <http://psychology.snauka.ru/2015/05/4580> (дата обращения: 02.10.2018)

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ІЗ ЛАБОРАТОРНОЇ МЕДИЦИНИ

Любінська О.І.

*ВНКЗ ЛОР «Львівський інститут медсестринства та лабораторної медицини ім. Андрея Крупинського»
асистент кафедри «Лабораторної медицини»*

METHODOLOGICAL APPROACHES TO FORMING PROFESSIONAL COMPETENCE OF BACHELORS IN LABORATORY MEDICINE

Lyubinska O.I.

*VNKZ ENT Lviv Institute of Nursing and Laboratory Medicine of Andriy Krupynsky
assistant of the Laboratory Medicine Department*

Анотація

У статті визначено основні теоретико-методологічні основи формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини. Зазначено, що лише комплексне врахування положень компетентнісного, системного, аксіологічного, гуманістичного, особистісного, діяльнісного та контекстного підходів, забезпечить ефективність цього процесу.

Abstract

The article defines the main theoretical and methodological bases for forming the professional competence of future bachelors in Laboratory Medicine. It is noted that only complex consideration of the provisions of the competence, systemic, axiological, humanistic, personal, activity and context approaches will ensure the effectiveness of this process.

Ключові слова: бакалаври із лабораторної медицини, формування професійної компетентності, методологічні підходи.

Keywords: Bachelors in Laboratory Medicine, formation of professional competence, methodological approaches.

Аналіз педагогічних досліджень і практичного досвіду свідчить про всебічний інтерес до питань пов'язаних із професійною компетентністю. Проте, проблема її формування в майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини залишається не розв'язаною у зв'язку з недостатньою розробленістю теоретико-методологічних основ її формування. Професійна діяльність бакалаврів із лабораторної медицини спрямована на задоволення потреби пацієнтів через надання їм діагностичних послуг і реалізується через виконання сукупності функцій (організаційної, соціально-виробничої, контрольної, технічної, технологічної, діагностичної та дослідницької).

Професійна компетентність майбутніх бакалаврів медицини інтегративна характеристика особистості, що охоплює цінності оволодіння спеціальністю, професійно значущі знання, вміння, навички і сукупність особистісно-ділових якостей, які відображають готовність до ефективної професійної діяльності, неперервного професійного й духовного розвитку та самовдосконалення. Ефективність процесу формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини залежить від важливих факторів впливу на цей процес, зокрема вибору методологічних підходів до організації освітнього процесу.

У словнику з методології зазначається, що поняття «підхід» може мати два значення. У першому значенні підхід розглядають як певний вихідний принцип, вихідна позиція, основні положення чи переконання (цілісний, комплексний, системний та ін). В іншому значенні – як напрям вивчення предмету дослідження (змістовий, формальний, історичний, логічний, якісний і кількісний та ін) [9 с. 117-118]. Серед методологічних підходів до дослідження проблеми формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини ми виділяємо: компетентнісний, системний, аксіологічний, гуманістичний, особистісний, діяльнісний, контекстний, використання яких сприятиме ефективності її формування.

Одним зі шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є компетентнісний підхід [10, с. 5].

У рамках Болонського процесу компетентнісний підхід виконує такі функції в освіті: посилення орієнтації освіти на працевлаштування, а саме на підвищення конкурентноздатності випускників вищих навчальних закладів на ринку праці; підвищення гнучкості вищої освіти на основі системнодіяльнісного, знаневого і компетентнісного підходів на модульній основі; підвищення якості підготовки випускників вищого навчального закладу і забезпечення сумісності результатів підготовки випускників з одного профілю професійної діяльності в різних навчальних закладах і різних країнах [14, с. 36-37].

Г. Селевко зазначає, що компетентнісний підхід означає поступову переорієнтацію домінуючої освітньої парадигми з переважаючою трансляцією знань, формуванням навичок створення умов

для оволодіння комплексом компетенцій, які означають потенціал, здатність випускника до виживання і стійкої життєдіяльності в умовах сучасного багаточинникового соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно і комунікаційно насиченого простору [11, с. 138].

Н. Нічкало виокремлює такі особливості навчання на основі компетентнісного підходу: навчання сконцентроване на вихідних результатах, а не на вхідних; наголос у навчанні робиться на розвиток визначених компетентностей; враховується переважно здатність виконання практичних завдань, але беруться до уваги і знання; навчання у виробничих умовах [6, с. 98-99].

Компетентнісний підхід розглядається як метод (технологія) моделювання результатів освіти та їх уявлення як норм якості освіти; пріоритетна орієнтація на цілі – вектори освіти: здатність до навчання, самовизначення (самодетермінації), самоактуалізація, соціалізація та розвиток індивідуальності [8, с.75].

Аналіз наукових джерел переконує, що у філософсько-педагогічному змісті компетентнісного підходу передбачено формування компетентних фахівців, конкурентоздатних на ринку праці, готовність їх не тільки до успішної професійної діяльності, але й у різних життєвих ситуаціях, які орієнтуються в суміжних галузях діяльності, готові до постійного професійного зростання, мають соціальну і професійну мобільність.

Впровадження компетентнісного підходу у процес професійної підготовки майбутніх бакалаврів з лабораторної медицини у ВНЗ передбачає спрямування освітнього процесу на формування професійної компетентності, яка забезпечить ефективність професійної діяльності. Цей підхід забезпечить не лише вирішення професійних завдань, а й сприятиме виявленню та розвитку потенціалу студентів.

Системний підхід у педагогіці спрямований на розкриття цілісності педагогічних об'єктів, виявлення в них різноманітних типів зв'язку та зведення їх у єдину теоретичну картину. Як систему, можна розглядати будь-яку пізнавальну діяльність, а її складовими виступатимуть сам суб'єкт пізнання (особистість), процес пізнання, продукт пізнання, мета, умови, в яких перебуває система. У свою чергу, складові системи – підсистеми – можна розглядати як самостійні системи [4, с. 305].

Системний підхід, на думку Ю. Шабанової, це напрям методологічних досліджень, який полягає у вивченні об'єкта як цілісної множини елементів у сукупності відношень і зв'язків між ними, розгляд об'єкта як системи. Науковець наголошує, що системний підхід передбачає поділ складних систем на частини чи елементи, вивчення способів організації окремих частин чи елементів в єдине ціле, дослідження взаємозв'язку та взаємовпливу функціонування системи, її підсистем і елементів [15, с. 29-30].

Як зазначає В. Беліков, сутність системного підходу стосовно педагогічної системи полягає в

тому, що окремі самостійні компоненти розглядаються у взаємозв'язку та взаємодії, а розгляд системи у розвитку допомагає визначити найбільш доцільні шляхи вдосконалення освітнього процесу [1].

Таким чином, системний підхід дає змогу розглянути освітній процес як цілісне явище, у якому усі компоненти взаємопов'язані та взаємозалежні, а також є елементами цілісного утворення. Цей підхід у висвітленні процесу формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини спрямований на виявлення структури професійної компетентності майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини та механізми, що забезпечують ефективність її формування у ВНЗ, допомагають визначити взаємодію та взаємозв'язок її складових.

Поряд із компетентнісним та системним підходами у нашому дослідженні ми виділяємо аксіологічний підхід. Оскільки, важливими чинниками професійного становлення особистості є цінності та ціннісні орієнтації, які впливають на мотиваційно-ціннісну сферу майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини та проектується на формування і розвиток професійної компетентності, необхідної для подальшої ефективної професійної діяльності.

І. Соколова зазначає, що реалізація аксіологічного підходу в освітньому процесі ВНЗ дає змогу створити сприятливі умови для розвитку емоційно-ціннісних переживань і ціннісних ставлень кожної особистості. Розвиток особистості майбутнього фахівця здійснюється якісніше та ґрунтовніше якщо озброювати його знаннями про цінності, про їх природу, механізм розвитку і способи функціонування, а також про професійні цінності, що характеризують їхнє професійне становлення і самовдосконалення [12, с. 232].

Використання основ аксіологічного підходу у нашому дослідженні передбачає здійснення впливу на формування професійних якостей майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини, як цінностей що забезпечить їх трансформацію з особисто значущих у професійно значущі.

Отже, у контексті нашого дослідження аксіологічний підхід дає змогу аналізувати процес формування професійної компетентності бакалаврів із лабораторної медицини через формування у них ціннісного ставлення до навчальної діяльності та майбутньої професійної діяльності. Цей підхід також передбачає орієнтацію бакалаврів із лабораторної медицини на загальнолюдські та професійні цінності.

Одним із основоположних для медичної професії, в тому числі і для фахівців з лабораторної медицини, вважаємо гуманістичний підхід.

О. Гук зазначає, що гуманізація освіти спрямована на розвиток особистості, як суб'єкта творчої праці, пізнання й спілкування [5, с. 181].

Ю. Колісник-Гуменюк вважає, що гуманізм медичного працівника збігається із соціальною функцією медицини і втілений у моральній ідеї та почуттях. Він виявляється в активному, вільному

прагненні присвятити себе хворим і, долаючи труднощі, використати всі можливості для відновлення й охорони здоров'я людей, не спричиняючи водночас їхніх додаткових страждань діями і словами» [7, с. 80].

Що стосується формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини, ми вважаємо, що саме гуманістичний підхід висуває вимоги виховання поваги до пацієнта, лікарів, співробітників, до людини як головної цінності. Реалізація цього підходу передбачає застосування нових видів організації навчальної діяльності, а також поєднання різних форм і технологій навчання для формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини.

Важливим методологічним підходом у нашому дослідженні вважаємо особистісний підхід. Застосування цього підходу у нашому дослідженні передбачає орієнтацію процесу професійної підготовки майбутніх медиків на особистість як на мету, суб'єкт, результат та критерій ефективності підготовки фахівців з лабораторної медицини [1].

Особистісний підхід передбачає орієнтацію освітніх заходів у процесі формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини на особистісний розвиток фахівця. У цьому контексті професійна підготовка майбутніх фахівців на основі особистісного підходу повинна відбуватися на засадах всебічного врахування індивідуальних потреб, мотивів, здібностей, інтелекту і можливостей студентів.

Важливим у нашому дослідженні використання положень діяльнісного підходу, оскільки професійна компетентність майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини розглядається як результат його особистісного та професійного становлення, самореалізації та успішності у професійній діяльності. Реалізація цього підходу це створення умов для різних видів діяльності. Щоб виконувати будь-яку діяльність, необхідні знання, які мають здобуватися у процесі їх навчання.

С. Гончаренко зазначає, що стосовно проблем навчання діяльнісний підхід означає виявлення й опис тих способів дії, які мають призвести до розкриття змісту поняття в навчальному матеріалі й повноцінного засвоєння відповідних знань [3, с. 500]. Реалізація діяльнісного підходу в процесі формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини передбачає опанування ними спеціальних теоретичних знань та практичних умінь і навичок необхідних у професійній діяльності. Іншими словами, навчальна діяльність студентів спрямована на досягнення теоретично-практичного рівня моделювання професійних функцій майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини та реалізацію знань у майбутній професійній діяльності.

Ще одним важливим методологічним підходом до формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини вважаємо контекстний підхід.

Концепція контекстного навчання була розроблена А. Вербицьким. Він стверджував, що одна з основних цілей професійної освіти – формування цілісної структури майбутньої професійної діяльності студента в період його навчання, формування його здатностей до виконання професійної діяльності. Для досягнення цілей формування особистості майбутнього фахівця в професійному навчальному закладі необхідно організувати таке навчання, яке забезпечує перехід, трансформацію одного типу діяльності (академічний) в інший (квазіпрофесійний та навчально-професійний) з відповідною зміною потреб і мотивів, цілей, дій, засобів, предметів і результатів [2, с. 47].

Використання контекстного підходу, сприятиме оволодінню студентами цілісної майбутньої професійної діяльності, через здатність компетентно виконувати функції, вирішувати проблеми і завдання.

Кожний з розглянутих підходів сам по собі не забезпечує у повній мірі методологічну базу дослідження. Лише застосування їх сукупності є умовою отримання об'єктивної інформації, виголошення висновків і рекомендацій у площині дослідження [13, с. 28].

Отже, компетентнісний підхід полягає у застосуванні знань, формуванні досвіду діяльності, розвитку якостей особистості, необхідних для професійної діяльності; системний підхід дозволяє підібрати і розглядати взаємозв'язки компонентів професійної компетентності майбутніх бакалаврів із лабораторної медицини; застосування аксіологічного підходу дає змогу аналізувати процес формування професійної компетентності бакалаврів із лабораторної медицини через формування у них ціннісного ставлення до навчальної діяльності та подальшої професійної діяльності; гуманістичний підхід передбачає формування людини як унікальної, цілісної, творчої індивідуальності з метою гармонійної реалізації її задатків, можливостей і потреб; особистісно орієнтований підхід передбачає спрямування освітніх заходів на суб'єктний розвиток фахівця з урахуванням його прагнень, мотивів, цілей, здібностей, інтелекту, індивідуальних особливостей; діяльнісний підхід визначає організацію практико орієнтованого формування знань, умінь і навичок із різних видів діяльності (навчальної та професійної); контекстний підхід дозволяє цілісно проектувати структуру особистості фахівця в контексті його подальших професійних обов'язків, розвивати професійні здібності.

Отже, комплексне врахування розглянутих положень методологічних підходів: компетентнісного, системного, аксіологічного, гуманістичного, особистісного, діяльнісного та контекстного у дослідженні проблеми формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з лабораторної медицини, забезпечить ефективність цього процесу.

Список літератури

1. Беликов В. А. Образование. Деятельность. Личность : монография. Москва : Академия Естествознания, 2010. 340 с. URL : <https://www.monographies.ru/ru/book/view?id=76>
2. Вербицкий А. А. Компетентностный подход и теория контекстного обучения. Москва : ИЦ ПКСП, 2004. 84 с.
3. Гончаренко С. У. Методология. *Енциклопедія освіти* / АПН України ; голов. ред. В. Г. Кремень ; заст. голов. ред. : О. Я. Савченко, В. П. Андрущенко ; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва. Київ : Юрінком Інтер, 2008. С. 498-500.
4. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 375 с.
5. Гук О. Ф. Гуманізація освітнього процесу у вищому навчальному закладі. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2012. № 14. С. 179-187.
6. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика : монографія / за ред. Н. Г. Ничкало. Хмельницький : ТУП, 2002. 334 с.
7. Колісник-Гуменюк Ю. І. Формування професійно-етичної культури майбутніх фахівців у медичних коледжах : монографія. Львів : Край, 2013. 296 с.
8. Мачинська Н. І. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців в умовах магістратури. *Компетентнісний підхід у сучасній університетській освіті* : зб. наук. праць. Рівне : НУВГП, 2011. С. 72-78.
9. Новиков А. М., Новиков Д. А. Методология: словарь системы основных понятий. Москва : Либроком, 2013. 208 с.
10. Овчарук О. В. Развитие компетентностного подхода: стратегические подходы международной спелности. *Компетентностный подход в современной освіті. Світовий підхід та українські перспективи* / за ред. О. В. Овчарук. Київ : К.І.С., 2004. С. 5–14.
11. Селевко Г. Компетентности и их классификация. *Народное образование*. 2004. № 4. С. 138–143.
12. Соколова І. В. Аксіологічний підхід як методологічна основа дослідження професійної підготовки майбутнього учителя. *Актуальні проблеми науки та освіти: м-ли XV наук.-практ. конф. викладачів МДУ*. Маріуполь, 2013. С. 230–234.
13. Соколова І. Наукові підходи до проведення компаративних досліджень в освіті. *Освітологія*. 2014. Вип. 3. С. 23–29.
14. Субетто А. И. Онтология и эпистемология компетентностного подхода, классификация и квалиметрия компетенций. Санкт-Петербург ; Москва : Исследовательский центр проблем кач-ва под-ки спец-ов, 2006. 72 с.
15. Шабанова Ю. О. Системный підхід у вищій школі : підручн. Дніпропетровськ : НГУ, 2014. 120с.

КОРРЕКЦИОННО-РАЗВИВАЮЩАЯ РАБОТА С ДЕТЬМИ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВЬЯ (ОВЗ) НА ОСНОВЕ МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОГО ПОДХОДА**Сербина Л.Ф.***Ленинградский государственный университет
им. А.С. Пушкина
профессор, доктор педагогических наук***CORRECTIONAL-DEVELOPING WORK WITH CHILDREN WITH DISABILITIES
VOZMOZHNOSTYAMI HEALTH (HIA) ON THE BASIS OF AN INTERDISCIPLINARY APPROACH****Serbina, L.F.***Leningrad state University named after him. A. S. Pushkin
Professor, doctor of pedagogical Sciences***Аннотация**

Статья посвящена обоснованию и использованию междисциплинарного подхода в коррекционной работе с детьми с ОВЗ. Обоснование включает нейропсихологический анализ формирования высших психических функций в онтогенезе, метод замещающего онтогенеза. также представлены опытно-экспериментальные данные.

Abstract

The article is devoted to the substantiation and use of an interdisciplinary approach in correctional work with children with disabilities. The study includes neuropsychological analysis of the formation of higher mental functions in ontogenesis, the method of replacement ontogenesis. experimental data are also presented.

Ключевые слова. Функциональная система, мозговая организация психических функций, нейропсихологический подход, метод замещения онтогенеза, нейропсихологическая коррекция.

Keyword. Functional system, the cerebral organization of mental functions, neuropsychological approach, the method of replacement of ontogenesis, neuropsychological correction

Использование междисциплинарного подхода приобретает особую актуальность в связи, потребностями повышения эффективности и продуктивности коррекционной работы с детьми с ОВЗ в условиях инклюзивного образования. Проектирование междисциплинарных коррекционно-развивающих программ следует основывать, прежде всего, на принципах интеграции достижений науки в различных предметных областях, изучающих ту или иную функцию (и ее патологию) с различных ракурсов. Так-как патология может возникнуть в любой из систем и сфер ребенка (сенсорной, двигательной, эмоциональной, личностной, поведенческой и др.) необходимо рассмотрение возникшей патологии с позиций мозговой организации той или иной функции и формирования ее в онтогенезе.

Отдельная функциональная система в определенный возрастной период — это устойчивое сочетание созревающих и созревших компонентов системы и связей между ними. Созревшие компоненты выполняют ведущую роль в иерархии их взаимодействия. В дальнейшем происходит включение других созревающих функциональных систем и установление связей между ними. Взаимодействие разных функциональных систем осуществляется при ведущей роли той из них, которая соответствует наиболее активно формирующейся в данный период психической функции.

Мозговая организация психических функций и их онтогенеза представлена в нейропсихологии, разработаны методы нейропсихологической диагностики и коррекции, но лишь в последние годы они стали использоваться в практической деятельности дефектологов, в большей степени логопедов.

Вместе с тем, нейропсихологический подход в диагностике и коррекции основан на методе замещающего онтогенеза, т. е. если у ребенка возникли и проявляются патологические симптомы в двигательной сфере, речи, в общем психическом развитии, следовательно на определенном этапе его развития воздействовали патогенные факторы, приведшие к нарушению формирования функциональной системы или установлению взаимодействия функциональных систем. Нейропсихологическая диагностика позволяет не только определить локализацию поражения, но и этап до которого созрели эти структуры, что позволяет вести ребенка по типу замещающего онтогенеза, т. е. пройти с помощью коррекционных упражнений тот путь, который здоровый ребенок проходит естественным путем.

Так как функции осуществляются деятельностью мозга, причем не только корой, но и подкорковыми структурами, а в свою очередь эти структуры развиваются гетерохронно и асинхронно, необходимо обратить внимание на этапы развития и созревания мозга при нормальном развитии. Ю.В. Микадзе выделил следующие стадии развития мозга: 1 стадия — анатомогенез (формирование нервной клетки; 2 стадия — морфогенез (клетка приобретает структуру для выполнения определенной функции; 3 стадия — функциогенез (под воздействием сигналов извне клетка начинает выполнять свою функцию) и 4 последняя стадия — системогенез, когда между всеми структурами, блоками и зонами мозга устанавливаются нервные связи. Таким образом структурно-функциональное созревание

мозга определяется как процесс возрастных изменений в морфологии и функциях как отдельных структур, так и всего мозга в целом.

Воздействие патогенного фактора может произойти на любой из этих стадий, как в период внутриутробного развития, так и в процессе родов, и в период раннего развития. Кроме того, необходимо учитывать тот факт, мозговые системы созревают и развиваются неодновременно, в первую очередь формируется двигательная система, которая дает возможность и толчок к развитию других мозговых систем — речеслуховой, пространственному восприятию. Таким образом на основе нейропсихологической диагностики можно определить, на каком этапе онтогенетического развития находится та или иная функция.

Нейропсихологический подход позволяет ранее определение механизмов дизонтогенеза и формирования нарушений функций ЦНС, лежащих в его основе, что в свою очередь дает возможность своевременно и адекватно подобрать коррекционную программу для преодоления нарушений двигательного, перцептивного, интеллектуального и речевого развития.

Метод замещающего онтогенеза, основанный на учении А.Р. Лурия о функциональных блоках мозга и их иерархичном строении позволяет соотносить статус актуального развития ребенка с основными этапами развития психических процессов с выделением тех структур его онтогенеза, которые не были сформированы по тем или иным причинам. Поскольку двигательная сфера созревает на более ранних стадиях. Стимуляция моторного и сенсорного уровней приводит к активизации всех высших психических функций. Именно двигательное развитие выстраивает взаимодействие между другими уровнями и структурами психической деятельности. Формирование и закрепление телесных навыков, которыми овладевает ребенок стимулирует такие психические функции, как эмоции, произвольное внимание, память.

По мнению Ф.В. Семенович нейропсихологическая коррекция состоит из трех уровней, каждый из которых имеет свое специфическое воздействие на все три блока мозга. С помощью метода замещающего онтогенеза можно скорректировать многие особенности развития, пройдя с ним все этапы онтогенеза, причем чем раньше начинать занятия, тем более эффективны результаты, иногда даже самостоятельно появляются функции, над которыми в данный момент не велась коррекционная работа. В нашей экспериментальной работе мы использовали нейропсихологические упражнения, разработанные Е. Колгановой и Е.В. Пивоваровой для детей от 3 до 5 лет. В эксперименте принимали участие дети с задержкой психического развития и задержкой речевого развития всего 16 человек (возраст 5-6 лет). Коррекционная работа велась в течение 1 года.

До начала экспериментальной работы речь детей соотносилась с речью полутора-двухлетних детей и характеризовалась скудным лексическим запасом, причем наблюдалось звуковое оформление,

нарушение слоговой структуры грубые аграмматизмы, фразовой речи не наблюдалось. У детей отмечалась двигательная неловкость, дети не умели приседать, совершенно неразвиты пространственные представления, отмечалась неточность в выполнении движений как руками, так и ногами, особые трудности возникали в мелкой моторике рук. Кроме того, отмечалась недостаточная сформированность мотивационно-целевой основы деятельности, сферы образов-представлений, трудности в становлении знаково-символической деятельности. Они значительно отставали по уровню сформированности регуляции и саморегуляции поведения, отмечалось недоразвитие эмоционально-волевой сферы, которое проявляется в примитивности эмоций и их неустойчивости. С этими детьми мы начали проводить последовательную систематическую работу по программе нейропсихологического сопровождения развития детей, разработанной В.С. Калгановой и Е.В. Пивоваровой, которая включала в себя: дыхательные упражнения; глазодвигательные упражнения, упражнения двигательного репертуара: растяжки, скручивание, перекачивание; сочетание дыхательных и двигательных упражнений, сочетание двигательных упражнений и развитие пространственных представлений, кроме того мы включали упражнения на развитие чувства ритма, игровой массаж и другие нейропсихологические упражнения рекомендованные в пособии. Крайне важным условием такой методики является последовательность упражнений, причем особое внимание уделялось правильности и точности выполнения. Мы не переходили к следующему упражнению, не добившись освоения его ребенком. Кроме того, всем упражнениям, которые мы выполняли с детьми, обучали родителей с тем, чтобы они дома выполняли с ребенком, ориентируясь на критерии правильности (критерии выдавались в напечатанном виде). Занятия с детьми проводились индивидуально, для каждого ребенка разрабатывалась коррекционная программа в зависимости от его физических и психических возможностей, учитывалась его степень утомляемости и работоспособности, на занятиях стремились создать для ребенка чувство его безопасности терпеливо обучали ребенка делать перенос сложившегося способа действия, полученных знаний на другие ситуации. Кроме того, мы обязательно сочетали совместное выполнение упражнения с ребенком, показ, словесную инструкцию, следили за тем, что ребенок способен воспринять (воспринял). Постепенно, но систематически включали ребенка в самостоятельную оценку своей работы, формируя у ребенка адекватное отношение к самому себе и своим поступкам. Оценивая динамику продвижения ребенка, мы сравнивали его не с другими детьми, а с тем уровнем, на котором он находился на предыдущем этапе. У некоторых детей без специальных занятий с логопедом появились слова, обозначающие воспринятое в правильном их употреблении, у одного ребенка появилась фразовая речь и даже желание знакомиться с буквами и попытки читать. В целом проведенная в течение полугода работа позволила сформировать у

детей представления о телесном и внешнем пространстве, освоить пространственные схемы и диктанты, научить конструировать и копировать фигуры, овладеть пространственными речевыми конструкциями (пространственными предложениями и понятиями); сформировать у детей оптимальный для них уровень произвольной саморегуляции; сформировать чувство ритма; расширить поля зрительного восприятия, развить зрительно-моторной координации; у детей значительно улучшилось произвольное внимание, память, образное мышление, речевая деятельность; оптимизировался общего тонуса тела и двигательная активность а также общая, мелкая и артикуляционная моторика.

Список литературы

1. Лурия А.Р. Основы нейропсихологии. – М., 2002.
2. Колганова В.С. Нейропсихологические занятия с детьми: в 2 ч. – М.: АЙРИС-пресс, 2015.
3. Микадзе Ю. В. Нейропсихология детского возраста: Учебное пособие. — СПб.: Питер, 2008. — 288 с.: ил. — (Серия «Учебное пособие»).
4. Семенович А. В. Нейропсихологическая диагностика и коррекция в детском возрасте. – М.: Академия, 2002.
5. Семенович А.В. Нейропсихологическая коррекция в детском возрасте. Метод замещающего онтогенеза. – М.: Генезис, 2011

РАЗРАБОТКА УЧЕБНО-ТЕМАТИЧЕСКОГО ПЛАНА И ЭЛЕКТРОННОГО КУРСА ПРОГРАММЫ ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ТЕНДЕРЫ, ГОСЗАКУПКИ И КОНТРАКТЫ, ПОДГОТОВКА И ВЕДЕНИЕ ДОКУМЕНТАЦИИ»

Смык Е.В.

студент, Томский Государственный Университет Систем Управления и Радиоэлектроники, Российская Федерация

Козлова К.А.

студент, Томский Государственный Университет Систем Управления и Радиоэлектроники, Российская Федерация

DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL-THEMATIC PLAN AND ELECTRONIC COURSE OF ADDITIONAL PROFESSIONAL EDUCATION «TENDERS; PUBLIC PROCUREMENT AND CONTRACTS, PREPERATION AND MAINTENANCE OF DOCUMENTATION»

Smyk E.V.,

student, Tomsk State University of Control Systems and Radioelectronics, Russian Federation

Kozlova K.A.

Tomsk State University of Control Systems and Radioelectronics, Russian Federation

Аннотация

В данной статье рассмотрена разработка учебно-тематического плана и учебного пособия, в котором рассмотрены основные аспекты при оформлении и подготовки документации, необходимой для участия в тендерах. На базе данного пособия был разработан электронный курс программы повышения квалификации в системе Moodle.

Abstract

This article is devoted to the development of the curriculum and training manual which examined the main aspects of preparing documentation required for participation in tenders. On the basis of this manual, an electronic course of advanced training program in the Moodle system was developed.

Ключевые слова: тендеры, закупки, документация, moodle, обучение

Keywords: tenders, purchases, documentation, moodle, education

Развитие информационных технологий предоставило новую, уникальную возможность проведения занятий – внедрение дистанционной формы обучения. Она, во-первых, позволяет самому обучаемому выбрать и время, и место для обучения, во-вторых, дает возможность получить образование лицам, лишенным получить традиционное образование в силу тех или иных причин, в-третьих, использовать в обучении новые информационные технологии, в-четвертых, в определенной степени сокращает расходы на обучение. С другой стороны, дистанционное образование усиливает возможности индивидуализации обучения.

Многочисленные фирмы, благополучно работавшие на рынке определенное время, начинают ощущать потребность в расширении. Путей расширения современная экономика предоставляет целое множество. Один из них – участие в тендерах. Тендер – это конкурс, который позволяет покупателю заключать контракт на поставку чего-либо на самых выгодных условиях [1].

На сегодняшний день тендеры являются одними из самых обширных и востребованных сфер в области информационных технологий. Специалистам этой сферы время от времени необходимо повышать квалификацию путем прохождения специальных курсов, тем самым расширяя спектр своей профессиональной востребованности. Для этого им

необходим специальные курсы и учебные пособия в сфере тендеров.

Целью выполнения работы является разработка учебно-тематического плана, написание методического пособия и создание электронного курса программы повышения квалификации «Тендеры, госзакупки и контракты, подготовка и ведение документации» по заданию Центра 3D технологий «ЗД КОРП».

Практическая значимость проекта заключается в том, что электронный курс может изучаться дистанционно, в сети Интернет.

Для достижения поставленной цели нужно решить следующие задачи:

- разработать карту соответствия компетенций Федеральных Государственных Образовательных Стандартов (ФГОС) и Профессиональных Стандартов (ПС);

- разработать учебно-тематический план;

- написать учебное пособие «Тендеры, госзакупки и контракты, подготовка и ведение документации»;

- разработать электронный курс «Тендеры, госзакупки и контракты, подготовка и ведение документации» в системе дистанционного обучения Moodle.

Для разработки карты соответствия компетенций необходимо было проанализировать несколько ФГОС и ПС в сфере закупок. В результате освоения программы повышения квалификации слушатель должен приобрести и сформировать профессиональные компетенции в соответствии с трудовыми функциями, прописанными в соответствующих профессиональных стандартах, выполнять следующие трудовые действия, а также обладать определенными знаниями и умениями.

На основе данной карты соответствия был разработан учебно-тематический план программы повышения квалификации. Данная программа состоит из 6 тем, общей трудоемкостью 37 часов:

- алгоритм получения электронной цифровой подписи (5 часов);

- алгоритм аккредитации на электронных торговых площадках (3 часа);

- площадки для проведения тендера (6 часов);

- оформление технического задания (7 часов);

- оформление коммерческого предложения (7 часов);

- оформление договора (9 часов).

Разработанное учебное пособие «Тендеры, госзакупки и контракты, подготовка и ведение документации» содержит 42 страницы, на основе которого был разработан электронный курс в системе дистанционного обучения Moodle.

Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) – это модульная объектно-ориентированная динамическая обучающая среда; среда дистанционного обучения, предназначенная для создания качественных дистанционных курсов [2].

Создаваемый в системе дистанционного обучения Moodle электронный курс «Тендеры, госза-

купки и контракты, подготовка и ведение документации» даст возможность получения слушателям необходимых знаний и умений в области оформления и подготовки необходимой документации для участия в тендерах.

Такие элементы как «Лекция» и «Тест» являются составной частью электронного курса. Поэтому для создания лекции или теста сначала необходимо зарегистрировать курс.

Далее алгоритм представляет перечень следующих действий:

- прохождение регистрации в портале дополнительного образования (ввод логина/пароля для входа в систему);

- регистрация нового электронного курса (определить его настройки);

- создание в курсе элемента «Лекция»;

- наполнение созданного формата лекции информацией;

- создание тестов по пройденному материалу каждой лекции и итогового теста на базе всего курса.

Элемент курса «Лекция» позволяет располагать материалы для изучения и практические задания (тесты) в интересной и гибкой форме. Лекции в курсе, созданном в ходе работы над проектом, состоят из ряда обучающих страниц, которые содержат информацию в текстовом виде, а также в виде изображений.

Для увеличения активного взаимодействия и контроля понимания были использованы различные вопросы, такие как «Множественный выбор».

Параметр «Множественный ответ» включается, если вопрос подразумевает два и более правильных вариантов ответа. За каждый вариант ответа ставится определенное количество баллов (за неправильные – ноль, за правильные – один балл). В случае выбора правильного ответа осуществляется переход на следующую страницу лекции, в случае ошибки переход на предыдущую страницу для повторного изучения плохо усвоенного материала.

С помощью элемента курса «Тест» были созданы контрольные тесты на проверку усвоенного материала по каждой теме курса.

На прохождение теста дается три попытки. Каждая попытка прохождения теста оценивается автоматически и записывается в журнал оценок. Итоговая оценка выставляется по методу оценивания «Высшая оценка». Проходной балл составляет около 60% от количества вопросов в тесте прохождение теста не ограничено по времени.

После прохождения теста открывается страница, содержащая результаты с правильными ответами и оценкой. На данной странице отображается время, затраченное на прохождение контрольного теста, а также дата его прохождения.

Итоговая оценка по трем попыткам прохождения теста отображается на странице «Результаты ваших предыдущих попыток».

Итоговый тест направлен на проверку усвоения знаний, полученных в ходе всего курса. Итого-

вый тест состоит из 60 случайных вопросов. Максимальная оценка за итоговый контрольный тест составляет 60 баллов.

Проходной балл итогового теста составляет 36 баллов. На прохождение теста дается 3 попытки. По результатам трех прохождений выставляется итоговая высшая оценка.

В процессе выполнения данного проекта были выполнены и решены основные задачи, которые были поставлены в начале исследования:

- создан электронный курс в рамках портала дополнительного образования;
- оформлена каждая лекция электронного курса;
- составлены по пройденному материалу из каждой лекции тесты и общий сводный тест на базе всего курса.

В результате работы над проектом был разработан электронный курс программы повышения квалификации «Тендеры, госзакупки и контракты, подготовка и ведение документации». В нем были рассмотрены основные аспекты при оформлении и подготовки документации, необходимой для участия в тендерах.

Электронный курс состоит из 6 тем. Каждая тема содержит тест, состоящий из разноплановых

вопросов, предназначенных для проверки качества усвоенного по каждой теме материала. Для прохождения теста можно использовать три попытки.

Был создан итоговый контрольный тест, предназначенный для проверки усвоения изученного в ходе всего курса материала.

В конечном итоге, на базе данного учебного пособия могут быть обучены многие специалисты, тем самым они расширят спектр своей профессиональной востребованности в самой обширной на сегодняшний день сфере, также данное учебное пособие может быть реализовано в рамках обучающей программы на очень выгодных условиях.

По данной работе был составлен акт о внедрении в практическую деятельность компании «ЗД КОП» программы дополнительного профессионального образования «Тендеры, госзакупки и контракты, подготовка и ведение документации»

Список литературы

1. Козлова К.А., Смык Е.В. «Подготовка документов для участия в тендерах» – Учебное пособие – Томск: ЗД КОП, 2018 – 4 с.
2. Давыдова И.П. Что такое СДО Moodle – Санкт-Петербург, 2011 г. – 5 с.э.

СТАНОВЛЕНИЕ ОПЫТА САМОРЕГУЛИРОВАНИЯ СТУДЕНТОВ – ОСНОВА ИХ ЭФФЕКТИВНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНО НАПРАВЛЕННОЙ САМООРГАНИЗАЦИИ

Сохранов-Преображенский В.В.

*Пензенский государственный университет,
профессор кафедры «Педагога и психология»,
доктор педагогических наук*

Нужина Е.Н.

*Пензенский государственный университет,
ст. преподаватель кафедры «Иностранный язык»*

FORMATION OF EXPERIENCE OF SELF-REGULATION OF STUDENTS – THE BASIS OF THEIR EFFECTIVE PROFESSIONALLY DIRECTED SELF-ORGANIZATION

Sokhranov-Preobrazhensky V.V.,

*Penza state University, Professor of the
Department of "Pedagogy and psychology",
doctor of pedagogical Sciences*

Nuzhina E.N.

*Penza state University, senior lecturer
of the Department " Foreign language»*

Аннотация

В статье представлены концептуальные аспекты формирования готовности студентов к профессионально направленной самоорганизации на основе развития опыта саморегулирования обучающихся.

Abstract

The article presents the conceptual aspects of the formation of students ' readiness for professionally directed self-organization based on the development of the experience of self-regulation of students.

Ключевые слова: опыт, становление, саморегулирование, самоорганизация, направленность, взаимодействие.

Keywords: experience, formation, self-regulation, self-organization, orientation, interaction.

На протяжении всего периода становления и развития человеческой культуры важнейшим фактором успешности любого преобразования струк-

туры и содержания деятельности любого социального института является готовность его участников к эффективному управлению собой. В частности, в

готовности личности проявить в жизнедеятельности основы самоорганизации.

Особую значимость имеет готовность к профессионально направленной самоорганизации, основанной на опыте саморегулирования студентов как будущего поколения интеллигенции, которая представляет будущий культурный слой общества и создает основы качества образования и социализации всей совокупности большого количества будущих поколений.

Обоснование значимости рассматриваемого процесса требует концептуального обоснования и реализации эффективных моделей его реализации. Рассмотрение генезиса развития концепции системы "управление-управляемость" в человеческой культуре; обоснование необходимости самоорганизации в современном обществе; выявление роли опыта саморегулирования в развитии готовности личности к самоорганизации; обозначение сущности и основных педагогических условий, способствующих реализации опыта саморегулирования в процессе самоорганизации естественно ставит вопрос о том, какими путями, в каких видах деятельности процесс саморегулирования реализуется наиболее успешно, что является одной из задач исследования.

В большинстве научных школ высказана идея значимости образования и социализации в изучаемом процессе. Отметим, что указанная однозначность имеет внутреннюю позиционную двойственность. Часть исследователей рассматривает образование как результат обучения (М.Н. Скаткин и др.) и фактически сводит процесс саморегулирования к самокоррекции как процесса, имеющего внешнюю или внутренне обусловленную мотивацию и направленность стремления личности к управлению собой.

В работах Б. С. Гершунского, Е. А. Климова, Н. С. Пряжникова и др. образование рассматривается в виде процесса, позволяющего личности познать себя и соотнести свои возможности с системой социальных параметров, влияющих на оценку и самооценку качества ее деятельности.

В исследованиях В. В. Серикова, В.В. Сохрнова-Преображенского, И. С. Якиманской и др. обосновано концептуальное положение о личностной ориентированности и студийно технологической направленности и взаимообусловленности воспитания, обучения и социализации как факторов становления в процессе образования опыта самоорганизации.

Становление и развитие личности в процессе образования, понимаемого нами как процесс создающий образ себя и раскрытия своих потенциальных возможностей в избранном информационном поле деятельности являются природно-социальными процессами, имеющими единую основу - деятельностно опосредованный характер. Сама личность "есть совокупность связей и отношений деятельностей человеческого индивида, осуществляющих его - общественное отношение к действительности" [2;196], что предполагает взаи-

мосвязь изменений качества образования и личности при совершении деятельностного акта. Изменение "Я" - результат многообразных связей его с окружающим миром, достигаемый по природному стремлению человека к неизведанному. Познание себя и всего, что окружает индивидуальное начало, которое совершенствует образное, знаковое и моторное восприятие, происходящее, как правило, в форме общения, игры и труда.

Накапливая дидактическое знание и опыт образовательной деятельности, перевода их в социальный и профессиональный опыт саморегулирования, личность формирует модусы самоорганизации. Она проявляет "иное лицо" на основе соединения части самобытного со значимым (для себя, референтной социальной группы, общества,...) моментом социального. Выбирая - корректируя свое проявление, человек делает главное дело - учиться жить!

Учебная деятельность в процессе образования сопровождает личность на протяжении всего жизненного пути: от социального научения до овладения специальными умениями. "Её особенность в том, что это есть отражение (и обобщение) межпредметных связей и отношений" [2;191], что является "общей предпосылкой всякого самосознания - раздвоение "Я" на объект познания, управления, контроля" [1; II]. Человек постоянно идет "к себе", открывая что-то новое, что возможно лишь в деятельности, представляющей "единство"... распремечивания и опредмечивания" [4;116] способности к саморегулированию.

Взаимосвязь компонентов саморегулирования и тех или иных сторон самоорганизации студентов в процессе учебной деятельности студентов в процессе образования исследовали Д. М. Гришин, В. А. Сластенин, Н. А. Шайденко, А. А. Орлов, Г. Сухобская, Л.Ф. Спирин, И. С. Якиманская, Л. Фридман, П.Эрдниев и др.

В нашем исследовании изучается становление опыта самоорганизации в процессе образования с учетом общей социальной поло-возрастной и индивидуальной динамики развития саморегулирования личности.

Мы учитывали, что в юношеском возрасте образование побуждает личность к управлению собой, если она способствует решению трех основных проблем: удовлетворяет профессиональную избирательность юношества; способствует «открытию "Я" (И.С.Кон) и способствует их гендерной самоорганизации.

В ходе исследования выявлена зависимость опыта самоорганизации от устойчивости дидактических интересов, в основе которой было отношение к источнику получения информации как фактору внешней мотивационной обусловленности саморегулирования.

Базовым компонентом изучаемых взаимосвязей является отношение референтной развитию студентов культуры к социальной значимости получаемого образования.

Корректирующим компонентом взаимосвя-

симости саморегуляционности и устойчивости интереса личности к учебной деятельности в процессе образования явилась мотивация и направленность по отношению к традиционным и инновационным формам восприятия информационных потоков и их сочетания с игровыми ситуациями творческого характера.

Анализ исследуемой зависимости основывался на следующих ключевых понятиях: "жизнедеятельность", "дидактическое взаимодействие", "межгрупповое моно и разновозрастное взаимодействие", "регуляция". Исходя из аксиоматического положения: "педагог-личность, обладающая психофизиологическими и социальными основами управления собой" и достаточным уровнем профессиональной компетентности и профессионального мастерства были выделены этапы становления опыта самоорганизации на основе саморегулирования студентов в процессе профессионально направленной учебной деятельности.

Проводимое исследование позволяет предположить, что эффективной технологией становления опыта самоорганизации студентов на этапе общей подготовки на первых курсах обучения является индивидуально-личностная организация жизнедеятельности, нацеленная на воспитание компонентов саморегулирования: умений целеполагания; развитие альтруистичности и экстравертности, готовности к проявлению трудолюбия, самостоятельности, ответственности и активности, что осуществляется в реальной ситуации "подготовка личности к образованию".

Второй этап становления опыта самоорганизации студентов анализировался во взаимосвязи следующих систем: «личность», «образование» и «саморегулирование». Основами анализа явился мониторинг структуры и содержания таких процессов, как целеполагание и самокоррекция учебного действия.

Целеполагание в современной дидактике базируется на соотношении информационной насыщенности, обучения, воспитанности личности и ее развития.

Основа современного диалога - полемика между позицией, мотивацией и направленностью деятельности педагога высшей профессиональной школы и студентов соответственно на реализацию систем действий: "научи" и "развивай". В исследовании обозначалась позиция: развивай – обучая с целью становления самодостаточного уровня самоорганизации в профессионально значимом аспекте, который позволит студенту активно реализовать готовность к саморегулированию в учебной деятельности. Наличие развивающей компоненты позволяет привести в действие один из главных механизмов влияния саморегулирования на качество самоорганизации студентов - ситуацию выбора, возникающую при разрешении педагогических задач.

Вторым, не менее значимым моментом, является побуждение студента к самостоятельным началам самовыражения, что возможно при следующей последовательности действий педагога вуза:

"комплексная диагностика - целеполагание - моделирование индивидуально-групповых программ обучения - вариативный дидактический диалог со студентами".

Конечной целью обучения, приводящего личность к решению проблем самоорганизации на основе саморегулирования, является дидактическое саморазвитие студентов, возможное в условиях личностно-ориентированного и студийно-технологического образования. Его осуществление, как показывают результаты проводимого исследования, базируется на следующих принципах: открытость, ролевая, уровневая и профильная дифференциация; разновозрастность малых групп, сочетание веерной, спиралевидной, шаговой и циклической технологий усвоения и воспроизведения дидактических единиц.

Эффективность становления самоорганизации студентов в процессе образования взаимосвязана с: уровнем саморегуляционности педагога; механизмом проникновения учебного предмета в основы развития студентов; характером реализации межличностных отношений в процессе усвоения и воспроизведения дидактических единиц; сензитивностью учебного предмета гендерным, возрастным и индивидуальным особенностям учащихся; уровнем педагогического мастерства преподавателя (Н.В.Бордовская) и его интуитивностью; уровнем: общей культуры педагога и его волевых начал и альтруизма; профессиональной значимостью учебного предмета или механизма самовыражения, предложенного педагогом, в процессе личностной и профессиональной социализации студентов в процессе образования.

Таким образом, исследование показало, что деятельность является основой становления самоорганизации студентов на основе их готовности к саморегулированию в процессе образования.

Познавательная деятельность, социально опосредованная в процесс обучения, ведущая детерминанта усвоения студентами механизма самоорганизации.

Вариативность, дифференцированность, технологичность и индивидуальность образовательных услуг - основные критерии возможности обеспечения самоорганизации студентов на основе их опыта саморегулирования в процессе образования.

Список литературы

1. Кон И.С. Психология ранней юности. - М., Просвещение.-1989.-256с.
2. Леонтьев А.Н. Философия психологии.- М., Изд-во МГУ, 1994. – 228с.
3. Конопкин О.А. Психологические механизмы регуляции деятельности.- М., Изд-во Ленанд. - 1980. -254с.
4. Ротенберг В.С., Бондаренко С.М. Мозг. Обучение. Здоровье - М., 1989.
5. Сохранов В.В. Социально-педагогические основы становления опыта саморегулирования. – Пенза, Поволжский Дом Знаний, 1996.-144с.

PHILOLOGICAL SCIENCES

СИМВОЛИЧЕСКОЕ ВЫРАЖЕНИЕ КРАСНОГО ЦВЕТА И ЕГО ОТТЕНКОВ В ПОЭТИЧЕСКОЙ КАРТИНЕ МИРА В.С. ВЫСОЦКОГО И В.Р. ЦОЯ

Хулина К.И.

ФГБОУ ВО "Брянский государственный университет имени академика И.Г. Петровского" (Россия)

THE SYMBOLIC EXPRESSION OF RED COLOR AND ITS SHADES IN A POETIC PICTURE OF THE WORLD V. S. VYSOTSKY AND V. R. TSOI

Hulina K.I.

Federal state budgetary educational institution "Bryansk state University named after academician I. G. Petrovsky"

Аннотация

В статье исследуется цветовая картина мира в лирических текстах В.С. Высоцкого и В.Р. Цоя на примере символического образа красного цвета. В работе отмечена функциональная значимость цвета в художественном тексте, обозначены причины обращения поэта к выбору цветообраза.

Abstract

The article examines the color picture of the world in the lyrical texts of V. S. Vysotsky and V. R. Tsoi on the example of the symbolic image of red color. The paper notes the functional significance of color in the literary text, identifies the reasons for the poet's appeal to the choice of color.

Ключевые слова: цветовое пространство, поэтический текст, цветовой символ, Высоцкий, Цой.

Keywords: color space, poetic text, color symbol, Vysotsky, Tsoi.

Красный – сильнейший цвет из всех имеющихся в цветовой гамме. В переводе со старославянского языка его название звучит как «самый лучший» [Этимологический онлайн-словарь русского языка Макса Фасмера, URL]. Колороним *красный* считается цветом мужчин, поскольку он символизирует Янь – энергию. Красный во всех встречающихся контекстах употребляется исключительно с лексемой «самый»: самый агрессивный, самый яркий. Он символизирует кровь, гнев, огонь, войну, революцию, смерть, с одной стороны, но силу, мужество, здоровье, любовь, страсть, – с другой [Смысловое значение основных цветов. Красный, URL].

Красный цвет исторически значим и символически насыщен. В римской мифологии красный – цвет Марса, бога войны. В древнем Вавилоне красный – цвет Неграла, бога смерти. В Египте красный лотос был символом крови, пролитой Осирисом и цветом воинов. В Индии красный – это цвет сословия воинов. Красный стал цветом международного социализма и левого крыла в политике в целом. Но одновременно красный олицетворяет и любовь. Например, в средневековом христианском искусстве он символизирует божественную любовь и милосердие. С другой стороны, в христианстве красный иногда напоминает о мучениках за веру. Не стоит забывать и о том, что красный имеет общий корень с лексемой красивый. Красный также обозначает стыд. Улицу, где находятся публичные дома, часто называют «улицей красных фонарей». Красный максимален как в цвете, так и в чувствах. [Смысловое значение цветов, URL].

«Благодаря мифам, легендам, народному фольклору и рукописям можно смело утверждать,

что красному цвету уже в древности уделялось особое внимание. Так, многие археологи и этнографы отмечают, что этот цвет довольно широко использовался в наскальных рисунках древних людей» [Розовый цвет – Психология и значение цвета, URL]. Кроме того, красный цвет является цветом раскалённого солнца. Такое видение красного мы находим и в контексте В.Р. Цоя: «*Вместо тепла – зелень стекла, Вместо огня – дым, Из сетки календаря выхвачен день. Красное солнце сгорает дотла, День догорает с ним, На пылающий город падает тень*» («Перемен!») [Цой, URL]. Итак, колороним *красный* – это цвет раскалённого солнца, сгорающего до тла, но продолжающего существовать. Это очень схоже с душой человека, которая натерпелась и сгорела до тла, и теперь из этого пепла должен восстать человек. Красное солнце – символ грядущих перемен, перемен душевных, чего-то нового. Музыкант не призывает цвет к политическим переменам, как думают многие: «В книге «Тимур. “Врать только правду!”» Екатерины Андреевой приводятся его слова о том, что в «Перемен» говорится «о беспокойстве, неудовлетворении», а дальше уж слушателям предстоит «додумать песню по-своему» [История песни «Перемен» («Хочу перемен!») рок-группы «Кино», URL]. Проводя параллель между творчеством В.С. Высоцкого и В.Р. Цоя, мы можем отметить символическую связь с темой природы в текстах музыкантов. В поэзии В.Р. Цоя встречается «раскалённое солнце», символизирующее беспокойство и неудовлетворённость души. У В.С. Высоцкого же мы сталкиваемся с образом заката, передающим пейзажную звучность: «*Сто раз закат краснел, рассвет синел, Сто раз я клыл тебя, песок моздокский, Пока ты жёг*

насквозь мою шинель И блиндажа жевал сухие доски» («Сухари») [Высоцкий 1993: 115].

Антитезой дневному светилу в песне В.Р. Цоя «Перемен!» является луна, образ которой появляется в лирическом произведении «Печаль». Нашему взору представляется городская зарисовка: всё «тот же «город» – цивилизация «на холодной земле» и тяжёлое предчувствие скорой развязки»: *«На холодной земле стоит город большой. Там горят фонари, и машины гудят. А над городом ночь, а над ночью луна, И сегодня луна каплей крови красна»* («Печаль») [О песнях Цоя «Печаль» и «Свет», URL]. А «Маленький человек со светом своего уютного домика, искусственными фонарями и гудением машин противопоставляется Ночи Мироздания, в которой «Луна, каплей крови красна» [О песнях Цоя «Печаль» и «Свет», URL]. Колоритным *красный* в данном контексте отсылает нас к истории: «во времена Древней Руси восходящий на небе полумесяц красного цвета наталкивал людей на недобрые ассоциации, отсюда и пошло название «кровавая луна». Среди населения земного шара по сей день полно суеверных людей, которые считают, что увидеть ночью красное светило – очень плохая примета» [Самые красивые оттенки красного цвета, URL]. Следовательно, красный цвет выступает символом чего-то недоброго. В поэтических текстах В.С. Высоцкого мы также сталкиваемся с темой печали, которая представлена в стихотворении «Памяти Василия Шукшина», где красный цвет калины отсылает нас к тексту самого В.М. Шукшина «Калина красная», который является не только известной повестью гениального писателя, но и олицетворением его души. В.С. Высоцкий очень тяжело пережил утрату этого прекрасного актёра, режиссёра и писателя: *«Ещё – ни холодов, ни льдин, Земля тепла, красна калина. А в землю лёг ещё один На Новодевичьем мужчина»* («Памяти Василия Шукшина») [Высоцкий 1993: 205].

Человечество видит мир в цвете – так устроен его глаз, его зрительная цветовая память. Именно по этой причине многие цвета являются нарицательными для той или иной реалии. В творчестве В.С. Высоцкого очень часто мы встречаемся с этими «назывными» колоративами. Так, например, красный цвет используется для номинирования действительности поэта: *«Ну где ж ты друг, наш третий друг? На машине с красной полосой»* («Где третий друг?») [Высоцкий 1993: 202]. Красные полосы были на машинах правоохранительных органов, и по содержанию стихотворения мы можем сделать вывод, что один из героев произведения является преступником, которого «забрала» милиция. Для описания предметов, вещей игорного мира В.С. Высоцкий также прибегает к использованию колоритов *красный, чёрный: «Играй я буду и на красных и на чёрных, И в Монте-Карло я облажу все углы, – Останутся у них в домах игорных Одни хваленые зелёные столы»* («Передо мной любой факир...») [Высоцкий 1993: 172].

Даже во сне и с закрытыми глазами мы не перестаём видеть цвета. Цвет – это источник многих парадоксов мышления. Человек воспринимает

окружающий мир в цвете и в своем творчестве широко использует весь цветовой спектр, созданный природой, дополняя его другими красками. Самыми «цветными» произведениями являются фольклорные тексты. Именно устное народное творчество является корнем всех последующих шедевров литературы. Герои сказок часто встречаются в песенном творчестве рок-музыкантов (например, группа «Король и Шут» «Водяной»), а авторские песни тем более дают вторую жизнь героям сказок. Так, например, реально существовавший, но излюбленный сказочниками образ палача прослеживается в контексте В.Р. Цоя. «Прогулка романтика» – «песня о том, как кружась на кругах своих, яко белка в колесе, (люди) не замечают, что уже подошли к закономерному концу, что обратного проезда уже нет. История не имеет сослагательного наклонения... Современный «романтик» не верит сказкам, он преодолевает себя и свои страхи, и даже способен отказаться от вина и заказного веселья, ради самого себя... Его разбудят палачи – «человек в красной шапке». Ложь начала пути закономерно закончится смертью – это «кольцо» и «обратного поезда нет» [О песне Цоя «Прогулка романтика», URL]. *«Я проснулся в метро, Когда там тушили свет; Меня разбудил человек в красной шапке. Это кольцо, И обратного поезда нет; Но это не станет помехой прогулке – романтика»* («Прогулка романтика») [Цой, URL]. В использовании колоритов *красный* в данном контексте просматривается сказочный подтекст, так как красные шапки палачей были только в сказках, и об этом свидетельствуют все различные источники. Красный символизирует цвет крови. В песне «палач» – это не тот, о ком мы привыкли думать, а всего лишь человек, разбудивший лирического героя музыканта, в этом и заключается его «злодеяние».

В.С. Высоцкий «трезво» смотрел на жизнь, и в его творческом наследии нет места сказочным элементам. Взвешенные мысли, суровость взгляда на те или иные вещи и всё та же суровая реальность – вот что ему присуще. Неоднократно мы сталкиваемся с формированием метафорического образа, основанного на преобразовании семы прямого значения по цветовой характеристике и её ассоциативной связи с эмоциональным состоянием лирического героя: *«А Парамонова сидит вся в новом шарфике, Как увидела меня – вся стала красная. У них первый был вопрос "Свобода Африки", А потом уж про меня в части "Разное"»* («Про Парамонову») [Высоцкий, 1993: 37]. Красный цвет выступает в качестве символа неудержимой ярости, протеста.

У каждого народа или нации, страны или местности своя культурная история. Большой сегмент культурных традиций и памятников составляет литература – искусство слова. Именно в ней отражаются жизненные особенности любого народа. Зачастую история одного государства сливается с историей других, и так возникают значимые жизненные эпизоды, которые тоже имеют свою цветовую окраску. Так, например, колоритом *красный* – один из цветовых знамений политического и молодёж-

ного движения анархистов. В.Р. Цой является музыкантом именно той эпохи, в которую молодёжь грезилась этим анархизмом. Все хотели свободы: свободы от власти, свободы в выборе своего будущего. Такого рода атмосфера не могла не оставить отпечатка в творческом наследии В.Р. Цоя: «Довольно веселую шутку Сыграли с солдатом ребята: Раскрасили красным и синим, Заставляли ругаться матом» («Мама Анархия») [Цой, URL]. «Чёрно-красный флаг является символом анархо-синдикализма и анарх-коммунизма. Принципы анархо-синдикализма, как части профсоюзного движения, базируются как на анархизме, так и на социализме (в большей степени, чем другие анти-капиталистические анархистские движения). Именно поэтому их флаг комбинирует чёрный цвет анархизма и красный цвет социализма» [Анархистская символика Свободопедия, URL]. Также стоит отметить, что красный цвет – цвет революции, а любая революция подразумевает применение насильственных методов для достижения поставленной цели – кровопролитие.

Может показаться совершенно абсурдным тот факт, что творчество рок-музыкантов, исполнителей авторской песни богато фразеологическими единицами, метафорами, эпитетами и многими другими средствами художественной выразительности. Музыканты говорят на языке народа, к которому обращены их композиции. И именно устойчивое выражение является тем самым «семечком», из которого произрастает древо смысла. Так, например, творчество В.Р. Цоя богато фразеологическими единицами. И в следующих строках мы встречаем трансформированный фразеологизм «на миру и смерть красна», в котором присутствует колоритом красный: «И никто не хотел быть виноватым без вина, И никто не хотел руками жар загребать, А без музыки на миру смерть не красна. А без музыки не хочется пропадать» («Пачка сигарет») [Цой, URL]. В выражении «на миру и смерть красна» смысл в том, что героически умереть при свидетелях – это весьма почётно, так как люди всегда будут помнить твой подвиг», «что же касается слова "красна", то в данном контексте оно означает почёт и уважение» [Что значит На миру и смерть красна?, URL]. В.С. Высоцкий в лирическом произведении «Пеле» для более точной передачи мысли использует простонародное выражение, в котором красный цвет выступает в качестве эпитета: «Комментатор из своей кабины Кроет нас для красного словца, Но не даром клуб "Фиорентина" Предлагал мильон за Бышовца» («Пеле») [Высоцкий 1993: 83].

Несмотря на то что В.Р. Цой и В.С. Высоцкий жили в разные эпохи, их окружали разные политические и социальные события, они имели разные интересы, но творчество обоих музыкантов насыщено образными символами. Так, например, лексическая единица «красный» в поэтических текстах В.С. Высоцкого выступает в качестве символа, в стихотворении «Случай на таможне» лексема «красный» выступает в сочетании со словом «крест», образуя словосочетание, заключающее в себе значение «помощь, поддержка, спасение»: «Реки лью потные! Весь я тут, вот он я – Слабый

для таможни интерес, – Правда, возле циклопот Синий крестик выколот, – Но я скажу, что это – Красный Крест» («Случай на таможне») [Высоцкий, 1993, с. 60]. Символичность, заключающаяся в совершенно реальных и обыденных лексемах, придаёт тексту более глубокий смысл. Так, «красная кровь» человека в поэтическом контексте В.Р. Цоя – вполне естественное явление, но его символическое значение имеет очень глубокий философский подтекст: «Красная, красная кровь – Через час уже просто земля, Через два на ней цветы и трава, Через три она снова жива И согрета лучами Звезды По имени Солнце...» («Звезда по имени Солнце») [Цой, URL]. Красная кровь рассматривается, как символ смерти на этой брэнной Земле. Цвет пролитой крови – воспоминание о гибели людей. И речь идёт о гибели ни одного человека, а целых народов.

В творческом наследии В.Р. Цоя встречается особый цвет – красно-жёлтый: «После красно-жёлтых дней Начнется и кончится зима. Горе ты мое от ума, Не печалься, гляди веселей» («Красно-жёлтые дни») [Цой, URL]. Мы знаем, что смешение этих цветов в результате даёт оранжевый цвет, но для автора важно, чтобы читатель видел два разных оттенка в одной картине. Красно-жёлтые дни – это осенняя пора, это последний момент счастья перед ненавистной зимой. Красный – это бунтарство духа, безудержное веселье, своего рода провокация. Жёлтый же – это постепенное примирение с приближающейся зимой.

В мировой культуре алый цвет осмысливается в ассоциативной связи с красным цветом. Оба оттенка имеют сложную и противоречивую символику. «Кровавая» характеристика делает его эмблемой воинствующего, стремительного начала, но одновременно присутствует и в архетипе плодородия и красоты жизни. Так или иначе, алый цвет символизирует очень сильное чувство – будь то любовь или ненависть, а также высокую степень вдохновения, просветление [Самые красивые оттенки красного цвета, URL].

Рассматривая колоритом алый в поэтическом тексте В.С. Высоцкого, можно вспомнить произведение А. Грина «Алые паруса». Удивительная история о прекрасной Ассоль, которая показывает нам, как важно верить в чудеса, которые всё-таки случаются. Употребляя алый цвет в своём лирическом произведении, В.С. Высоцкий словно погружает нас в маленькую сказку, которая названа «Баллада о маленьком человеке». И тема «маленького человека», которая уже неоднократно звучала в литературе, вновь врывается вместе с образом мистера Мак-Кинли: «Ночуешь в спаленках в обоях аленьких И телевиденье глядишь для самых маленьких. С утра полчаса займёт гимнастика – Прыжки, гримасы, отжимание от пластика» («Баллада о маленьком человеке») [Высоцкий 1991: 62]. Отметим, что сказочный колоритом алый становится ущемляющим цветом «аленький» – оттенком оков, в которые зажат лирический герой.

«Созерцая розовый цвет, человек расслабляется, успокаивается, становится приветливым, дру-

желюбным. Этот цвет способствует созданию хорошего настроения, избавляет от негативных навязчивых мыслей» [Розовый цвет – Психология и значение цвета, URL]. Колороним *розовый* употребляется В.С. Высоцким только однажды, для описания природных явлений: «*Был развесёлый, розовый восход. И плыл корабль навстречу передрягам. И юнга вышел в первый свой поход, Под черепастым флибустьерским флагом*» («Джентльмены удачи») [Высоцкий 1993: 143]. В данных строфах розовый цвет выступает в качестве символа всеобщей гармонии, а если учитывать, что поэт употребляет словосочетание «розовый восход», то и розовый – символ пробуждения солнца, а вместе с ним и целого мира.

Лирическая цветопись в поэзии бардов своеобразна и неповторима: это не просто один из поэтических приёмов, а важнейшая особенность философии, представлений о мире и человеке.

Красный цвет является одним из самых употребляемых в лирике писателей. Данный колороним выполняет важную художественно-изобразительную функцию, прежде всего символическую, что является следствием отражения индивидуально-авторского сознания.

Поэтами используется большое количество фразеологизмов, метафор с использованием лексемы «красный», а также целого ряда его оттенков. У В.С. Высоцкого мы можем отметить *алый* цвет с негативным значением ущемления, а также *розовый* в отношении к природным красотам.

Список литературы

1. Анархистская символика Свободопедия. URL: <http://svoboda.wikia.com>.
2. Высоцкий В.С. Мне есть что спеть... Неопубликованные и малоизвестные стихи В. Высоцкого. Чебоксары, 1993. 273 с.
3. История песни «Перемен» («Хочу перемен!») рок-группы «Кино». URL: <https://song-story.ru>.
4. О песне Цоя «Прогулка романтика». Евгений Обухов-Петрик / Проза.ру. URL: <http://www.proza.ru>.
5. О песнях Цоя «Печаль» и «Свет». Цой жив. Пора признать правду. URL: <http://maxpark.com>.
6. Розовый цвет – Психология и значение цвета. URL: <http://zonatigra.ru>.
7. Самые красивые оттенки красного цвета. URL: <http://fb.ru>.
8. Смысловое значение основных цветов. Красный. URL: <http://mirznanii.com>.
9. Смысловое значение цветов. URL: <https://www.studsell.com>.
10. Цой В. Сборник стихов. Поэзия. URL: <http://bdn-steiner.ru>.
11. Что значит На миру и смерть красна?. URL: <https://модные-слова.рф>.
12. Этимологический онлайн-словарь русского языка Макса Фасмера. Красный. URL: <https://vasmer.lexicography.online>.

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

CHARITY IN PSYCHOLOGY: PARADIGMS SHIFT

Tolmachova I.A.

*Kiev National University of Culture and Arts, a graduate (Kiev, Ukraine);
NGO «Institute of Philanthropy», a director (Kiev, Ukraine).*

Abstract

Basing on the works of modern psychologists a paradigmatic analysis of charity was done. The principal differences between the psychological paradigm of traditional charity and the psychological paradigm of modern charity were revealed.

Keywords: philanthropic direction of psychology, psychological direction of charity, psychological paradigm of charity, charity, philanthropy, altruism.

Formulation of the problem. The relevance of the study of the charitable direction of psychology in the context of the paradigmatic approach is conditioned by the potential influence of the political and economic and sociocultural paradigms on the disciplinary matrices (disciplinary paradigms). The changes that took place in the post-Soviet countries at the end of the last century actually influenced the charity industry. So, what has changed in the theory of charity and what is its new paradigm?

Through the prism of the paradigmatic approach we will look at the controversy between Z. Freud and K. Jung in relation to what altruism is. So, is it hidden by egoism or true altruism? So, Freud or Jung?

The purpose of the article is to research the charitable direction of psychology on the subject of the paradigm shift.

Analysis of recent scientific publications. In recent years, the greatest scientific attention of psychologists-researchers of charity has been paid to the problems of the ratio of egoism and altruism in a person [6; 7; 10; 13]. In the works of scientists, there are attempts to systematically comprehend the motivational base of charity [1; 2]. Also, the attention of scientists was attracted by the problem of finding a new antipode of altruism [2; 4], which shows that psychologists feel the fundamental, paradigmatic changes in the theory of charity.

Presenting basic material. The specificity of the psychological paradigm of charity provides an emphasis on the motive of charity, and according to the unanimous opinion of scholars, the central category is altruism. We assume that by defining the central category through the concept of "altruism", the researchers wanted to say: "We are studying not all charity, but only its motivation". However, psychologists consider charity not only in the context of the motivational aspect, but also in the behavioral, which, in my opinion, makes this separation doubtful.

In general, the question of altruism as a central category is considered to require an urgent solution, because, in addition to the aforementioned, it is also extremely uncomfortable in the context of a systematic study of charity. On this occasion, however, with another vision of the problem solution, V. Dorozhkin writes: "The obstacle to the systematic study of altruistic behavior is the tendentious valuation view inherent

in a number of philosophical, religious and psychological concepts of altruism, which forms its perception as "solely a positive act" [3]. According to the scientist, the most appraised approach to altruism "substantially impoverishes the phenomenal series of non-beneficial assistance and deduces from the scope of scientific consideration the whole range of altruistic behavior" [3]. In the above-mentioned there is an attempt to shift attention from the sacrificial nature of altruism. Psychologist L. Antilohova also believes that in the context of determining the essence of altruism, "the most correct accent is the absence of practical benefit or reward for the acting the self and not on the moment of sacrifice" [2; p.36].

So, what happened in the charitable direction of psychology? Why did the term "altruism" for a long time quite suit the researchers as a central category, and suddenly became uncomfortable and need to justify its sacrificial nature? And there was a paradigms shift: the paradigm of traditional charity yielded to the paradigm of philanthropy. Traditional charity is essentially rational, because the believer-benefactor, giving the alms, counts on certain dividends from God, but the Church has always emphasized the sacrificial nature of charity. Altruism also has a sacrificial character and is interpreted as an unprofitable activity that involves readiness for self-sacrifice. Thus, the concept of "altruism" as a central category within the disciplinary matrix of traditional charity was quite appropriate. However, for the disciplinary matrix of philanthropy, this concept turned out to be "too narrow" and began to "apart at the seams", since within philanthropy, in addition to sacrificial and rational charity, rational-egoistic charity is also recognized. Some researchers, including V. Dorozhkin and L. Antilohova, felt this and began to look for solutions to the problem. As already noted, researchers proposed to solve the problem of systematic comprehension of the phenomenon under study, which was formed on the ground of paradigms shift and the central category of charity, by rebooting the very concept of "altruism".

I think the concept of "altruism" as unprofitable activity, which involves readiness for self-sacrifice, is more stable than altruism as the central category, which actually needs to be reviewed. I am convinced that the definition of the central category through the concept

of "charity" will open the way for researchers to systematically study the motivation base of modern benefactors. Such renaming will allow scholars to explore the entire spectrum of diverse motivations of benefactors and call things by their names: unprofitable motivation that prompts sacrifice - altruism, and all kinds of rational motivation (rational, rational-strategic, rational-egoistic) - charity.

In order to consolidate the concept of "altruism" as understanding unprofitable charity activities that involves sacrifice or readiness for self-sacrifice, I consider it necessary to rethink the definition of forms of unsacrificial charity within the various disciplinary paradigms of charity. For example, within a biological paradigm, forms of charity are related altruism, reciprocal altruism, and indirect reciprocal altruism, which have, respectively, sacrificial, rational and rational-egoistic characters. So, renaming reciprocal altruism in reciprocal charity, and indirect reciprocal altruism in indirect reciprocal charity, will contribute to underscoring the sacrificial essence of related altruism.

Since, within the paradigm of traditional charity, rational-egoistic charity was not recognized as it was, the opposition to altruism and egoism based on the principle of "good and evil" was actual. However, with the emergence of a paradigm of philanthropy, within which rational-egoistic charity acquired "legalization" and found expression in the form of public charity (whose sociopolitical effect, incidentally, is the promotion of charity), the concept of "altruism" began to require a new antipode. In the works of some researchers, for example – V. Dorozhkina [2], R. Nemova, [4, p. 503], such an antipode was aggression. However, it should be noted that the change of antipode researchers explain not by the change of the paradigm, but "the spread of the world's unfair human activities: wars, crime, inter-ethnic and interracial conflicts" [4, p. 503]. It should also be noted that some researchers continue to oppose altruism to egoism [5, p. 147; 7, p. 206], that is, they

continue to use the paradigm of traditional charity. The foregoing gives grounds to talk about polyparadigma in the charity field of psychology.

An important component of any disciplinary paradigm is *the classification criterion*. It was noticed that philanthropy researchers often use the concept of "true altruism" [7, p. 206] and "real altruism" [7, p. 207], which involves the use of the criteria, respectively, of truth and reality, and identifies researchers' considerations with the categories of traditional paradigms of charity.

In contrast to the traditional paradigm, in which the only criterion as disinterestedness was recognized, the classification of motives on criterion of the essential nature of the motive becomes relevant within philanthropy. According to it, the motives of charity activity are divided into non-beneficial, rational (classical charity, when the benefactor counts on forgiveness from God) and rational-egoistic (public charity, when the benefactor is counting on increasing of social status).

The topicality of classifying the motives of charitable activity on the criterion of the essential nature of the motive is further believed that it is consonant with the classification of charity, by results of charitable activity for the benefactor. According to this criterion, charity within the philosophical paradigm can be divided into sacrificial charity (altruism), mutually beneficial charity (classical charity) and reputation charity (public charity) [6, p.35]. In biology, sacrificial charity is related altruism, mutually beneficial charity is reciprocal altruism, and reputational charity is indirect reciprocal altruism. Comparison of different paradigmatic models of charity through these classifications is useful in the context of multi- and interdisciplinary charity research. In this way, we can draw parallels between the psychological, philosophical and biological paradigms of charity. Table number 1 clearly reflects this comparison.

Table №1.

Comparison of different paradigmatic models of charity by means of charity classifications by motives and consequences of charitable activities.

The classification of motives of charitable activity on criterion of the essential nature	Non-beneficial	Rational	Rational-egoistic
<i>Models of the psychological paradigm of charity</i>	transfinantic altruism	the concept of "masked egoism"; the theory of altruism, based on empathy	the theory of social exchange
Classification of charitable activities by results of charitable activity for the benefactor	Sacrificial charity	Rational	Rational-egoistic
<i>Models of philosophic paradigm of philanthropy</i>	altruism (cultural)	classical charity	reputational charity
<i>Models of the biological paradigm of philanthropy</i>	related altruism (genetic altruism)	reciprocal charity (reciprocal altruism)	indirect reciprocal charity (indirect reciprocal altruism)

The comparison of non-beneficial charity with the sacrificial charity is considered to be justified by the

fact that unprofitable charity, even in the absence of financial sacrifices, or sacrifices of their own health or

life, is already sacrificial in itself through the spending of their own time.

Concluding the research I consider it necessary to depict in a schematic form a psychological paradigm of

traditional charity (Table No. 2) and a psychological paradigm of modern charity i.e. philanthropy (Table No. 3).

Table № 2.

The psychological paradigm of traditional philanthropy.

Interposition of theoretical core	religious studies
Nature (Essential Model)	ethical
Value	non-beneficial, perfection of the motives of the benefactor
Antipode of charity	egoism
Central category	altruism
Nomenclature	mercy (the embodiment of high love for our neighbors; an active desire to help everyone who needs it) alms (detection of caring for a neighbor mainly in the form of material assistance) needy
Main classification criterion	truth (unhelpfulness of the philanthropic motives)
The division into forms according to the main criterion	charity (sacrificial and rational charity) deviant charity (rational-egoistic or public charity)
Factor of charity	compassion
Understanding the socially-oriented philanthropy	the case of the church, the state and the rich people
Specificity of realization of moral and educational potential	because of emotions that have a negative sign of modality

Table № 3.

The psychological paradigm of modern charity (philanthropy).

Interposition of theoretical core	philosophy
Nature (Essential Model)	rational-egoistic
Value	efficiency of charitable activity, private and public utility
Antipode of charity	aggression
Central category	charity
Nomenclature	altruism (a form of charity that involves readiness for self-sacrifice) charity (traditional charity) philanthropy (modern charity) purchaser of charity
Main classification criterion	essential nature of motive
The division into forms according to the main criterion	altruism (sacrificial charity) classical charity (rational charity) philanthropy (rational-egoistic charity)
Factor of charity	social and civic initiative and responsibility, private interest
Understanding the socially-oriented philanthropy	the case of all citizens
Specificity of realization of moral and educational potential	through emotions with a positive sign of modality

The above mentioned psychological paradigms of traditional and modern charity are rather conditional, schematic and untethered. But despite the imperfection of the proposed disciplinary matrices they can contribute to a certain methodological order in the charity direction of psychology. In particular, systematized disciplinary matrices reveal irrelevance in the context of modern studies of the criteria of "truth of altruism" or "reality of altruism"; opposition to the altruism of egoism; and an emphasis on the motive of compassion.

Conclusions and perspectives of further research. Thus, it was discovered that in the charity direction of psychology the paradigms shift is taking place, and the current state of this area is characterized by a methodological polyparadigmality: some scholars

use the paradigm of modern charity - philanthropy, while others continue to use a paradigm of traditional charity. The failure of altruism as the central category of the modern disciplinary matrix was revealed. The traditional paradigm of charity is characterized by the urgency of the criterion of inprofitability (truth, reality), the opposition to altruism of egoism and attention to the motive of compassion. The modern paradigm of philanthropy is characterized by the relevance of the criterion of quality of utility, the opposition to altruism of aggression and attention to the motive of utility.

Returning to the dispute between Freud and Jung, one can conclude that every of them is right: the theory of true altruism, which Jung advocates, is conceptual in the framework of traditional charity, and Freud's theory

- within the framework of modern charity - philanthropy.

References

1. Antilohova L. N. Altruism and its role in the professional activity of social official / L. N. Antilohova // Social work in Siberia: a collection of scientific works. – Kemerovo : Kuzbassvuzizdat, 2004. – P. 35-44.
2. Dorozhkin V. Altruism: so called goodness / V. Dorozhkin. – Simf. : Tavria, 2010. – 233 p.
3. Kuhn T.S. The structure of scientific revolutions. / T. Kuhn // Transl. From English by I.E.Naletov. – M.: Progress. – 1975. – 287 p.
4. Nemov R. Psychology / R.S. Nemov. – In 2 b., b. 1. – M, 1994. – 576 p.
5. Prohorov A. S. Psychological peculiarities of manifestation of altruism-egoism of personality / A. S. Prohorov // Collection of scientific works of the Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University «Ukraine». – 2012. – № 6. – P. 146-149.
6. Tolmacheva, I. A. Charity in the context of a interdisciplinary analysis / I. A. Tolmacheva // Questions of culturology. M.: Panorama, – 2014. – № 5. – P. 35-38.
7. Trufkina A.M. Analysis of the problem of altruism in domestic and foreign psychology / A.M. Trufkina // Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after. K. D. Ushinsky. – 2011. – № 5-6. – P. 205-216.

VETERINARY SCIENCES

EFFECT OF ENROFLOXACIN ANTIBIOTIC ON THE MICROFLORA OF THE DIGESTIVE TRACT OF HONEYBEES OF CARPATHIAN BREED IN THE CONDITIONS OF KRASNODAR REGION

Serdyuchenko I.V.

*candidate of veterinary sciences, associate professor,
department of microbiology, virology epizootology*

faculty of veterinary medicine

Federal state budgetary educational institution higher education

"Kuban state agrarian University named after I. T. Trubilin»

Abstract

The relevance of the problem is due to the fact that to obtain high quality and useful products of beekeeping (honey, wax, pollen, perga, royal jelly, propolis, merva, zabrus, subpestilence, bee venom) is very important condition of the intestinal flora of bees, which subsequently contributes to healthy offspring. The article aims to study the effect of the antibiotic enrofloxacin on the quantitative and qualitative composition of the microflora of the digestive tract of bees. The leading method for the study of this problem is to conduct microbiological and virological studies of the suspension from the bee intestine. In the process of research it was found that feeding bees carbohydrate feeding with enrofloxacin is accompanied by the development of their intestinal tract selective dysbacteriosis, manifested almost complete disappearance of gram-positive and gram-negative bacteria and an increase in the quantitative presence of yeast and fungi. With the purpose of correction of intestinal microflora of bees to improve their condition in the intestinal tract after wintering, increase in reproductive activity and medoproduktivnost recommend to use the incentive to carbohydrate feeding with the antibiotic enrofloxacin. Materials of the article can be useful for all beekeepers in the planning of seasonal work on apiaries, both industrial and private.

Keywords: *apis mellifera*, microorganisms, microflora, an intestine, enrofloxacin.

Introduction

One of the fundamental factors affecting the strength and productivity of the bee family is the health of its members (uterus, worker bee, drones). Bees, as well as other biological objects, are subject to various infectious and non-infectious diseases, and therefore are constantly under the threat of diseases. And under the threat of not only disease, but also under the threat of extinction as a species, because. The last decade was marked by the spread in Europe and the United States of the phenomenon of mass death of bees, called the collapse of bee colonies. It is assumed that the causes of mass death of bees can be a variety of biogenic and abiogenic factors, including microorganisms that make up the microbiocenosis of the body of bees [2, c. 234].

Microbiocenosis of bees is largely determined by the habitat of the insects themselves, and therefore its members are not only saprophytic, but are potentially pathogenic microscopic organisms that cause the development of diseases such as *E. coli*, *Harris*, *Citrobacter*, *Salmonella*, etc.

The presence of honeybees such biological features as the lack of emptying the colon during the winter period provides a risk of developing a particular infectious disease during or by the end of winter [3, c. 100].

Meanwhile, it should be assumed that the microbiocenosis of the intestinal tract of bees is formed during the entire active period of family life, and on what composition of the microflora will be formed in adults and young bees going into the winter, will depend on the health of the family as a whole, and, consequently, their reproductive and productive activity in adulthood.

To neutralize the negative effects of wintering, beekeeping widely use a variety of feeding, which include, in addition to sugar or honey, substances of an antibiotic nature, minerals, stimulants and vitamins that affect both the bees themselves and the microflora of their digestive tract. Therefore, when developing fertilizing, it should be taken into account how their use will affect the normal intestinal microflora.

Therefore, the study of intestinal microbiocenosis of honeybee, and the development of environmentally friendly methods of its regulation, is an urgent issue for modern beekeeping.

The main risk of intestinal diseases occurs at the end of wintering and early spring period, which is associated with the physiological characteristics of the intestine and the functional state of bees in this period, especially when omissions in conditions of maintenance and feeding. In this regard, all preventive measures of intestinal diseases of honeybees are reduced to compliance with veterinary and sanitary rules of their content, full feeding and the use of modern methods and tools to improve their productivity.

It should be noted that the normal state of its microbial background plays an important role for the normal functioning of the digestive system. Consequently, the purposeful formation of the predominance of beneficial microflora with the help of various drugs, in particular antibiotics, seems relevant.

Antibiotics, even in small amounts, help to improve the General physiological state of the insect. This is manifested in the fact that increases the life expectancy of bees, increases the mass of larvae and bees, and dramatically increases the viability of the whole bee family. In addition, antibiotic drugs stimulate the

physiological activity of bees. This is characterized by the fact that the bees increase in duration and intensity of the summer period, increased nectar load, enhanced ovipositor of the uterus. This in turn leads to the fact that there is a more increased growth of individual's bee family, increases and increases the productivity of bees receiving antibiotics. At the same time, antibiotics also have a preventive effect on the functional state of the insect's body, strengthening its resistance to diseases.

Various antibiotics are widely used in beekeeping to prevent and treat bacterial infections. However, the fact that to many of them the pathogens of bacterioses of bees began to show resistance pushes beekeepers to find more effective antibacterial agents. Among these tools is enrofloxacin, which is widely used in the treatment of animals, and now began to be used in beekeeping. On apiaries of Krasnodar Krai enrofloxacin is used in the form of 10% solution, which is introduced into sugar syrup at the rate of 10 ml per 1 liter and fed to bees three courses at intervals of 7 days in late February early March.

Materials and Methods

To determine the level of the antibiotic - enrofloxacin effect on the microbial background of the digestive system of the bee's body, the following studies were conducted. Created 2 groups of bees-experienced and control, 50 individuals in each of them. The antibiotic was given to experimental insects together with sugar syrup according to the method mentioned above. Individuals of the control group were given syrup without antibiotic. After eating the last tab of feeding, after 24 hours, bees studied the qualitative and quantitative composition of the contents of the posterior intestine.

To do this, live bees were put to sleep and from 10 individuals of each studied family were prepared the intestine, which was placed in a sterile box, weighed, then carefully homogenized in a sterile porcelain mortar in 1% peptonic water in a ratio of 1:10, and prepared a series of successive 10-fold dilutions on 1% peptonic water with 0.1% agar agar.

From the obtained dilutions, with the help of a graduated pipette on the surface of well-dried selective culture media, crops in the amount of 0.025 ml were made in the form of 3 isolated drops. As selective culture media were used: Endo agar for the isolation of enterobacteria, agar Kvasnikova with 6% ethanol for isolation of lactic acid bacteria, yolk-salt agar – for isolation of staphylococci, nutrient agar with potassium tellurite for the isolation of enterococci, TSPKH-agar – for the isolation of *Pseudomonas* and other non-fermenting bacteria, the author's environment (patent RF №2407783) – for isolation of microscopic fungi, environment Wilson-Blair for the isolation of *Clostridium*, Wednesday Blaurock with neomycin for selection of bifidobacteria. In addition, used blood agar for isolation of streptococci and mastopathy agar for isolation of *Bacillus* [4, c. 145; 5, c. 113].

Identification of the isolated bacteria was carried out by cultural, morphological, tinctorial and biochemical properties. We used biochemical test system of the company Pliva-Lachema Diagnostika: ENTEROtest,

Deferment, EN-Accutest, Anartist, Statetest. The species of bacteria and fungi was determined with the use of special directories, keys and manuals.

After 24-72 hours of incubation at 37°C carried out the accounting of the grown colonies and calculated the number of microorganisms in 1 g of intestinal contents of bees according to the formula [1, c. 45]:

$$A = \frac{a_1 + a_2 + a_3}{3} \times \frac{1}{p} \times 4 \times 10^n$$

where: A – number of living microbial cells;
a1-a3 – the number of colonies grown in the 3 counted drop;
n – is the number of breeding;
4 – conversion factor;
p – linkage of the intestine (g).

The state of the intestinal tract of bees was assessed by the ball method [7, c. 130]:

I score – the intestinal wall is a very thin shell, easily torn, filled with watery, flake-like content, the intestine is easily torn when extracting it from the abdomen of the bee;

II score – the wall of the intestine is loose, filled with liquid, homogeneous, easily spreading excrements, it is possible to extract from the abdomen of the bee only part of the intestine;

III point – the intestine is removed completely, its walls are not torn, filled with weakly spreading homogeneous excrements;

IV point – the intestine fully retains its structure, is extracted easily and entirely, its wall is elastic, does not break, well holds the excrement, on the outside clearly visible muscles with trachea in the form of white threads. Excrement is formed and dense.

Reproductive ability and honey productivity of bee colonies were determined by methods recommended by the research Institute of beekeeping.

Honey productivity was determined by weighing on the postal scales of the frames before and after pumping honey. The difference in the weight of the frames was used to calculate the amount of pumped honey.

The results of the research were subjected to mathematical and biometric processing using a computer program Microsoft Excel 2010. With the help of this program we calculated the average values, arithmetic mean errors, values of the degree of reliability and degree of correlation, as well as converted the data into graphs and charts.

Results

The results of these studies are shown in table 1 and table 2. The materials in this table indicate that in the control group of bees, after feeding, the number of different representatives of the microbiota in the intestinal contents of increased by 0.6-1 lg CFU/g. To a greater extent in the intestinal tract of insects has increased the number of enterobacteria (up to 6,9±0,4 lg CFU/g), enterococci (up to 6,6±0,6 lg CFU/g) and yeast (to 6.5±0,6 lg CFU/g).

Table 1.

Qualitative and quantitative composition of the microflora of the hind intestine of the control group of bees receiving sugar syrup with enrofloxacin (February-March)

Microorganisms	Number of microorganisms, lg CFU / g	
	Control group (n = 50)	
	To experience	After the experience
Enterobacteria	5,9±0,6	6,9±0,4
Lactobacillus	4,3±0,5	5,0±0,5
Staphylococcus	5,4±0,4	6,3±0,3
Enterococcus	6,0±0,3	6,6±0,6
Pseudomonas	5,9±0,5	6,0±0,5
Yeast	5,7±0,1	6,5±0,6
Moldy mushrooms	1,1±0,1	1,9±0,2

Note: * - P<0.05 relative to control group and initial data

Table 2.

Qualitative and quantitative composition of the microflora of the posterior intestine of bees of the experimental group receiving sugar syrup with enrofloxacin (February-March)

Microorganisms	Number of microorganisms, lg CFU / g	
	Experimental group (n = 50)	
	To experience	After the experience
Enterobacteria	5,8±0,6	0,6±0,1
Lactobacillus	4,1±0,4	1,2±0,2
Staphylococcus	5,6±0,2	0,2±0,1
Enterococcus	5,9±0,3	4,7±0,3
Pseudomonas	5,7±0,5	0,3±0,1
Yeast	5,9±0,4	6,3±0,6
Moldy mushrooms	1,3±0,2	2,0±0,3

Note: * - P<0.05 relative to control group and initial data

In the experimental group of bees, on the contrary, the number of representatives of bacterial flora has decreased significantly, and the fungus, on the contrary, has increased. However, the parameters of reducing the amount of bacterial microflora for different representatives were different. More decreased (and in some months and disappeared completely from the intestine of bees), the number of enterobacteria, staphylococci and Pseudomonas, significantly decreased the number of lactobacilli (from 4.1±0.4 to 1.2±0.2 lg CFU/g). Quite a bit decreased the number of enterococci (from 5.9±0.3 to 4.7±0.3 lg CFU/g).

The quantitative presence of fungi in the intestines of bees, unlike bacteria, on the contrary increased by 0.4-0.7 lg CFU / g and became almost the same as in the bees of the control group.

Thus, our studies have shown that giving bees sugar feeding in the form of syrup without antibiotic promotes increased development in their digestive system of all kinds of microorganisms, and to the greatest extent this applies to enterobacteria, staphylococci, enterococci and fungi. When entering into the sugar syrup of the antibiotic, enrofloxacin, there is a significant decrease in the development of bacterial microflora in the intestinal tract of bees (with the exception of enterococci). But at the same time, the amount of fungal flora remains almost at the same level.

Consequently, giving bee individuals sugar syrup without any antibacterial drugs can contribute to the development of various diseases in insects, the causative agents of which can be enterobacteria, and staphylococci, enterococci and fungi. But with the introduction

of enrofloxacin into the syrup, it immediately decreases, and even excludes the possibility of bacterial diseases in bees. Also, the percentage of fungal diseases in bees increases, as it leads to the development of selective dysbacteriosis in the intestinal tract of insects with a predominance of fungal (especially yeast) microbiota.

Thus, studies have shown that the use of carbohydrate feeding bees with enrofloxacin accompanied by the development of their intestinal tract selective dysbacteriosis, manifested almost complete disappearance of gram-positive and gram-negative bacteria and an increase of 0.4-0.7 lg CFU / g quantitative presence of yeast and fungi.

References

1. Bochkov, I. A. Simplified technique of counting micro-organisms in the study of the autoflora of the man // A. I. Bochkov, O. D. Trofimova, O. S. Darbaeva etc. // Laboratory work. - 1989. - №6. - P. 43-47.
2. Litvinova, A. R. Microbiocenosis of the adult tract of bees / A. R. Litvinova, I. V. serdyuchenko, V. I. Terekhov, N. N. Gugushvili // in the collection: Scientific support of agro-industrial complex. Collection of articles on the materials of the X all-Russian conference of young scientists dedicated to the 120th anniversary of I. S. Kosenko. OTV. for vol. A. G. Kashchayev. - 2017. - Pp. 235-236.
3. Oskin S. V. Electrotechnological methods of treatment of bee families from diseases / S. V. OS'kin,

D. A. Ovsyannikov, A. A. Blyagoz // Emergency situations: industrial and environmental safety. - 2017. - № 31 (3). - P. 97-106.

4. Terekhov V. I. Nutrient medium for cultivation of lactobacilli / V. I. Terekhov, I. N. Nasonova, I. V. serdyuchenko, T. V. Malysheva // Proceedings of the Kuban state agrarian UNIVERSITY. - 2014. - №49. - P. 144-146.

5. Terekhov, V. I., Selective nutrient medium for isolation of lactic acid bacteria / V. I. Terekhov, A. Y. Arushanyan, I. V. serdyuchenko, S. G. Glushchenko, T. V. Malysheva // Proceedings of the SFU. - 2014. - №47. – Pp. 112-114.

6. Increase of winter hardiness and productivity of bee families by use of mineral additives in winter forage: dis. ... kand. s-x Sciences / L. Shagun; fish, 1983. - 136 p.

No 28 (2018)

P.2

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields. Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month. Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal. Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilii - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com